

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ PROGRAMI

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ EĞİTİM AMAÇLI
TASARLANMASI VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI
DERSİNDE KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep Kazan

Ankara
Aralık, 2006

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ PROGRAMI

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ EĞİTİM AMAÇLI
TASARLANMASI VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI
DERSİNDE KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep Kazan

Danışman: Prof. Dr. Hafize Keser

Ankara
Aralık, 2006

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü' ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından.....
Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul
edilmiştir.

Prof. Dr. Hafize KESER (Danışman)

Prof. Dr. Yaşar ÖZDEN

Prof. Dr. Halil İbrahim YALIN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

14/12/2006

.....

Prof. Dr. Meral Uysal

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde; uygulama aşamasındaki katkı ve desteklerinden dolayı Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü; 2005-2006 öğretim yılı, 4. sınıf öğrencilerine, çalışma süresince gösterdikleri ilgi ve ortaya çıkardıkları ürünler için teşekkür ederim. Ayrıca her konuda yardımlarından dolayı meslektaşlarım ve arkadaşlarım Ar. Gör. Şafak Bayır'a, Gülcan Numanoğlu'na, Gülcan Būdüş'e ve Dilber Ulaş'a; hepsinden de önemlisi; çalışmanın yönlenmesi, sonuca ulaşması ve karşılaşılan güçlüklerin aşılmasında yol gösterici desteğini hiç bir zaman esirgemeyen değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Hafize KESER' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Zeynep KAZAN

ÖNSÖZ

Günümüzde büyük bir hızla gelişmekte olan bilgi ve iletişim teknolojilerinin getirdiği yenilikler ve sunduğu imkanlar artık birçok farklı alanda açıkça gözlemlenmektedir. Bu gelişmeler eğitim alanında da eğitim teknolojileri ve yöntemlerinde olumlu değişiklikler yaratmakta sonuç olarak da eğitimci ve öğrenciler tarafından ilgiyle karşılanmaktadır.

Toplumsal sorumluluk bilinci gelişmiş, etik değerlere bağlı, laik, sorgulayan, araştıran, üreten ve sorun çözen, mesleğiyle ilgili alanlarda bilgi üreten ve bunu uygulayan, her durumda çevresine yararlı olabilecek bilgisayar öğretmenleri ve eğitim teknologları yetiştirmek ve çağdaş, dinamik bir eğitim sunmak “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi” ve “Eğitim Teknolojisi” bölümlerinin lisans ve lisans üstü düzeyde başlıca hedeflerini oluşturmaktadır. Bu alandaki öğrencilerden, eğitim kapsamı içinde, çok yönlü yetiştirmeleri ve yeni eğitim teknolojilerine karşı açık ve olumlu bir tutum sergilemeleri beklenmektedir. İşte bu bağlamda, eğitim ve teknolojiyi tam anlamıyla içinde barındıran bir yapı olan “Elektronik Gelişim Dosyası”nın (Elektronik / Dijital Portfolyo) araştırılması uygun görülmüştür.

Bu çalışma yürütülürken, teknolojinin eğitim amaçlı kullanılmasının araştırılması esas alınmış ve öğrencinin öğrenim kayıtlarını baştan sona tutmasına ve bu sayede kendi gelişimini gözlemleyip başarılı ve eksik olduğu yönlerini farketmesine ve daha bilinçli bir birey olmasına yardımcı olan Elektronik gelişim Dosyası oluşturma konusunda neler yapılabileceği tespit edilmiştir. Örnek teşkil etmesi açısından, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü “Öğretmenlik Uygulaması” dersinde kullanılmak üzere bir model geliştirilmiş, uygulanmış ve uygulama sonuçları değerlendirilmiştir.

Zeynep KAZAN

ÖZET

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ EĞİTİM AMAÇLI TASARLANMASI VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNDE KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Kazan, Zeynep

Yüksek Lisans, Eğitim Teknolojileri Bölümü

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hafize Keser

Aralık 2006, 144 Sayfa

Bu çalışmada, Türkiye’ de yeni bir öğretim ve değerlendirme yöntemi olan Elektronik Gelişim Dosyası (Dijital / Elektronik Portfolyo) uygulamasının eğitim-öğretim amaçlı nasıl kullanıldığını detaylı bir şekilde öğretmen ve öğrencilere tanıtmak ve örnek teşkil etmesi bakımından Bilgisayar Öğretmenliği, Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik bir Elektronik Gelişim Dosyası modeli geliştirmek, uygulamak ve sonuçlarını değerlendirmek amaçlanmıştır. Literatür taraması ağırlıklı bu çalışmada, öncelikle araştırmanın kuramsal dayanağı oluşturulmuştur. Çalışmaya katılmak üzere; öğretmenlik mesleğine giriş yapacak “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi” alanında lisans düzeyinde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinden, 40 öğrencilik bir çalışma grubu seçilmiştir. Çalışma grubundan, dersin hedefleri doğrultusunda geliştirilen model üzerinde çalışmaları istenmiştir. Çalışmalar, dersin yürütüldüğü “Ders Yönetimi Bilgi Sistemi” nde, İnternet aracılığıyla uygulanmış, takip edilmiş ve Elektronik Gelişim Dosyası değerlendirme kriterleri (dereceleme ölçeği) kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrenciler ve öğretmenler açısından uygulamanın yansımalarını incelemek amacıyla dönem sonunda, görüş anketi uygulaması, GZFT analizi ve mülakat-görüşme teknikleri kullanılarak uygulama ile ilgili öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırmanın sonucunda; Elektronik Gelişim Dosyalarının eğitim sistemimiz içinde kullanımının olumlu karşılandığı ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin teorik ve pratiği birleştiren bir unsur olarak staj dosyası hazırlama sürecinde kullanımının uygun olduğu ve bu alanda araştırma geliştirme projelerinin yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

DESIGNING DIGITAL (ELECTRONIC) PORTFOLIOS FOR EDUCATIONAL PURPOSES AND ITS APPLICATION IN TEACHING PRACTICE CLASS

Kazan, Zeynep

M.A. Thesis, Educational Technologies

Supervisor: Prof. Dr. Hafize Keser

December 2006, 144 Pages

This study aims to thoroughly introduce a fairly new teaching and assessment method used in Turkey, namely the Digital Portfolio applications for educational purposes, in teaching environments, and also to set an appropriate model of a Digital Portfolio for the senior students of “Department of Computer and Instructional Technology Education” who are about to start their teaching professions, particularly for their “Teaching Practice” class. Theoretical basis of the study is formed by referring to literature extracts on Digital (Electronic) Portfolios and Educational Technologies. To participate in this study, a study group of 40 seniors were randomly selected. The study group was asked to work on a model, achieving the aims of the lesson. Students developed their portfolios on the “Course Management Information System” web site using the Internet and were guided by their instructors. The student products, monitored by the instructors during the application process were evaluated using the Digital Portfolio Evaluation Criteria. Finally, in order to find out students’ and instructors’ opinions on the implementation and utility of the Digital Portfolio application; SWOT analysis a survey was carried out and interviews with instructors were made for feedback purposes. The reflections of both the students and the instructors on the Digital Portfolio illustrated that the effects of the process and the application on the students are influential in enhancing the learners’ learning and it is a considerable innovation in education. Hence, more research could be done on this very special intersection of theory and practice of teaching purposes of Digital Portfolios for the teachers’ apprenticeship period.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖZGEÇMİŞ.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER LİSTESİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
EKLER LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM	
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	10
1.3. Araştırmanın Önemi.....	10
1.4. Sınırlılıklar.....	11
1.5. Tanımlar.....	12
2. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	13
2.1. Gelişim Dosyası Nedir?.....	13
2.1.1. Gelişim Dosyasının Tanımları.....	14
2.2. Elektronik Gelişim Dosyası Nedir?.....	16
2.2.1. Elektronik Gelişim Dosyasının Tanımları.....	17
2.3. Elektronik Gelişim Dosyasının Tarihçesi.....	19
2.4. Elektronik Gelişim Dosyasının Eğitim Amaçlı Kullanımı.....	20
2.5. Elektronik Gelişim Dosyasının İlkeleri.....	23
2.6. Elektronik Gelişim Dosyasının İçeriği.....	26

2.7. Elektronik Gelişim Dosyası İçin Yönerge (Öneriler)	30
2.8. Geleneksel ve Elektronik Gelişim Dosyası Yapılandırmalarının Karşılaştırılması	34
2.9. Elektronik Gelişim Dosyası Hazırlamada Kullanılan Ortamlar ve Yazılımlar.....	36
2.10. Elektronik Gelişim Dosyası Tasarım Süreçleri.....	40
2.11. Elektronik Gelişim Dosyasının Yararları ve Sınırlılıkları....	48
2.12. Elektronik Gelişim Dosyası Değerlendirmeleri.....	51
2.13. Öğretmen-Öğrenci ve Velinin Rolü	54
2.14. Elektronik Gelişim Dosyasının Öğretmen Eğitiminde Uygulanması.....	56
3. YÖNTEM.....	61
3.1. Araştırmanın Modeli	61
3.2. Evren ve Örneklem.....	62
3.3. Verilerin Toplanması	63
3.4. Verilerin Analizi.....	69
4. BULGULAR ve YORUMLAR.....	70
4. 1. Elektronik Gelişim Dosyası İle İlgili Öğrenci Görüşleri	70
4. 2. Elektronik Gelişim Dosyası İle İlgili Öğretmen Görüşleri.....	84
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	92
5.1. Sonuç	93
5.2. Öneriler	95
KAYNAKÇA	98
EKLER	107

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 1. Örnek Elektronik Gelişim Dosyası Takip Düzeni.....	29
Tablo 2. Sıklıkla Kullanılan Dosya Biçimleri	32
Tablo 3. Elektronik Gelişim Dosyası Tasarım Süreci Aşamaları	47
Tablo 4. Öğretmen Eğitiminde Elektronik Gelişim Dosyasını Oluşturan Unsurlar	59
Tablo 5. Elektronik Gelişim Dosyası İçerik Kontrol Listesi	64
Tablo 6. Elektronik Gelişim Dosyası Oluştururken İzlenen Yol	65
Tablo 7. Öğrencilerin Elektronik Gelişim Dosyası Oluşturma Nedenleri.....	71
Tablo 8. Gelişim Dosyası Oluşturulurken Kullanılan Kaynaklar	73
Tablo 9. Gelişim Dosyasının Kullanılan Yönleri	74
Tablo 10. Elektronik Gelişim Dosyası Oluşturmanın Öğrenme Sürecini Etkileme Şekli	75
Tablo 11. Elektronik Gelişim Dosyası Oluşturmak İçin Harcanan Zaman.....	76
Tablo 12. Elektronik Gelişim Dosyası Hakkında Öğrencilerin Genel Görüşleri	77
Tablo 13. Elektronik Gelişim Dosyası Uygulamasının GZFT Analizi.....	82
Tablo 14. Öğretmenlerle Yapılan Görüşmede Elde Edilen Olumlu Bulgular	85
Tablo 15. Öğretmenlerle Yapılan Görüşmede Elde Edilen Olumsuz Bulgular	86

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Sayfa No
Şekil 1. Geleneksel (Çanta) Gelişim Dosyasının Doğrusal Yapısı.....	35
Şekil 2. Elektronik (Dijital) Gelişim Dosyasının Çokyönlü Yapısı	35
Şekil 3. Öğretmenlik Uygulaması Ders Yönetimi Bilgi Sistemi.....	68
Şekil 4. Öğrencilerin Elektronik Gelişim Dosyası Oluştururken Seçtikleri Çalışma Şekli.....	72
Şekil 5. Elektronik Gelişim Dosyası Uygulaması Sırasında Yaşanan Sıkıntılar	80
Şekil 6. Elektronik Gelişim Dosyası Taslağı	89

EKLER LİSTESİ

Ek No. Araştırmada Kullanılan Araçlar	Sayfa No
EK 1. EGD Tanıtım Sunumu (ppt.)	108
EK 2. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Ünite Planı	113
EK 3. Öğretmenlik Uygulaması EGD Takip Planı	116
EK 4. EGD Dereceleme Ölçeği	119
EK 5. EGD Tasarım Sürecinin 5 Aşaması	122
EK 6. EGD İçerik Kontrol Listesi	124
EK 7. Öğrencinin Kendini Değerlendirme ve Yansıma Soruları	127
EK 8. Çalışma İncelemesi	129
EK 9. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Örnek EGD Tasarımı (ppt.)	131
EK 10. EGD Öğrenci Görüş Anketi	136
EK 11. EGD Öğretmen Görüşme Soruları	141
EK 12. EGD Öğrenci Örnek Tasarımları (CD ROM)	143

**** EGD:** Elektronik Gelişim Dosyası.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. PROBLEM

Son yıllarda eğitim alanında sıkça karşılaştığımız anahtar sözcüklerin başında gelen; “eleştirel düşünme” (*Critical Thinking*), “gerçekci ve güvenilir olma” (*Authenticity*), “el becerileri etkinlikleri” (*Hands-on Activities*), “öğrenci merkezli” (*Student Centered*), “yansıma” (*Reflection*) ve “nitel değerlendirme” (*Qualitative Assessment*) gibi sözcükler arasında “portfolyo” (*Portfolio*) sözcüğüne de sıklıkla rastlanmaktadır. Türkçe karşılığı: “Öğrenci Gelişim Dosyası”, “Öğrenci Ürün Dosyası” ya da “Öğrenci Seçki Dosyası” olan bu yeni kavram aslında başta sözedilen kavramların hepsiyle ilgili bir çalışma bütünüdür (Wyatt III ve Looper, 1999).

Gelişim dosyası; adından da anlaşıldığı gibi öğrencinin gelişim sürecini, başından sonuna ayrıntılı bir şekilde ortaya koyan kişisel bir arşivdir. Literatürde; “bireyin başarısını gösteren çalışmaların desenlendiği, bu çalışmaların toplanarak sistematik bir biçimde düzenlendiği ve belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmada süreç içerisinde yapılan çalışmaların sunulduğu dosya” olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2003).

Elektronik / Dijital Gelişim Dosyası’ nı ise şu şekilde açıklamak mümkündür; gelişim dosyaları görsel, yazılı ve basılı materyallerin bir araya getirilerek dosyalanmasıyla oluşturulabileceği gibi, teknolojiyi kullanarak da oluşturulup saklanabilirler. Elektronik gelişim dosyaları genellikle çoklu ortam sunumları, bilgisayar bellekleri, sıkıştırılmış dosyalar, CD-ROM’ lar veya web sayfaları olarak birçok kişiyle paylaşılmak üzere çevrimiçi ya da İnternet ortamlarında oluşturulabilirler. Tüm dünya için de yeni bir uygulama olan bu

tasarımlar, bilgisayar teknolojisinden yararlanılarak yapıldığı için ortaya çıkan ürünlere Elektronik veya Dijital Gelişim Dosyaları (*Digital / Electronic Portfolios*) adı verilmektedir.

Her ne kadar literatürde; “**Portfolyo**” kelimesinin “**Öğrenci gelişim dosyası**”, “**Öğrenci ürün dosyası**”, “**Öğrenci seçki dosyası**” olarak Türkçe karşılıkları bulunmuş olsa da “**Dijital**” kelimesinin Türkçe karşılığı bu çalışma kapsamında sözü edilen kavramı tam olarak karşılayamamaktadır. Bu nedenle, çalışma süresince bu kavramdan, “**Elektronik Gelişim Dosyası**” olarak bahsedilecektir. Bu kavramın detaylı tanımları çalışmanın ilerleyen kısımlarında verilmiştir.

Bireysel gelişim dosyası uygulamaları geleneksel araç - gereçlerle manuel olarak yapıldığı zaman öğretmenler ve öğrenciler tarafından oldukça zaman alıcı ve yorucu olarak nitelendirilmektedir (Herman ve Winter, 1994; Stecher, 1998). Bu eksiklikleri ortadan kaldırmak amacıyla eğitimciler, başka çözümler üretmiş ve özellikle teknolojinin amaçlı olarak kullanımı konusunda sürekli yenilik arayışı içine girmişlerdir. Bu noktada; uygulaması, oluşturması, değerlendirmesi ve paylaşımı çok daha kolay olan, elektronik (dijital) ortamda kullanılabilecek bireysel gelişim dosyaları gündeme gelmektedir.

Yapılan literatür taraması sonucunda gelişim dosyalarının; özellikle sanat, mimarlık, gazetecilik gibi mesleklerde kullanımının uzun bir geçmişe sahip olduğu ancak eğitimde kullanımının yeni sayılabileceği gözlenmiştir. Yeni eğitim anlayışları; uygun, güvenilir, performans temelli, işbirliğine dayalı, etkin ve gerçek yaşama ilişkin öğrenmeleri yansıtan, gerçekçi ve uygulanabilir özelliklere sahip olmalıdır. Bu nedenle, öğrencilerin gelişim dosyası tutmasının, onların daha bilinçli ve kalıcı bir öğrenme kaydetmelerine ve daha özerk olmalarına yardımcı olacağı düşüncesi ortaya çıkmaktadır.

Elektronik gelişim dosyaları yurt dışında birçok ülkede eğitim amaçlı kullanılmaktadır (Wiedmer, 1998). Örneğin; Avrupa Birliği’ ne üye ülkelerde, özellikle de yabancı dil eğitiminde, “Dil Gelişim Dosyası” kapsamında

elektronik gelişim dosyaları kullanılmaktadır (Demirel, 2004). Ancak ülkemizde bu yaklaşım ve uygulamaların eğitim sistemimize yeni girmeye başladığı, bazı pilot okullar hariç, henüz yok denecek kadar az olduğu ve tanımının bile güçlükle yapıldığı gözlenmiştir. Oysa ki, birçok yabancı ülkede amaçlarına göre neredeyse bir standarda oturtulmuş bu uygulamalardan, ülkemizin içinde bulunduğu eğitim sisteminin de faydalanabileceği bir uygulama olduğu fikrini düşünmek gerekir. Çağdaş ve yeniliklere açık eğitim sistemlerinin gelişim dosyalarının kullanımı sayesinde daha sağlam ve bilinçli adımlarla ilerleyeceği düşüncesi önemlidir.

Ülkemizdeki eğitim sistemi düşünüldüğünde akla, yukarıda bahsedilen yaklaşım ve uygulamaların ne kadarının eğitim ve  đretim süreçlerine yansıtıldığı sorusu gelmektedir. Şüphesiz bu yaklaşım ve uygulamalar ülkemizde birçok nedene bağlı olarak tam anlamıyla eğitim sistemi içine oturtulamamaktadır. İşte bu bağlamda, elektronik gelişim dosyası çalışmaları sayesinde aslında bu  ağdaş eğitim ve  đretim süreçlerinin bir kısmının sisteme sokulabileceği düşünülmektedir. Son derece esnek yapıda olan gelişim dosyaları, hedeflere ulaşmak için birer araç olarak kullanılabilir.

“ ağımızdaki ekonomik, sosyal ve teknolojik alandaki hızlı değişmeler toplumsal ve eğitimsel kurumları da etkilemekte ve eğitim sistemleri de kendilerini yeniden oluşturma ihtiyacı karşısında bulunmaktadırlar” (Duman, 1991). Araştırma dahilinde; Milli Eğitim Bakanlığı’ nın benimsediği eğitim kapsamı detaylı incelenmiş ve yenilenen  đretim programlarında gelişim dosyası uygulamalarına gereksinim olduğu, 2005-2006 eğitim- đretim programlarındaki yapılandırmacı yaklaşımın da gelişim dosyası oluşturma ve değerlendirme çalışmalarını gerektirdiği ve bu uygulamaların yavaş yavaş sisteme sokulmaya başlandığı gözlemlenmiştir. İlk  đretim birinci sınıftan,  đretmen yetiştirme programlarına kadar neredeyse her kademedede gelişim dosyası çalışmaları tasarlanmakta ve bu uygulamalar giderek müfredat kapsamı içindeki yerini kesinleştirmektedir.

2005-2006 eğitim- đretim programlarındaki gelişim dosyası uygulamalarının benimsenme nedenleri arasında “yapılandırmacılık” önemli

yer tutmaktadır. Yapılandırmacılıkta bütün çaba, öğrenmelerin kalıcılığının sağlanmasının ve üst düzey bilişsel becerilerin oluşturulmasına katkı sağlanmasıdır. Merkezde öğrenci vardır. Öğrenci Merkezli Eğitim; “bireysel özellikler dikkate alınarak, bilimsel düşünme ve iletişim kurma becerisine sahip, öğrenmeyi öğrenmiş, üretken, bilgiye ulaşım kullanabilen, evrensel değerleri benimsemiş, teknolojiyi etkin kullanan ve kendini gerçekleştirmiş bireyler için, eğitim sürecinin, her aşamada birey katılımını sağlayacak biçimde yapılandırılması” olarak belirtilmiştir (MEB -eğitimi geliştirme şubesi, 2006).” Yapılandırmacılık, öğrenenlere öğrenmeyi öğretmekte ve onlar için bilgiyi anlamlı kılmaktadır.

Yine Milli Eğitim Bakanlığı’ nca (2006), ölçme ve değerlendirmede öğrenci merkezli yaklaşıma uygun olarak; geleneksel ölçme değerlendirme anlayışından daha çok öğrenmede bireysel farklılıkları dikkate alan, öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergileyebilecekleri çoklu değerlendirme fırsatları sunan alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanmanın gereği ve önemi vurgulanmaktadır. Yöntem olarak; “alternatif ölçme ve değerlendirme, tek bir doğru cevabı olan çoktan seçmeli testlerin de içinde bulunduğu geleneksel değerlendirmelerin yanında diğer tüm değerlendirmeleri de -performans değerlendirme (dereceleme ölçeği), öğrenci ürün dosyası (portfolyo), kavram haritaları, kelime ilişkilendirme, proje, görüşme, yazılı raporlar, grup ve/veya akran değerlendirmesi, kendi kendini değerlendirme vb.- kapsamlıdır (MEB, 2006)”. Sadece öğrenme ürünü değil, öğrenme süreçleri de değerlendirilmelidir. Geleneksel ölçme değerlendirme yaklaşımlarında öğrenci değerlendirme sürecinin belirlenmesinde söz sahibi değildir. Ancak gelişim dosyası ile öğrenci, oluşturacağı dosyanın içeriğinin belirlenmesinde söz sahibi olmaktadır. Geleneksel ölçme yaklaşımlarında önceden yapılandırılmış durumlarla sonuç ortaya konmaya çalışılırken gelişim dosyası süreç boyunca öğrenciyle birlikte yapılandırılır. Öğrenci öğretmeninden sürekli geri bildirim alarak hatalarını düzeltebilir (Ocak, 2003).

Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi’ nin (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı), Mayıs 2006 tarihli yazısında öğrenci gelişim dosyaları ile ilgili

maddede şu ifadeler yer almaktadır: “öğrenciler, dersteki gelişimlerini yansıtmak amacıyla öğrenci gelişim dosyaları hazırlar. Bu dosyalar, öğrencinin gelişim düzeyini belirlemek, öğretim sürecinde gerekli önlemleri almak ve öğrencinin performansına ilişkin öğrenciye, öğretmene, veliye ve okul yönetimine geri bildirimde bulunmak amacıyla kullanılır”.

Yenilenen öğretim programlarında öğrencilere kazandırılacak ortak beceriler kabul edilmiştir. Bu becerilerin sağlanması için de her bir dersin programında çeşitli kazanım ve etkinliklere yer verilmiştir. Bu beceriler:

- Eleştirel Düşünme Becerisi
- Yaratıcı Düşünme Becerisi
- İletişim Becerisi
- Araştırma-Sorgulama Becerisi
- Problem Çözme Becerisi
- Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi
- Girişimcilik Becerisi
- Türkçe’yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi

olarak sıralanmaktadır. Buna bağlı olarak; performans değerlendirmesi, öğrenci gelişim dosyası hazırlanması, öğrencilerin duyuşsal gelişimlerinin izlenmesi, derse yönelik tutum ve kendilerine güvenleri hakkında bilgi edinilmesi için ölçekler (gözlem, görüşme vb.) kullanılması, yenilenen 2005-2006 öğretim programlarında önerilmektedir.

Bütün bu ve buna benzer tanımlamalar ve öneriler çerçevesinde gelişim dosyalarının yeri daha iyi algılanabilmektedir. Teoride açık ve net ancak pratikte deneyim ve zaman gerektiren bu uygulamalarla ilgili detaylı bilgiye ve örnek uygulamalara gereksinim duyulmaktadır. Peki, eğitim sistemi içinde, bahsedilen bu uygulamaları yürütebilecek, konusuna hakim, yetkin öğretmenler bulunmakta mıdır? Yapılan araştırma sonuçlarında Milli Eğitim Bakanlığı eğitim-öğretim programlarındaki yapılandırmacı yaklaşımın gelişim dosyası oluşturma ve değerlendirme çalışmalarını gerektirdiği ancak tüm

öğretmenlerin daha önceki öğretmen yetiştirme programlarında bu konulara yer verilmediği için gelişim dosyası oluşturma ve değerlendirmeyi lisans eğitimlerinde öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak; Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü' nün (2006) yeni programı kapsamında verilen "hizmetiçi eğitim" lerde gelişim dosyası uygulamaları ile ilgili bilgi verildiği ancak öğretmenlerin bu bilgilerin uygulamasına yönelik deneyimlerinin olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlere örnek oluşturacak araştırmalara greksinim vardır.

Ülkemizdeki elektronik gelişim dosyası örneklerini incelediğimizde; literatür taraması sonucunda; çok farklı okullarda, farklı alanlar ve seviyeler için hazırlanmış öğrenci gelişim dosyası örneklerine rastlanmıştır. Ancak bu çalışmalar sınırlı sayıda olup, genellikle öğretmenlerin yeni yönetmelik kapsamında farklı deneyimler kazanmak amacıyla; çoğunlukla da bireysel araştırma amaçlı uyguladıkları, sürekliliği olmayan çalışma örneklerinden oluşmaktadır. Bu çalışmaların yaygınlaştırılması ve her öğretmenin konu ile ilgili bilgi sahibi olması sağlanmalıdır.

Sözü edilen gelişim dosyası çalışmaları; fen, kimya, matematik, edebiyat, bilgisayar destekli eğitim alanlarında, dersin içeriğine uygun kalıp ve şablonlar oluşturularak farklı illerde ve farklı düzeylerde yürütülmüştür. Çalışmalarda çoğunlukla olumlu görüş bildirilmiş, gelişim dosyalarının eğitim sürecinde kullanılmasının desteklendiği ifade edilmiştir (Ağca, 2003; Akpınar, Bal ve Şimşek, 2005; Baki ve Birgin, 2004; Cingör, 2003; Kaptan ve Korkmaz, 2005; Ocak, 2003; Öztürk, 2004; Şahinkarataş, 1998; Vaiz, 2003).

Ocak' ın (2003) yaptığı çalışmanın sonucunda ise; öğrenciler genel olarak öğrenci gelişim dosyalarının eğitimde kullanılmasını desteklemişler; ancak dosyanın hazırlanmasının fazla zaman aldığını belirtmişlerdir. Öğrenciler gelişim dosyasıyla birlikte planlama becerilerinin geliştiğini; öğretmenleriyle birlikte çalışmalarını düzeltme ve geliştirme fırsatı bulduklarını; gelişim dosyasında yer alan çalışmalarıyla kendi kendilerini değerlendirebildiklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre de; öğrencilerce gelişim dosyasının kullanımı genel olarak kabul görmüştür.

Konuyu biraz daha araştırma kapsamına doğru açacak olursak, diğer taraftan teknolojik anlamda şunları belirtmek gerekir: Okullarımızdaki teknolojik imkanların yüklü paralar ödenerek temin edildiği ancak, amaçsız ve atıl bir şekilde hızla ilerleyen teknolojiye ayak uyduramadan gündem dışı kaldığı bilinmektedir. Özellikle de bazı okullarda Elektronik Gelişim Dosyası hazırlamaya yönelik yeterli donanım ve yazılımın bulunmasına karşın, öğretmen ve öğrenciler ya teknolojiyi kullanmaktan kaçınmakta ya da neler yapabileceklerini ve nasıl yapabileceklerini bilmemektedirler. Oysa ki; öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri kapsamında MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü “Çağdaş Öğretmen Profili” ni şu şekilde tanımlanmaktadır: “çağdaş öğretmen, günümüz eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilecek, 21. Yüzyılın bilgi teknolojisi toplumunda öğrencileri geleceğe hazırlayabilecek yeterlikte olmalıdır. Bu amaçla, birçok niteliği bünyesinde bulundurabilmelidir.” Öğretmenler bilgiyi aktaran konumdan, bilgiye rehberlik eden, öğrenmeyi kolaylaştıran, öğrenciyi düşünmeye sevk eden konuma geçmiştir. Öğrenciler ezber bilgi yerine; bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi değerlendirebilen, doğruluğunu tartışabilen, sorgulayıcı, düşünme süreçlerini kullanabilen, yeni bilgiler üretebilen bireyler olarak eğitilmelidirler (Ocak, 2003).

Toplum sistemi eğitim kurumlarının teknolojiyi kullanabilen bireyler yetiştirmesini beklemektedir. Eğitim sistemi de aynı işlevi öğretmenlerden beklemektedir. Bu beklenti sadece teknoloji kullanımını öğretmeyi değil onları aynı zamanda öğretim etkinliklerinde kullanmayı da kapsamaktadır. Bu nedenle, toplumlar öğrenci-bilgisayar oranını artırarak öğretim kalitesini artırma yollarını aramaktadırlar (Akpınar, Bal ve Şimşek, 2005). Eğitimde Teknoloji Uluslararası Derneği ISTE (*International Society for Technology in Education*) (2001), yeni toplumsal yapı içerisinde öğretmenlerin temel bilgi teknolojileri bilgi ve becerilerinin alt sınırlarını (standartlarını) belirlemiş ve kurumlara bu bilgi ve becerilerin geliştirilmesi yönünde önerilerde bulunmuştur. Teknoloji kullanarak eğitimde verimliliği artırma yönünde ISTE’nin belirlediği bazı standartlar arasında şunlar bulunmaktadır:

- Öğretmenler yaşam boyu öğrenim ve sürekli profesyonel gelişim için teknolojik kaynakları kullanmalıdırlar.
- Öğretmenler profesyonel teknolojik uygulamaları değerlendirmeli ve bunları öğrenmeyi desteklemek için kullanmalıdırlar.
- Öğretmenler eğitimde verimliliği artırmak için teknolojiye başvurmalıdırlar.
- Öğretmenler, öğrencilerin öğrenmesini artırmak için kendi meslektaşları, aileler, toplumsal ve akademik kurumlar ile iletişim ve işbirliği yapmada teknolojiyi kullanmalıdırlar. (akt: Akpınar, Bal ve Şimşek, 2005).

Ülkemizde yapılan uygulama çalışmaları sonuçlarında öğretmenlerin bu konu ile ilgili eğitimi için ortak bazı tavsiyelerde bulunulmuştur. Örneğin; öğrenci gelişim dosyasının diğer öğrencilere de uygulanabilmesi için uygulama dışındaki öğretmenlere öğrenci gelişim dosyasının tanıtımı hizmet içi eğitim faaliyetleriyle yapılabilir. Öncelikle eğitim fakültelerinde bu yeni yaklaşımların, uygulama çevresine, yaş grubuna, sınıf düzeyine, ders ve konu alanına göre uyarlama çalışmaları yapılmalıdır. Eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerinde verilen derslerden uygun olan birinin (Öğretimi Planlama ve Değerlendirme veya Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme) içeriğine konularak öğretmen adayları bu konuda yetiştirilebilir.

Bu çalışmanın en temel amacı da elektronik gelişim dosyasının eğitim amaçlı nasıl kullanılması gerektiği hakkında bilgi vermek ve öğrenci ve öğretmenlerin uygulama hakkındaki görüş ve düşüncelerini değerlendirerek eğitimde yeniden yapılanma sürecine katkıda bulunabilmektir.

Ülkemizdeki eğitim sistemi içinde, elektronik ortamların sıklıkla kullanıldığı bir alan olan Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü geleceğin bilgisayar öğretmeni adaylarını yetiştirmektedir. Bu alan, tez kapsamında yapılan araştırmanın sunduğu yeniliklerin tümünün, amacına uygun şekilde kullanılabileceği en uygun alanlardan bir tanesidir. Konuya biraz daha açıklık getirilmesi gerekirse; Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü son sınıf derslerinden olan “Öğretmenlik Uygulaması” dersi,

öğrencilerin üniversite hayatı boyunca, özellikle de lisans eğitimleri sırasında, öğrendikleri teorik bilgileri pratiğe dönüştürdükleri aşamayı kapsayan ve öğrencilerin özenle takip edilmesi gereken bir derstir. Hem öğretmenlerin, öğrencilerinin gelişimini hem de öğrencilerin kendi gelişimlerini takip etmeleri ve bu süreci tartışarak, paylaşarak, görüş alış verişinde bulunarak tamamlamaları ilerideki öğretmenlik hayatlarının şekillenmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu noktada teori ve pratiği birleştiren bir unsur olarak elektronik gelişim dosyaları; öğrencilerin gelişimlerini takip etmek açısından tüm çalışmaların, bilgi ve becerilerin bir araya toplandığı; saklaması, erişimi kolay ve hızlı arşivlerdir ve bu alanda yarar sağlayacaklardır. Diğer taraftan, teknoloji ile iç içe yaşamak durumunda olan bilgisayar öğretmenlerinin, bu ders sonunda, edindikleri teknolojik bilgileri kullanarak birşeyler üretmeleri de beklenmektedir. Bu öğrenciler, elektronik gelişim dosyası yardımı ile, öğrenmelerini gözler önüne sererek deneyimlerini diğerleriyle paylaşabilecekler, kendi özerkliklerini kazanacaklar ve daha bilinçli bireyler olarak ilerleyeceklerdir.

İşte bu bağlamda, ülkemiz için yeni olan “*gelişim dosyası*” ve “*elektronik gelişim dosyası*” oluşturulmasına ve değerlendirilmesine yönelik uygulamaların daha iyi tanınmasına gereksinim vardır. Konuyla ilgili araştırmaları yapmak ve imkanları kullanıp nasıl faydalı hale getirilebileceğini çözmek ve bunları aktarıp yönetmek yine en başta öğretmenlerin görevi olmalıdır. Özellikle karmaşık görünen yönüyle; teknolojik açıdan elektronik gelişim dosyalarının nasıl tasarlanabileceği bilgisinin açıklık kazanması gereklidir. Öğrencilerin zaman içerisinde geçirdiği süreçleri, tamamladığı çalışmaları, ne kadar yetenekli olduklarını, ne öğreniyor olduklarını ve düşüncelerinin derinliğini ortaya çıkarmak açısından Eğitim Teknolojisi alanındaki, eğitimde yeni teknolojilerin kullanımına yönelik, çalışmalara ışık tutmaya gereksinim duyulduğu düşünülmektedir.

1.2. AMAÇ

Bu araştırmanın genel amacı; Elektronik Gelişim Dosyası uygulamalarının Türk Eğitim Sistemi içerisinde nasıl kullanılabileceğini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaktır. Ayrıca, Elektronik Gelişim Dosyası modelinde bulunması gereken öğelerin, literatür taraması ışığında geliştirilip ortaya konmasıyla oluşturulan modeli, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin, "Öğretmenlik Uygulaması" dersinde uygulamaktır. Böylece öğrenci ve öğretmenlerin Elektronik Gelişim Dosyası uygulamalarına yönelik görüşleri ve düşünceleri ortaya çıkartılacaktır. Araştırma kapsamında, aşağıdaki 5 soruya cevap aranmıştır:

- 1- Elektronik Gelişim Dosyası eğitim amaçlı nasıl kullanılmalıdır?
- 2- Eğitim amaçlı Elektronik Gelişim Dosyası modeli geliştirilebilir mi?
- 3- Geliştirilen modele dayalı olarak CD-ROM, PowerPoint ve İnterneti kullanarak Elektronik Gelişim Dosyası modeli nasıl uygulanır?
- 4- Öğrencilerin Elektronik Gelişim Dosyası uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?
- 5- Öğretmenlerin Elektronik Gelişim Dosyası uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Kendimizi ve iletmek istediğimiz mesajları dış dünyaya açabileceğimiz bir çağa doğru ilerlediğimizi düşünürsek, gelişim dosyalarının bu noktada çok başarılı araçlar oldukları söylenebilir. Elektronik (dijital) ortamda bilgi paylaşımı çok daha kolay ve hızlı olmaktadır.

Öğretmene, öğrenciye hatta veliye öğrenci hakkında birinci elden güvenilir ve dinamik veriler sağladığı için; eğitim alanında gelişim dosyalarının kullanılması birçok araştırmacı tarafından önerilmektedir (De Fina, 1992; Mumme, 1990). Buna ek olarak diğer taraftan; teknoloji, eğitim yaşantılarında gün geçtikçe önemi artan bir araç konumuna gelmiştir. Teknoloji, artık her seviyedeki öğrenme güçlüklerini gidermede ve geleneksel öğretim yapılan sınıflarda bile eğitimin kaçınılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Bu bağlamda; eğitim sürecini ve teknolojiyi içinde barındıran “Elektronik Gelişim Dosyası” gibi bizlere yabancı bir konuya netlik kazandırmak istenilmektedir.

O halde, günümüz eğitim teknolojileri bizlere bu konuda daha etkileşimli ve etkili çalışmalar yapma imkanı sunarken bu fırsatları nasıl en iyi şekilde değerlendirebileceğimiz sorusunu gündeme getirmekte yarar vardır. Bu tür bir çalışma; öğrenim sürecini ortaya koymada ve sistemdeki boşlukları doldurmada öğretmenlere yardımcı olacak ve öğrenim sürecinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Kısacası, elektronik gelişim dosyaları, öğrencilerin zaman içerisinde tamamladığı çalışmaları, ne kadar yetenekli olduklarını, ne öğreniyor olduklarını, öğrenci özerkliğini ve düşüncelerinin derinliğini ortaya çıkartmak açısından önemlidir. Bu çalışmanın öğretmenlere, öğrencilere ve araştırmacılara ışık tutması beklenmektedir.

1.4. SINIRLILIKLAR

Yapılacak olan çalışma; “Elektronik Gelişim Dosyası” kavramının eğitim ve öğretim amaçlı kullanımının sadece “elektronik / dijital” ortamda nasıl olması ve nasıl uygulanması gerektiğinin detaylı araştırılması ve genel olarak elektronik gelişim dosyası kavramının tanıtılması ile sınırlıdır. Uygulama kısmında ise; sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek için, örneklem grubunun seçiminde, grubun en az, temel bilgisayar bilgi ve becerisine sahip olan bilgisayar öğretmenlerinden oluşması esas alınmıştır. Bu nedenle bu çalışmanın; 2005-2006 eğitim öğretim yılında Ankara Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanında öğrenim gören son sınıf

öğrencilerinin “Öğretmenlik Uygulaması” dersine yönelik bir model tasarlanması, bu tasarımın bir dönem boyunca uygulanması ve daha sonra elde edilen verilerin değerlendirilip araştırılması ile sınırlandırılması uygun görülmüştür. Araştırma, ölçme araçlarının bulguları ile sınırlıdır.

1.5. TANIMLAR

Gelişim Dosyası (Portfolyo): Tanımlanmış bir süreç boyunca öğrenenin ortaya koyduğu öğrenme ürünlerini yansıtan, çalışmalarını ve etkinliklerini içeren ve öğrenenin bireysel gelişimi ve performansı hakkında ayrıntılı bilgi sağlayan doküman (Demirel, 2003).

Elektronik / Dijital Gelişim Dosyası: Genellikle çoklu ortam sunumları, bilgisayar bellekleri, sıkıştırılmış dosyalar, CD-ROM’ lar veya çevrimiçi ya da İnternet ortamlarında bilgisayar teknolojisini kullanarak oluşturulan gelişim dosyalarına verilen ad.

“Dijital” ve “Elektronik” kelimeleri arasındaki fark: *Dijital*; sadece tamamen dijitalleştirilmiş formlardaki, bilgisayara uyumlu verileri ve çalışmaları içerirken; *Elektronik*; kaset, video kaset gibi analog formda kaydedilmiş çalışmaları da içermektedir.

Öğrenci Ürünleri: Öğrencilerin ürettikleri çalışmalar. Bunlar, deneme yazıları, raporlar, ders planları, hazırlanan ders materyalleri, öğrencinin okuduğu kitaplar listesi, çözdüğü problemler listesi, yarattığı bir model ya da başka çalışma örnekleri olabilir.

Kısaltma:

EGD= Elektronik Gelişim Dosyası.

BÖLÜM II

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. 1. GELİŞİM DOSYASI NEDİR?

Yaygın tanımıyla, Türkçe’de “**Gelişim Dosyası**” olarak karşılık bulan “**Portfolyo**” kelimesi aslında herkesin sıklıkla duyduğu ancak tam ve net tanımını yaparken kimilerinin sıkıntı çektiği bir kelimedir. Portfolyo, köken olarak Latince’ den gelen “**portare**” (*taşımak, tutmak*) ve “**folium**” (*kağıt, evrak*) kelimelerinin biraraya gelmesiyle oluşmuştur (Sjunnesson, 2001).

Adams (1995) genel anlamda “Gelişim Dosyası” kelimesini; kişinin çalışmalarının derlemesi ya da sanatsal, akademik veya ayrıntılı incelemelerle ilgili etkinliklerinin kanıtı olarak tanımlamıştır. Adams’ a göre Gelişim Dosyaları tıpkı bir sanatçının yarattığı taslakların derlemesi, bir mimarın tasarladığı ev planlarının toplamı ya da bir aşçının yarattığı ve sunduğu yemek tariflerinin toplanıp bir araya getirilmesine benzemektedir. Aslında, Gelişim Dosyaları, kişinin belirli bir alandaki geçmiş, şimdiki ve potansiyel gelecek girişimlerini ve gücünü gösterir (Adams 1995, Holland ve Lindsey 2004, Wiedmer 1998).

Gelişim Dosyaları çeşitli alanlarda çeşitli amaçlar için oluşturulabilirler. Örneğin; eğitim, öğretim, değerlendirme, sunum, kişisel sunum (*özgeçmiş*), şirket kayıtlarını tutma gibi. Wolf ve diğerleri (1999) Gelişim Dosyalarını genel olarak “Öğretim Amaçlı” (*formative: gelişim içerikli*); “Değerlendirme Amaçlı” (*summative: değerlendirme içerikli*) ve son olarak da “Pazar Amaçlı” (*employment: şirket, piyasa ve iş içerikli*) olmak üzere üç gruba ayırmışlardır (Young ve Wolf, 1999).

Bu çalışmada, Gelişim Dosyalarının eğitim-öğretim amaçlı kullanımına yer verilecektir. Türkçe literatürde kelime karşılığı: “Öğrenci Gelişim Dosyası”, “Öğrenci Ürün Dosyası”, “Ürün Seçki Dosyası”, olarak geçen portfolyo; adından da anlaşıldığı gibi en basit tanımıyla kişinin gelişim sürecini, başından sonuna ayrıntılı bir şekilde ortaya koyan kişisel bir arşivdir.

2.1.1. Gelişim Dosyası tanımları. Yapılan literatür taraması sonucunda; Gelişim Dosyasının, eğitim alanındaki kullanımıyla ilgili olarak, deneyimli akademisyenler ve araştırmacılar tarafından yapılan çeşitli tanımları aşağıda verilmiştir.

- Demirel (2003) Gelişim Dosyasını “bireyin başarısını gösteren çalışmaların desenlendiği, bu çalışmaların toplanarak sistematik bir biçimde düzenlendiği ve belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmada süreç içerisinde yapılan çalışmaların sunulduğu dosya. Tanımlanmış bir süreç boyunca öğrenenin ortaya koyduğu öğrenme ürünlerini yansıtan, çalışmalarını ve etkinliklerini içeren ve öğrenenin bireysel gelişimi ve performansı hakkında ayrıntılı bilgi sağlayan doküman” olarak tanımlamaktadır.
- Paulson, Paulson ve Meyer’ e (1991) göre Gelişim Dosyası; “öğrencinin bir ya da birkaç alandaki çalışmalarını, harcadığı çabayı, geçirdiği evreleri ve başarılarını amaçlı olarak yansıttığı koleksiyonudur. Bu koleksiyonun içeriğinin belirlenmesinde öğrenci de etkin rol oynamalıdır”.
- Gelişim Dosyasının Heath’ e (2005) göre tanımı ise şöyledir: “kişisel gelişim dosyası, kişinin kendi seçtiği ürünlerini ve yansımalarını içeren, kişinin zaman içindeki gelişimini, eğilimlerini, becerilerini, ve bilgisini gösteren; belirli bir amaçla, belirli bir kitleye hitaben oluşturulmuş çalışma bütünü”.

- Yang' a (2003) göre Gelişim Dosyası, “öğrencilerin öğrenim deneyimlerini temsil etmek için, öğretmenlerin de yol göstermesiyle, öğrenciler tarafından seçilip derlenen çalışmalar bütünüdür”
- Wyatt ve Looper (1999) ise eğitim Gelişim Dosyalarını “kişinin başarılarını, öğrenmelerini, güçlü yanlarını ve en iyi çalışmalarını içeren ürünlerin ve yansımaların biraraya getirilmesiyle oluşan kişisel bir koleksiyon” şeklinde tanımlamaktadır.

Eğitim amaçlı kullanılan Gelişim Dosyalarının genel özelliklerini Wyatt ve Looper bir çatı altında toplayıp, şunları belirtmişlerdir. Gelişim Dosyası bir çeşit koleksiyondur ve bu koleksiyon dinamik, sürekli gelişen ve değişen bir yapıya sahiptir. Öğrencinin gelişimini, en iyi çalışmalarını veya toplam ürününü ortaya koyarlar. Eğitim amaçlı Gelişim Dosyaları mutlaka toplanan ürünlerle ilgili; hem öğrenci, hem de öğretmen tarafından yapılan yorumları ve değerlendirmeleri de içermelidirler. Gelişim Dosyası kelimesi; toplama, düzenleme, yansıtma ve sunma olmak üzere (*CORP: Collection, Organization, Reflection, and Presentation*) dört anahtar kavram çevresinde oluşur. Gelişim Dosyaları yapılan çalışmaları sergilemeye yarayan bir araç olmanın yanı sıra, aynı zamanda hem öğrencinin kendi kendini değerlendirmesine; hem de öğretmenin öğrenciyi değerlendirmesine olanak sunan araçlardır. Gelişim Dosyaları asla birer karalama defteri değildir. Gelişim Dosyaları karalama defterinden ayıran özellikleri; yapılan çalışmaların düzenlenmesi ve çalışmalarla ilgili öğrenci ve öğretmen görüşlerini, değerlendirmelerini ve yansımalarını içermeleridir. Aksi taktirde karalama defterinden farkları kalmaz (s.2). Gelişim Dosyalarının çeşidi ne olursa olsun, kişi neden bu dosyalama işini yaptığının ve neden çalışmalarını özgün bir şekilde derlediğinin bilincinde olmalıdır. Gelişim Dosyaları, kişiyi öğrenmenin farklı bir seviyesine taşımak ya da gelişmesine yardımcı olmak için kullanılabilirler. Ayrıca kişinin gelişimini ve potansiyelini göstermek amaçlı da kullanılabilirler. Eğitim amaçlı oluşturulan Gelişim Dosyalarında derlenen parçaların, derlemeyi oluşturan kişiye ve sunacağı topluluğa anlam ifade etmesi gerekir. Derleyen kişi Gelişim Dosyasını oluşturmada önce onu kime

sunacağını bilir ve ona göre derlemelerini yapar. Derlediği her parçanın dosyada yer alma nedenini net bir şekilde anlatabilmesi gerekir (s.4).

Wyatt ve Looper (1999) eğitim amaçlı Gelişim Dosyalarının tanımını ve genel özelliklerini ortaya koyarken, ayrıca, Gelişim Dosyası çeşitlerinden olan; gelişim dosyası (*Developmental Portfolios*) ve vitrin dosyası (*Showcase Portfolios*)nın da tanımını ve aralarındaki farkı ortaya koymak istemişlerdir. Gelişim dosyası; öğrencinin bir öğrenme basamağından diğer öğrenme basamağına geçerken kaydettiği ilerlemeyi ve gelişimi gösterir. Gelişim dosyaları öğrencinin sadece en iyi çalışmalarını içermez; önceden belirlenen süre içinde öğrencinin kaydettiği tüm gelişimi gösteren bir durum çalışmasıdır. Yine, gelişim dosyaları; içinde hiç bir analiz ve planlı düşüncüyü barındırmayan, rastgele toparlanmış karalama defterleri değildir. Bunun tam tersine, gelişim dosyası ile öğrenci, dosyasına koyduğu her parçayı kronolojik olarak düzenler, yansımalarını yapar ve A noktasından B noktasına ilerleyişini adım adım gösterir (s.13,14). Diğer taraftan vitrin Gelişim Dosyaları, adından da anlaşılabilceği gibi, kişinin çalışmaları arasından en iyilerini seçerek, sergi amaçlı oluşturduğu dosyadır. Kişiyi aynı çalışma konusu ile ilgili olarak diğer Gelişim Dosyası sunucularından ayıran, kişinin özgün çalışmalarını gurur duyarak gözler önüne serdiği bir vitrindir (s.22,23).

2. 2. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI NEDİR?

Gelişim dosyaları görsel, yazılı ve basılı materyallerin bir araya getirilerek, dosyalanarak, ciltlenerek ya da klasörler yardımıyla oluşturulabileceği gibi, teknolojiyi kullanarak da oluşturulup saklanabilirler. Tam Türkçe olmasa da “*Digital / Electronic Portfolio, E-folio*” literatürde; “*Elektronik Portfolyo*”, “*E-portfolyo*”, “*E-folyo*”, “*Dijital Portfolyo*”, “*Dijital veya Elektronik Gelişim Dosyası*” olarak çeşitli şekillerde karşılık bulmaktadır.

Eğitimde Gelişim Dosyası kullanımı yeni bir fikir değildir ve çeşitli eğitim kurumları tarafından yıllardır uygulanmaktadır. Eğitim teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte teknolojinin amaçlı olarak kullanımı konusunda sürekli

yenilik arayışı içine giren eğitimciler, Gelişim Dosyası oluşturmayı ve kullanımını kolaylaştırmak amacı ile, teknolojiye yararlanarak, elektronik ortamda Elektronik Gelişim Dosyaları tasarlama yoluna gitmektedirler (Young, 2002). Web siteleri, Zip sürücüler ve CD-ROM'lar büyük bir hızla, eski geleneksel (çanta) gelişim dosyalarının yerini almakta, böylece yapılan çalışma örneklerinin kaybolma, zarar görme, çalınma; elden ele dolaşıp geri döndüğünde yıpranmış olma ihtimali de ortadan kalkmaktadır (Öz, 2003).

Tüm dünya için de yeni bir uygulama olan bu tasarımlar, bilgisayar teknolojilerinden yararlanılarak yapıldığı için ortaya çıkan ürünlere Dijital veya Elektronik Gelişim Dosyaları adı verilmektedir.

2.2.1. Elektronik Gelişim Dosyası tanımları. Yapılan literatür taraması sonucunda elde edilen bilgilere göre; Elektronik Gelişim Dosyalarının, eğitim alanındaki tanımları ve kullanım alanları akademisyen ve deneyimli eğitimciler tarafından aşağıdaki şekillerde ifade edilmektedir:

- Wiedmer' a (1998) göre Elektronik Gelişim Dosyası; “bir ya da birden fazla alanda elde edilmiş başarıları, kişisel çabaları ve gelişimi elektronik ortamlar kullanarak oluşturup, sergilemeye yarayan amaçlı bir çalışma bütünüdür”.
- Young' a (2002) göre Elektronik Gelişim Dosyası; “öğrencinin deneme yazıları, ödevleri, üstlendiği görev ve deneyimleri; kısaca öğrenciyi tanıtan bütün başarı ve çalışmaları hakkında elektronik olarak geniş kapsamlı bilgi veren bir özgeçmiştir”.
- Oros, Morgenegg ve Finger (1998) Elektronik Gelişim Dosyasını; “bilgisayarda oluşturulan bir karalama defteri” olarak tanımlamışlardır. Bu dijital karalama defteri metin, ses, resim, grafik, görüntü vb. dosyalarından oluşturulup, aynı zamanda, öğrenci, öğretmen hatta velilerin yapılan çalışmalar hakkındaki yorum ve yansımalarını da içermelidir.

- Buzzard ve Kaunitz' e (2003) göre Elektronik Gelişim Dosyaları; “çeşitli ortamlar kullanılarak elektronik olarak bir araya getirilen çalışmaların bütünü” dür. Öğrencinin zihinsel gelişimini ve mevcut yeteneklerini sergilerler. Metin, ses, grafik ve görüntü verilerini içeren son derece esnek bir yapıya sahiptirler.
- “Elektronik Gelişim Dosyaları; öğreneni olabildiğince temsil edebilen ve öğrenmeye gerçek kanıt teşkil edebilen çalışmaların biraraya getirilmesiyle oluşur. Öğrencinin çabalarının, gelişiminin ve başarılarının süreç içinde örneklerle dijital ortamda gösterilmesidir. Bu süreçte önemli olan şey; içeriğin seçilmesinde öğrencinin rol oynaması, kendi düşüncelerini yansıtmayı ve hedeflerini belirlemesidir. Elektronik Gelişim Dosyaları hem öğrenim sürecinde yaşananları ortaya koymak için hem de değerlendirme amaçlı kullanılabilirler” (O’ Rourke, 2004).

Cambridge okullarıyla işbirliği içinde olan ve çevrimiçi Elektronik Gelişim Dosyası oluşturmaya imkan sunan yabancı bir eğitim kuruluşunun: “*OPEUS Educational Systems*”: *Online Page Edit and Update System* (Çevrimiçi sayfa hazırlama ve güncelleme sistemleri) yaptığı tanıma göre Elektronik Gelişim Dosyaları;

- “öğrencinin seçerek ve amaçlı olarak internet üzerinde topladığı çalışmaların bütünüdür”. Bu gelişim dosyaları öğrencilerin kendi çalışmaları hakkında yaptıkları yansımaları da içerir. Öğrenme, gelişme ve değişikliğin kayıtlarıdır. Öğrencilerin yetenekleri hakkında anlamlı belgeler sunarlar. Elektronik Gelişim Dosyaları öğrencilere, ailelere, öğretmenlere ve gelecekte iş camiasına öğrencilerin neler öğrendikleri ve neler yapabilecekleri konusunda bilgi sağlarlar; öğrenim geçmişi ile ilgili kayıtları temsil ederler (OPEUS, 2005).

Literatürde yapılan bu tanımların ortak noktalarından yola çıkarak, bir gelişim dosyasında bulunması gereken özellikler; gelişim dosyasının öğrencinin öğrenme süresince ortaya koyduğu bütün çalışmaları kapsaması,

öğrenciyi tanıtıcı özelliğe sahip olması, iyi ve kötü çalışmaları aynı anda bulundurması, her tür dijital veri ve teknolojiden yararlanılarak oluşturulabilmesi, öğrenenin düşüncelerini yansıtan parçaları da içermesi, öğrenmeye yardımcı olmasının yanısıra öğrenme sürecini değerlendirmek amaçlı da kullanılabilmesi olarak sıralanabilir. Elektronik Gelişim Dosyasının öğrenci, öğretmen ve veli açısından sundukları ise şu şekilde özetlenebilir; öğrenci için öğrenimi kolaylaştırıp daha bilinçli ve etkin bir öğrenme sağlarken, diğer taraftan öğretmen ve veliler için de öğrenciyi daha iyi ve yakından tanıma ve takip etme, değerlendirme fırsatı vermektedir.

Özetle, bütün bu tanımları göz önünde bulundurarak bir tanım yapılacak olursa; Elektronik Gelişim Dosyası tanımı şu şekilde yapılabilir: Bireyin öğrenim süresi boyunca; bilgi, beceri, çalışma ve yeterliliğini kronolojik olarak sergilediği, görüş ve yansımalarıyla birlikte, teknolojiyi kullanarak elektronik bir ortamda topladığı kişisel bir arşivdir. Öğrenci, öğretmen, veli ve diğer kişilerle etkileşimlidir ve öğrencinin geçmiş ve gelecek potansiyeli hakkında bilgi verir.

2. 3. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ TARİHÇESİ

Tarihsel olarak, gelişim dosyalarının geçmişi çok uzun zaman önceye dayanmaktadır. Öyle ki, tarih öncesi insanların mağara duvarlarına çizdiği şekil ve resimler ilk gelişim dosyası örnekleri olarak değerlendirilebilir (Hewitt, 1994).

Gelişim dosyaları zaman içinde; sanatçılar, mimarlar ve çalışmalarını etkin bir şekilde sergilemek isteyen herkes tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Ancak o zamanlarda gelişim dosyaları, kapsadıkları çalışmalarla ilgili hiç bir yorum ve yansıma içermediği gibi sadece yapılan çalışmaların taşınabilir bir çantaya konulması ile oluşturulmuştur. Gelişim dosyalarının okullarda ve eğitim sisteminde, öğrenim amaçlı kullanılması fikri 1970' lerin başında ortaya çıkmıştır. İlk olarak İngiltere ve Yeni Zelanda' da uygulanmış daha sonra da tüm Batı dünyasına yayılmıştır (Sjunnesson,

2001). Gelişim dosyaları ilk olarak sanat dalında kullanılmıştır. Başlangıçta 70' ler öncesi sanatçıların oluşturdukları gelişim dosyaları gibi kayıtsız bir biriktirme şekli iken, zamanla eğitimin gereği olan değerlendirme ile birlikte öğrenciler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Öğrenciler, gelişim dosyalarına koydukları çalışmalarla ilgili olarak daha seçici davranmaya başlamışlar ve yansımalarını da eklemişlerdir. Daha sonra, 80' lerin sonlarına doğru, İngiliz dili eğitimi alanında kompozisyon (*writing*) dersinde kullanılmış ve özellikle değerlendirme açısından öğretmenlere büyük kolaylıklar sağlamışlardır (Wyatt III ve Looper, 1999).

Günümüzde, gelişim dosyalarının, İngilizce eğitiminde değerlendirme amaçlı kullanımı ilkokuldan yüksek öğretime kadar bütün seviyelerde baskın hale gelmiştir. Fen, matematik, müzik gibi diğer disiplinler de zaman içinde gelişim dosyasını öğretim ve değerlendirme amaçlı kullanmaya başlamışlardır. Amerika' nın birçok eyaletinde gelişim dosyası kullanımı, eğitimin zorunlu bir parçası haline gelmiştir (Wyatt III ve Looper, 1999).

Zaman içerisinde gelişim dosyaları, alanlarına ve ihtiyaca göre gelişip şekil değiştirmiştir. Çağımızda, teknolojinin gelişmesi ve elektronik ortamların kullanımındaki artışla beraber gelişim dosyaları görünüş olarak çok farklı konumlara gelmiştir. Barrett'ın da (2002) desteklediği gibi; tarihi uzun geçmişlere dayanan gelişim dosyaları; eskiden kutularda, çantalarda, klasörlerde biraraya getirilip taşınırken şimdi, CD-ROM, disket, İnternet gibi dijital ortamlarda saklanmaktadır.

2. 4. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMI

Gelişim dosyalarının eğitim alanında kullanımı, okul öncesi eğitimden üniversite eğitimine, bir çok ülkede son beş yıldır büyük bir artış göstermiştir (Skiba, 2005). Öğretmenler gelişim dosyasının, öğrencinin metabilşsel becerileri geliştirmesine yardımcı olan, çok güçlü bir öğretim aracı olduğunun farkına varmışlardır (Nihlen, 2005; Ritzen ve Kösters, 2001). Son on yıldır müfredat ve öğretimle ilgili yeni yaklaşımlar öğrenciyi etkin olma konusunda

cesaretlendirmektedir. Değerlendirme konusunda da yeni gelişmeler olmuş, gelişim dosyaları da yeni değerlendirme araçları olarak kullanılmaya başlanmıştır (Nihlen, 2005).

Conway (2005) teknolojinin akademik ortamlarda rahatlıkla kullanılıyor olmasından yola çıkarak, yeni yüzyılın okullarının eskilerden çok daha farklı olacağını öne sürmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte öğrenciler, eğitim yaşamları boyunca süren gelişimlerini çok daha farklı şekillerde aktarma ve kaydetme olanağı bulacaklardır. Conway; “Neden elektronik gelişim dosyaları?” sorusuna şu şekilde cevap vermektedir:

“Cevap çok basit, elektronik gelişim dosyaları sadece öğrencilerin bilgisayar becerilerini güçlendirmekle kalmaz, aynı zamanda bilgilerini aktarabilecekleri ve kendilerini ifade edebilecekleri çok çeşitli ve geniş bir ortam sağlarlar. Öğrenciler, ne biliyor olduklarını, geleneksel yazılı şekillerde ifade etmeye ek olarak; görüntü, ses ve animasyonlarla çok daha güçlü gösterebilirler. Öğrenciler elektronik gelişim dosyalarını geliştirirken, bu yeni gelişmeler, öğrencileri yaratıcı düşünmeye ve eleştirel bir bakış açısı oluşturmaya iteceklerdir (s.18)”.

Amerika’daki National Reading Research Center’ ın “*The reading teacher*” dergisinde yayımlanan yazısında Koskinen (1994) eğitimde gelişim dosyası kullanımı ile ilgili yapılan tanımların çok çeşitlilik gösterdiği, ancak yapılan tüm tanımların üç temel noktada buluştuğundan bahsetmektedir. Bunlar; müfredat, öğretim ve değerlendirmenin birbirleriyle uyumlu düzenlenmesi; öğrenme ve değerlendirme sürecinde öğrencinin aktif rol oynaması ve öğrencinin zaman içinde gösterdiği gelişimdir. Elektronik gelişim dosyalarının eğitimde kullanımı öğretmen merkezli bir eğitim yaklaşımından öğrenci merkezli bir eğitime doğru geçişi sağlar. Öğrenciler kendi hazırladıkları dosyalar sayesinde daha çok sorumluluk üstlenirler ve kendi öğrenmelerini kendileri yönlendirirler.

Yansıtıcı öğrenme (*Reflective learning*) eğitim literatüründe önemli bir öğrenme düzeneği olarak kabul görmektedir. Gelişim dosyası oluşturma da bu düzeneğin gelişmesine yardımcı olur (Snadden, 1998). Eğitim amaçlı gelişim dosyalarının birincil görevi; öğrencilere eleştirel ve yansıtıcı bir bakış

açısı kazandırarak, öğrenim deneyimleri arasında bağ kurmalarını sağlamaktır.

Öğrencilerin çalışma sırasında öğrendiklerini ve edindiklerini sistemli olarak yansıtabilmeleri için, Van Wageningen ve Hibbard'ın (1998) önerdikleri sorulması gereken geçmiş, gelecek ve şimdi ile ilgili üç önemli soru vardır. Bu sorular öğrencinin, çalışma sonrasında, geçmişi geleceğe bağlayan tarzda yansımalarında bulunmasını sağlar (Akt: Barrett, 2000). Bu sorular gelişim dosyasını güçlü birer araç kılar çünkü, öğrencileri cesaretlendirmek ve kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmek için idealdir.

1. Konu nedir? (*What?*) (Geçmiş)

Bu soruyu cevaplayabilmek için öğrenci önce deneyimini belgeleyen çalışmasının ne olduğunu özetler.

2. Ne öğrendim? (*So what?*) (Şimdi)

Öğrenci yaptığı çalışma sonucunda ne öğrendiğini ve bunun standartlarla nasıl ölçüştüğünü anlatır. Hangi adımları hangi sırayla attığından bahseder.

3. Peki ya şimdi? (*Now what?*) (Gelecek)

Öğrenci gelecekle ilgili öğrenme ihtiyaçlarını anlamlandırır ve tavsiyeler veya uyarlamalarla çalışmanın öneminden sözeder.

Etkinlikler ve yansımaların belgelendirilmesi ile birlikte öğrenciler teori ve uygulama arasında bağ kurmalı, eleştirel düşünmeyi öğrenmeli, kendi değerleri ile ilgili yansımalarında bulunmalı, çalışmaların etik ikilemlerini düşünmeli ve karşılaştıkları kültürel bakışaçılarına yanıt vermelidirler (MPSL, 2000).

Avustralyalı öğretmenler, Avustralya Devlet Okulları Ağı ile birlikte, eğitimde gelişim dosyası kullanım amaçlarını şu şekilde ifade etmektedirler:

- ❖ Öğrenciyi bir öğrenen olarak betimleyip, değerlendirmek.
- ❖ Öğrenme hedefleri ile paralel yapılar ve görevler oluşturabilmek.

- ❖ Öğrencilerin, öğrendikleri ile ilgili yansılarda bulunmasını sağlamak.
- ❖ Öğrencileri, kendi öğrenmeleriyle ilgili sohbetler yapmaya teşvik etmek.
- ❖ Öğrencinin neyi, nasıl ve neden öğrendiğini göstermek.
- ❖ Seviyeler arasındaki geçişte yardım ve bilgi sağlamak.
- ❖ Değerlendirme tekniklerini geliştirmek (O'Rourke, 2004).

Kısaca özetleyecek olursak; eğitim alanında gelişim dosyalarının kullanımı öğrencinin, öz disiplin ve sorumluluk bilincini geliştirmesinde yardımcı olur. Ayrıca, öğrencilerin gelişimini kanıtlarla ve daha sağlıklı izleyebilmek için alternatif bir değerlendirme yöntemi olarak kullanılır. Öğrencinin gelecekteki öğrenmelerine ışık tutar, ilgi alanlarını geliştirir ve kendi çalışmalarını değerlendirmesine yardımcı olur. Öğrenme becerileri arasında bağlantı kurmasını sağlar. Nunes' da (2004) buna paralel olarak, yaptığı sınıf içi uygulamalar sonucunda gelişim dosyalarının; öğrencilerin becerilerini ve yeteneklerini ortaya çıkarmakla kalmayıp onların tercihlerini, öğrenme biçimlerini, eğilimlerini ve öğrenme stratejilerini tanımaya olanak sağladığını ve bu sayede daha öğrenci merkezli bir eğitim yapılabileceğini öne sürmektedir.

Sonuç olarak, elektronik gelişim dosyalarının yararları eğitimciler tarafından keşfedildikçe kullanımı da giderek yaygınlaşmaktadır. Yeni teknolojik ortamlar, öğrencilerin daha önce gösterilmesi mümkün olmayan beceri ve bilgileri sunmalarına olanak tanımaktadır (Wiedmer, 1998; Wyatt III ve Looper 1999).

2. 5. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ İLKELERİ

Eğitim alanında yeni bir uygulama ortaya çıktığı zaman, çabucak bir standarda oturtulup bir kalıba yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Ancak; çoğu zaman yeni uygulamayla ilgili reçeteye değil, yol gösterici ilkelere ihtiyaç duyulmaktadır. Uygulamalar her zaman evrensel olamayabilirler; bir ders için

iyi giden bir uygulama diğeri için aynı doğrultuda gelişim göstermeyebilir (LaBoskey, 2000).

Kolb'a (1984) göre; artık geçmişte kalan geleneksel öğrenme yaklaşımının tam tersine, gelişim dosyası yaklaşımı; öğrencinin aktif şekilde, gerçeklerle karşılaşarak öğrendiği yeni bir yaşantısal öğrenme yaklaşımıdır (akt: Kolb, 2005).

Herşeyden önce, gelişim dosyası oluşturmanın bir amacı olması gerekir. Öğrencinin ilerleyişini kaydetmek, öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine olanak sağlamak, öğretimi planlamada öğretmene yardımcı olmak, program değerlendirmek gibi. Temelde, gelişim dosyalarının, eğitimde öğrencilerin hem gelişim kaydını tutmak hem de bu gelişimini değerlendirmek amaçlı kullanılması ile ilgili bir denge olması gerektiği konusunda bir çok araştırmacı aynı fikirdedir (Barret, 2002; LaBoskey, 2000). Eğer öğrencilerin sürekli gelişiminin sağlanması isteniyorsa, değerlendirme yöntemlerinin de öğrenme sürecini geliştirecek şekilde tasarlanması gerekir. Aksi takdirde biri diğerini baltalar (LaBoskey, 2000).

Knowles'un (1975) yetişkin eğitimi ile ilgili öne sürdüğü dört sayıltı, gelişim dosyası yaklaşımının altında yatan kuramsal esas olarak kabul görmektedir. Bunlar: (i) öğrenen kendi kendine öğrenmek ister, (ii) öğrencilerin geçmiş deneyimleri öğrenmeye zengin kaynak sağlar, (iii) öğrenmeye hazır olma durumu hayattan gelir, (iv) öğrenci meraklıdır ve gelişip dosya tutmaya güdülenmiştir. Tabii ki öğrenenlerin hepsi bu tür yetişkin eğitimi eğilimleri göstermeyebilir ancak; gelişim dosyası hazırlama öğrencilere bu yönde gelişebilecekleri ortamı da sağlar (akt: Smith, 2002).

LaBoskey (2000) eğitim amaçlı oluşturulan gelişim dosyalarının dört önemli özelliği barındırması gerektiğini savunmaktadır. Birincisi; eğitim amaçlı gelişim dosyaları, bireysel anlam oluşturma konusunda öğrenciye olanak tanımalı, bu yönünü geliştirmesinde ona yardımcı olmalı ve bunu ortaya çıkarmalıdır. İkincisi; gelişim dosyaları, öğrenciler ve yansıtıcı süreci destekleyen ilgili kişiler arasında gelişim dosyalarının içerikleri ve anlamları

hakkında etkileşim kurma fırsatı yaratmalıdır. Üçüncüsü; gelişim dosyası oluşturma süreci uzun ve kapsamlı bir zamana yayılmalıdır. Dördüncü ve son olarak da; yansıtıcı düşünceyi ve etik tartışmaları destekleyen, buna imkan tanıyan ve değerlendiren bir bağlamda oluşturulmalı ve sunulmalıdır.

Wyatt III ve Looper'a (1999) göre öz yansıma (*self-reflection*), kişinin kendi hayatı ile ilgili tercihler yaparken gösterdiği olgunlaşmayı işaret eden gelişimin bir parçasıdır. Araştırmacılar da gelişim dosyasının önemli özelliklerini sıralarken; amaçlı, seçici, çeşitli, sürekli, yansımali ve işbirlikçi olması gerektiği konusunda birleşmektedirler (Wyatt III ve Looper, 1999; Rieman, 2000). Ayrıca, yine araştırmacılar, literatürde, gelişim dosyasının en önemli ve eşsiz özelliğinin “**yansıma**” (*reflection*) olduğu konusunda aynı fikri paylaşmaktadırlar (Conderman, 2003; Hewitt, 1994; Paulson, Paulson ve Meyer, 1991; Rieman, 2000; Snadden, 1998; Wyatt III ve Looper, 1999). Gelişim dosyaları; öğrencilerin çalışmaları ile ilgili olarak neyin iyi gittiği ve neyin daha iyi olabileceği konusunda yansımalarla bulunarak kendilerini ve yaptıklarını daha iyi tanımalarına olak sağlarlar. Setez ve yansıma yapmadan biraraya getirilmiş çalışma belgeleri ve resimler anlam ifade etmezler. Toplanan örneklerle ilgili yansıtıcı önsözler, açıklayıcı notlar ve anlatılar çalışmaları önemli, anlamlı ve değerli kılarlar. Çünkü, öğrencinin anlaması çalışmalarını sadece bir yerde toplamasıyla değil, onları değerlendirip yansıtması ile gerçekleşir (MPSL, 2000).

Bunlara ek olarak O'Rourke (2004) net ve belirli bir amaç için oluşturulmadıkları takdirde, elektronik gelişim dosyalarının, odak ve anlamlarını kaybederek, kontrolü çok zor ve anlamsız çalışmalar bütünü haline gelebileceğini belirtmektedir. Bunu önlemek için çok iyi karar almak ve hedefler belirlemek gerekmektedir. Belirli bir amaç için elektronik gelişim dosyası oluşturmada izlenecek yol O'Rourke tarafından şöyle ifade edilmektedir. (s.99-100).

- “Başlangıç olarak; karar verme ve planlama aşamasında, özel bir odak nokta yerine öğrencinin tümel öğrenimini belirleyici ve yansıtıcı çalışmalar hazırlanır. Bunu yaparken öncelikli olarak; hangi odak noktaların gelişimi üzerinde yoğunlaşılacağına karar verilir.

- Öğrencilerin katılımını arttıracak etkinlikler planlanır ve öğrencilere danışmanlık hizmeti verilir.
- Daha sonra bu odak noktaların gelişimi ile ilgili göstergelerin ne olduğu tartışılmalıdır. Örneğin; odak nokta 'takım çalışması' ise; bunu başarmak için ne gibi düşünsel ve davranışsal göstergelere ihtiyaç vardır; takım çalışmasıyla ilgili ne gibi kişisel niteliklere sahip olmak gerekir; bireyliğimizi nasıl ifade ederiz; fiziksel, yaratıcı ve sosyal kişiliğimizi geliştirmenin yolları nelerdir gibi sorulara yanıt bulmak ve bu doğrultuda hedefler belirlemek gerekir. Bunu yaparken öğrenciler ve öğretmenler, mümkünse veliler, işbirliği içinde olmalıdır.
- Odak noktalara ve belirleyicilere karar verdikten sonra; sınıf organize edilir.
- Öğrencilere gelişimleri süresince takip edecekleri bir şablon çıkarılır.
- Öğrencilere çalışmalarını nasıl dosyalayıp saklayacakları ve daha sonra onlara nasıl ulaşacakları hakkında bilgi verilir. Küçük gruplar halinde çalışılması tavsiye edilir.
- Çalışmalarla ilgili hedefler, puanlama ve ölçütler önceden öğrenciye bildirilir. Bu noktada yine öğrenciyle iletişim çok önemlidir.
- Gelişim Dosyası geliştirmek için ek bir zaman harcanması gerektiği düşünülmemelidir; bu süreç normal eğitim süreci içinde gerçekleştirilmelidir.
- Karar verme ve planlama sürecinin yanında; lojistik ve teknik konuların (yazılım-donanım) düşünülmesi, okul çalışanlarına konu ile ilgili eğitimlerin verilmesi ve iletişim bağlarının güçlendirilmesi gerekir”

2. 6. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ İÇERİĞİ

Gelişim dosyasının en önemli özelliğinin içeriği olduğu gerçeğini hiçbir zaman unutmamak gerekir (Heath, 2005). Gelişim dosyalarının amaçlarından bir tanesi de, öğrencilerin yaptıkları çalışmaları kendi eleştirel bakış açılarından görüp değerlendirmelerine imkan sunmaktır. Gelişim dosyasının sahibi olduğunu hissetmesi için, seçilen materyallerdeki karar alma gücünün, öğrencinin kendisinde olması gerekir ve genelde materyaller öğretmen - öğrenci işbirliği ile seçilir (Opeus, 2005).

1994 yılında Redman'ın araştırmalarında belirttiği gibi; dosyaya ne tür çalışmaların dahil edileceği konusu, tamamen öğrencinin yeterlilik seviyesine, yaratıcılık gücüne, geçmiş yaşantısından yararlanabilme yeteneğine, öz-yansıtma derinliğine ve gelişim dosyasının amacına bağlıdır (akt: Mc Mullan ve diğerleri, 2003).

Elektronik gelişim dosyasını oluşturan bileşenler kütüphaneden alınan herhangi bir kitabın bileşenlerinden farksızdır. Başlık, İçerik, giriş (tanıtım) ve konularına göre hiyerarşik dağılımdan oluşur. Giriş kısmında öğrenci, gelişim dosyası çalışmasının bütünüyle ilgili düşüncelerini yansıtan genel bir özet yazar. Bu özet öğrencinin farklı çalışmaları arasında bir karşılaştırma yapmasına, bu çalışmalarla ilgili yorumlarda bulunmasına ve tüm çalışmanın öğrenci için ne anlama geldiğini sunmasına olanak tanır. Gelişim dosyasının genel biçimi (formatı) çalışmadan çalışmaya, öğrenciden öğrenciye ve öğretmenden öğretmene göre farklılık gösterse de, her gelişim dosyasında bir organizasyon şeması ve öğrencinin yansımalarında bulunması için yeterli materyal olması gerekir (Falls, 2001). Envanterler, öğrenci yansımaları, projeler, bağımsız çalışma örnekleri, ödevler, grup çalışmaları, video görüntüleri, ses kayıtları, eşli çalışma ve yansımalar, aile gözlemleri, deneyler ve günlük raporlar, araştırmalar, el becerileri etkinlikleri gibi materyallere ek olarak gelişim dosyaları; gelişim dosyasını oluşturan kişi (öğrenci) hakkında açıklayıcı notlar, fotoğraflar gibi; kişiyi tanıtan bir özgeçmiş bilgisini de içermelidir (Falls, 2001; MPSL, 2000).

Öğrenciler ilerleme kaydettikçe, öğretmenler ve öğrenciler çalışmalarla ilgili yorum ve değerlendirmelerini ekleyebilirler. Sonunda öğrenciler görevi tamamladıklarında, yaptıkları çalışmanın bütünü ile ilgili bir rapor yazmaları beklenir. Çalışma örnekleri, planlar, taslaklar, son ürünler hatta yarım kalan çalışmalar bile gelişim dosyasına dahil edilebilir (Opeus, 2005).

Dikkat edilmesi gerekenler: Gelişim dosyası uygulaması sırasında dikkat edilmesi gereken noktalardan bir tanesi şudur; gelişim dosyası oluştururken öğrencinin amacı, dosyasına en iyi çalışmalarını koymak olmamalıdır. Aksine, dosya, çok çeşitli düzeylerde çalışma örnekleri içermeli

ve gelişimi yansıtır nitelikte olmalıdır. Öğrenme görevinin başında öğrenci şu soruları sormalıdır: Bu çalışma ile neyi başarmayı amaçlıyorum? Hedefe ulaşmayı nasıl planlıyorum? Bu çalışmayı başarı ile tamamlamak için geliştirdiğim yöntemler neler? (Opeus, 2005). Bu yaklaşımlar öğrencinin gelişim dosyasının içeriği konusunda daha seçici ve daha özerk olmasına imkan tanıyacaktır (Harris, 2001; Paulson ve diğerleri, 1991).

Dikkat edilmesi gereken diğer unsurları da araştırmacılar şu şekillerde ifade etmişlerdir. Örneğin, gelişim dosyaları; gereğinden fazla sayıda çalışmayla yüklü olursa sadece gelişim dosyası sahibi tarafından analiz edilebilen amacına tam ulaşmamış çalışma yığını halini alırlar, diğer taraftan, çok dar çerçeveli ve az sayıda çalışma ile oluşturulmuş olursa da kısır ve üretkenlikten uzak olurlar (Stockhausen, 1996; Wyatt III ve Looper, 1999).

Diğer taraftan, Falls (2001) ilk defa gelişim dosyası uygulamasında bulunacak olan öğretmenleri bütün bu çalışmaların hepsini bir seferde uygulamamaları konusunda uyarmaktadır. Küçük gruplarla, tek bir konu üzerinde ve küçük adımlarla başlamalarını tavsiye etmektedir. Böylece daha kontrollü gözlemlerde bulunup daha planlı çalışmalar yapılabilecektir. İlk deneme için örneğin, gelişim dosyasına koymak üzere seçilecek çalışmaların sayısı on parçayı geçmemelidir, yavaş ve güvenli bir başlangıç yapılmalıdır. Zamanla, deneyimler ve esneklikler kazanarak, adım adım ilerlenmelidir (Adams, 1995 ; Mabry, 1999; Nihlen, 2005).

Barrett, Mc Mullan ve diğerleri (2003) yaptıkları araştırmalar sonunda elektronik gelişim dosyalarının içermesi gerekenleri şöyle belirtmişlerdir:

- ❖ Öğretmen tarafından hazırlanan rehber (Öğrencilerin, gelişim dosyasının ne olduğunu ve kendi dosyalarını geliştirmek için neler yapmaları gerektiğini anlamalarını sağlar).
- ❖ Öğrenci hedefleri.
- ❖ Standartlar ve açıkca belirtilmiş değerlendirme kriterleri.
- ❖ Örnek olarak gösterilecek çalışma örnekleri.

- ❖ Materyal seçerken dikkat edilecek noktalar listesi (Gelişi güzel dosyalamayı engellemek amaçlı).
- ❖ Öğretmen geri bildirimi.
- ❖ Öğrencinin çalışmalarıyla ilgili yansımaları.
- ❖ Öğrenci - öğretmen iş birliği ile seçilmiş çalışma örnekleri, araştırmalar, problemler, grup ödevleri, projeler vb. (Metinler, diyagramlar, fotoğraflar, resimler, görüntü ve ses dosyaları.vb.).
- ❖ Çalışma kontrol listesi (*Checklist*).

Başka bir örnek olarak; Worcester (2005) ise makalesinde, elektronik gelişim dosyası çalışmalarını öğrencilerine aşağıdaki düzeni takip ederek uygulattığını belirtmiştir:

Tablo 1. Örnek Elektronik Gelişim Dosyası Takip Düzeni

Açılış sayfası	Öğrencinin adı, çalışmanın başlangıç yılı, öğretmenin adı, öğrencinin resmi.
İçerik sayfası	İlk bakışta portolyonun neler içerdiğini göstermek amaçlıdır. Öğrenci isterse bu içerik sayfasına gelişim dosyasının diğer bölümlerine ulaşma amaçlı bağlantı düğmeleri koyabilir.
Bilgi sayfaları	Bu sayfalar öğrencinin yaptığı çalışmaları ve bu çalışmalarla ilgili yansımalarını içerir. Yazı örnekleri (kompozisyonlar), okuma parçaları (ses dosyası olarak), el yazısı örnekleri (tarama yöntemiyle), sanatsal çalışmalar, problem çözme örnekleri, öğrenme günlükleri, bilgisayar projeleri...vb.
İzleyiciye mektup	Gelişim dosyalarını inceleyecek olan kişiler için yazılan bir teşekkür ve açıklama yazısı.
İzleyici yorum sayfası	Gelişim dosyasını inceleyen kişilerin ve öğretmenin gelişim dosyasıyla ilgili yorumlarını ve düşüncelerini belirttikleri sayfa.

2. 7. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI İÇİN YÖNERGE (ÖNERİLER)

Barrett (2002) Elektronik Gelişim Dosyalarını; kolay erişilebilir, taşınabilir, paylaşılabilir, incelenebilir ve tekrar gözden geçirilebilir olarak betimlemektedir. Elektronik gelişim dosyası hazırlarken izlenecek yol, yapılması gerekenler, öneriler ve dikkat edilecek noktalar alanda çalışma yapan eğitimciler tarafından planlı ve adım adım ilerlenmesi gereken bir çalışma olarak nitelendirilmektedir. Galloway (2003) araştırmaları sonucunda; Barrett, Campbell, Cignetti, Melenzyer, Nettles ve Wyman (1997) gibi birçok eğitmenin ortak noktada bulunduğu yöntemleri ve önerileri sırasıyla aşağıdaki şekilde aktarmaktadır:

1. “Herşey elektronik ortamda saklanabilir. Elektronik gelişim dosyanızın amacına ve içeriğine uygun olabileceğini düşündüğünüz bilgisayar ortamında bulunan her türden dosyayı, gelişim dosyanızda bir dosya altında depolayınız. Zaten elektronik halde hazır olan bu dosyaları çalışmalarınızda kullanmak sizin için kolay olacaktır. Bu dosyaların kaydını tutmak için, Word dosyası yardımıyla bir içindekiler listesi oluşturun ve dosyaları istediğiniz zaman kolay erişebilmeniz için isimleriyle ve bulundukları yerle tanımlayın. Zamanla dosyanızın gelişimine göre değişiklikler (ekle-sil) yapmanız kolay olacaktır. Gerçek anlamda, günümüz teknolojileriyle artık herşeyin elektronik ortama aktarılıp saklanabileceğini unutmayın.
2. Önceden belirlenmiş standartlara göre görevlerinizi tamamladığının ispatı olan çalışmalarınızı belirtin.
3. Dosyalayıp sakladığınız her çalışma ile ilgili bir özet yazın. Yazdığınız özetlerin dosya isimlerini kaydederken, çalışma isimlerine benzer türden kaydedin. Daha sonra aralarında bağ kurmanız kolay olacaktır.

Örneğin: “DersPlanı.doc” çalışma özeti; “DersPlanıÖzt.doc”
 “ÖrnekDers.Avi” çalışma özeti; “ÖrnekDersÖzt.doc”...gibi.

4. Proje ya da görevinizi tamamladıktan sonra, vakit kaybetmeden, çalışmalarınızla ilgili yansımaları, özetleri yazın ve biraraya getirip elektronik ortamda saklayın. Aksi takdirde üzerinden zaman geçtikçe önemli noktalar unutulabilir.

5. Gelişim dosyanızı, dersin amacına ve içeriğine uygun olarak geliştirin; dosyalarınızı sınıflandırırken konuların mantıksal oluşumu çerçevesinde yapılandırın.

6. En önemli olanı da; bütün çalışmalarınızı aynı yerde toplayın ve sürekli olarak bu çalışmaları farklı ortamlarda, önlem olarak, yedekleyin. Kullanılan elektronik ortamlar her zaman güvenli olmayabilirler. Her an verilerin kaybolma olasılığını düşünerek mümkün olduğunca farklı yere ve ortama dosyanızı yedekleyin.

7. Çalışmalarınızı belli aralıklarla gözden geçirip düzenleyin. İçindekiler listenizi güncelleyin. Dosyaların en son kaydettiğiniz yerde olup olmadığını kontrol edin.

8. Çeşitli dosya formatları ve değişik ortamlardan yararlanın. Teknolojik olarak bir dosyayı birden fazla formatta saklayabilmek mümkündür. Hatta, çalışmalarımızın gerektirdiği şekilde aynı dosyayı çeşitli formatlarda saklamak da mümkündür. Sıklıkla kullanılan bazı dosya biçimlerine (formatlarına) örnek olarak aşağıdakiler verilebilir”:

Tablo 2. Sıklıkla Kullanılan Dosya Biçimleri

FILE.DOC	Microsoft – Word, Kelime İşlem Dosyası
FILE.WPD	Corel Word Perfect, Kelime İşlem Dosyası
FILE.RTF	Zengin Metin Dosyası
FILE.TXT	Basit Metin Dosyası
FILE.XLS	Microsoft – Tablo Dosyası
FILE.MDB	Microsoft – Veritabanı Dosyası
FILE.BMP	Bitmap Grafik Dosyası
FILE.JPG	Grafik Dosyası – İnternet Ortamına Uygun Resimler
FILE.GIF	Grafik Dosyası – İnternet Ortamına Uygun Küçük Resimler (clip art)
FILE.PICT	Grafik Dosyası – Tipik Macintosh Dosya Formatı
FILE.TIF	Grafik Dosyası
FILE.EPS	Grafik Dosyası
FILE.PPT	Microsoft – Power Point, Sunum Dosyası
FILE.HTM	(HTML) – Netscape ya da İnt. Explorer için Web Sayfası Dosyası
FILE.MOV	Görüntü Dosyası – QuickTime, Sesli Görüntü Dostası
FILE.AVI	Görüntü Dosyası – Sesli Görüntü Dosyası
FILE.MPG	Görüntü Dosyası – Sesli Görüntü Dosyası (<i>küçük boyutlu dosya</i>)
FILE.WAV	Ses Dosyası – Çeşitli Ses Kalite Seviyeleri, Yaygın Kullanım
FILE.MP3	Ses Dosyası – Kaliteli, Yüksek Oranda Sıkıştırılmış Dosya Boyutu

Doğal olarak öğrenciler, teknolojiyi kullanma konusunda farklı tavırlar sergileyebilirler. Conway, öğrencilerin gelişim dosyalarını geliştirirken daha olumlu tavırlar sergilemelerine yardımcı olabilecek beş öneride bulunmaktadır:

- Öğrencilere, gelişim dosyalarını en iyi şekilde geliştirebilmeleri için gereken akademik serbestliği tanıyın; öğrencilerin ilgi alanlarına ve hedeflerine uygun çalışmalar üretin.
- Öğrenciler kısa sürede gelişim dosyalarının özel ve eşsiz olduklarının farkına varacaklardır; çünkü, gelişim dosyalarının nasıl görüneceğine ve nelerden oluşacağına kendileri karar verirler.
- Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla, bu karmaşık ürünü geliştirme sürecini, küçük parçalara bölün.
- Öğrencilerin çalışmaları hakkında yorumda bulunurken, bunu, bire bir görüşmeler düzenleyerek yapın.

- Grup arkadaşlarının çalışmalarını görerek daha geniş bir bakış açısıyla gelişim dosyalarını geliştirmelerine olanak tanıyın (Conway, 2005).

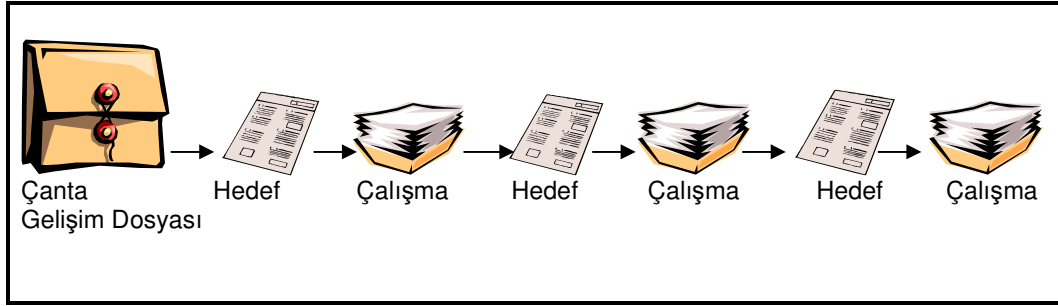
Gelişim dosyası hazırlama sürecinde öğretmenin yapacakları: Milli Eğitim Bakanlığı (MEB-2005) gelişim dosyası hazırlama sürecinde öğretmenlerin yapması tavsiye olunan konuları şu şekilde belirtmiştir:

- Öğrenci gelişim dosyasını hazırlamadan önce öğretimin genel hedeflerini ve kazanımlarını belirleyiniz. Kendinize, bu kazanımlardan hangilerini öğretmek istediğinizi, öğrencilerinize de hangilerini öğrenmek istediklerini sorabilirsiniz.
- Öğrenci gelişim dosyasını sınıfınıza tanıtınız. Varsa elinizde bir örnek, bunu öğrencilerinize gösteriniz.
- Öğrencilerinize gelişim dosyasının bir değerlendirme aracı olduğunu söyleyiniz.
- Öğrenci gelişim dosyalarında nelerin bulunabileceğini söyleyiniz (sınavlar, projeler, değerlendirme ölçekleri, yazılar vb.).
- Dosyaya fazla ürün koyarak öğrencilerin cesaretlerini kırmayınız (başlangıçta 4-5 madde).
- Her aşamanın nasıl değerlendirileceğini açıklayınız (öğrencilerinizi puanlamadan ve dereceleme ölçeklerinden haberdar ediniz).
- Yapılan her çalışmanın değerlendirilmesi ile ilgili dereceleme ölçeği, kontrol listesi ya da öz değerlendirme formları gibi araçlar kullanabilirsiniz.
- Öğrenci gelişim dosyasıyla ilgili öğrencilerinize geri bildirimde bulunabilirsiniz. Örneğin, öğrencilerin yeteneklerinin bir profilini çıkarıp, güçlü ve zayıf yönlerini belirten bir yazı yazıp dosyaya ekleyebilirsiniz (MEB, 2004).

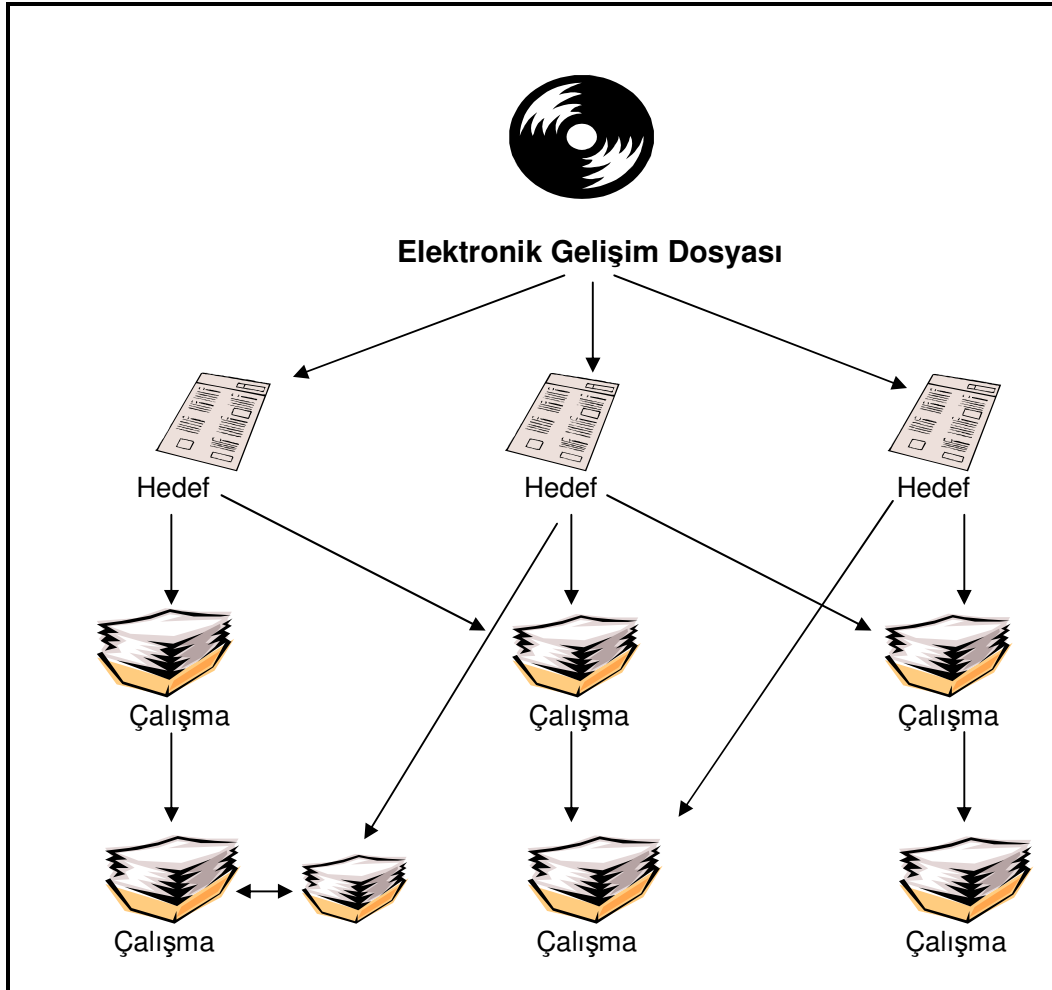
2. 8. GELENEKSEL VE ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI YAPILANDIRMALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Barrett (2000), Heath (2005), Wyatt III ve Looper (1999) gelişim dosyalarının yapısının birbiri ardına sıralanmış biri tamamlanmadan diğerine geçilemeyecek, çizgisel (*linear*) çalışmalar olmaması gerektiğini savunmaktadırlar. Süreç içinde bir basamaktan bir diğerine, geriye dönük çalışmalara da her an geçilebilmelidir. Bu şekilde çalışmaların daha yaratıcı olacağını belirtmektedirler. Bu nedenle, elektronik gelişim dosyası oluşturmadan önce mutlaka bir iş planı yapılmalıdır. gelişim dosyasının içeriği ve çalışma sistemi en kolay anlaşılır ve ulaşılabilir şekilde tasarlanmalıdır. Örneğin en genel başlıklardan, ayrıntılı alt başlıklara doğru hiyerarşik bir düzen izlenebilir.

Gelişim dosyası çalışmalarının etkili bir şekilde belgelenmesi için karmaşık düzenlemelere gereksinim vardır. Geleneksel gelişim dosyalarının en önemli sınırlılıklarından biri de sadece doğrusal (*çizgisel – linear*) şekilde düzenlenebilmeleridir. Sayfalar ard ardına birbirlerini takip etmek zorundadır (**Şekil 1**). Ancak, elektronik gelişim dosyalarıyla, doğrusal bir düzenleme yapabilmenin yanısıra, bir çalışmadan bir başkasına kolayca geçiş yapabilmeye olanak tanıyan, çok yönlü, hiyerarşik (*hierarchical*) bir yapı da tasarlanabilir. Elektronik gelişim dosyaları hiperbağlantıları kullanarak anabashlıklar arasındaki bağlantı ve geçişi sağlayabilirler (**Şekil 2**). Bu özellik elektronik gelişim dosyasının eşsiz özelliklerindendir (Barrett, 2000).

Şekil 1. Geleneksel Çanta Gelişim Dosyasının Doğrusal (Çizgisel) Yapısı (Heath, 2005)

Şekil 2. Elektronik (Dijital) Gelişim Dosyasının Çoklu ve Karmaşık Bağlantılar Kurmaya Olanak Sağlayan Çokyönlü Yapısı (Heath, 2005)

2. 9. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI HAZIRLAMADA KULLANILAN ORTAMLAR VE YAZILIMLAR

Elektronik gelişim dosyası oluşturmada kullanılan çoklu ortam elementleri şunlardır:

- **Disket:** Hafızaları 2 MB' ın altında olduğu için depolama kapasiteleri gelişim dosyası kaydetmek için yetersizdir. Ancak dosya aktarımında kullanılabilir.
- **Zip Disk:** 100 – 250 MB kapasiteleri vardır. Fiyat açısından uygundur ve kullanımı yaygındır. Dosyaların büyüklüğüne bağlı olarak, elektronik gelişim dosyası oluşturmak veya sunmak için kullanılabilir.
- **Jaz Disk:** Kullanım açısından Zip Diskle aynıdır. Ancak kapasitesi Zip Diske göre on kat daha fazladır (1 GB ve üstü). Hafıza bakımından avantajlıdır, ancak sürücüsünün kullanımı yaygın değildir.
- **CD-ROM Ortamı:** CD-ROM' lar yüksek kapasitede bilgi depolarlar (650 – 700 MB). Güvenilir, kalıcı, yeterli, uyumlu ve kullanımı kolay olduğu için günümüzde genel geçer en çok tercih edilen veri saklama ortamıdır. CD-ROM' lara veri kaydedebilmek için bir CD yazıcıya (*CD Writer*) ihtiyaç vardır. CD-ROM' ların iki çeşidi vardır; CD-R - yazılabilir (*Recordable*) ve CD-RW - yeniden yazılabilir (*Rewritable*). CD-R üzerine sadece bir seferlik kayıt yapılır ve daha sonra üzerinde değişiklik yapılamaz. Bu yüzden elektronik gelişim dosyası oluşturma aşamasında kullanılamaz. CD-RW ise üzerine defalarca dosya silinip eklenebilir niteliktedir ve gelişim dosyası oluşturma ve sunma aşamalarında rahatlıkla kullanılabilir. Optik bir kafa tarafından okunduğu için mekanik aşınma olmaz ve elektro manyetik alanlardan etkilenmez. Ses, görüntü, canlandırma (*Animation*), video oyunları ve grafik gibi çeşitli veri türlerini depolama olanağı sağlamaktadır.

- **DVD (*Digital Video Disc*) Ortamı:** Bir optik disk teknolojisidir. Veri depolama amaçlı kullanılmaktadır ve fiziksel boyutu CD-ROM' la aynıdır. Veri depolama kapasitesi yaklaşık 6 GB dır. İki çeşidi vardır; DVD-Video ve DVD-ROM. DVD-Video genelde yüksek çözünürlükte film kayıt amaçlı kullanılmaktadır. DVD-ROM ise, bilgisayar aracılığıyla her tür veriyi saklamak ve taşımak amaçlı kullanılır. Video izleme dışında kullanımı henüz yaygın olmamakla birlikte yüksek kapasitesi, dayanıklılığı ve kolay taşınabilirliği sayesinde veri depolama aracı olarak kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır.
- **Bilgisayar Ağı (*Web*) Ortamı:** Çok uzun yıllardan bu yana var olan ağ teknolojisi, yıllar içinde gelişerek bilgisayarların birbirleriyle iletişimine olanak tanımıştır. Bilgisayarlar yaygın şekilde günümüzde birer iletişim ve veri transferi aracı olarak kullanılmaktadırlar. Geniş alan ağları (*ExtraNet, Internet*) ve Yerel bilgisayar ağları (*Intranet, Network*) olmak üzere, çeşitli amaçlarda ve özelliklerde ağ sistemleri bulunmaktadır (Koşar ve diğerleri, 2003). İnternet dünyanın en büyük bilgisayar ağıdır ve çok sayıda yerel ağı birbirine bağlamaktadır. Bilgi paylaşımının yanı sıra, ses ve grafik açısından sayısız fırsatlar sunar. Elektronik gelişim dosyası oluşturmak için ideal ortamlardan biridir, ancak kullanıcının bu konuda yeterli bilgiye ve gerekli bilgisayar becerilerine sahip olması gerekir. Bir çok okulun, kendi bünyesinde, sunucular yardımıyla oluşturduğu İntranet ve Network ağları bulunmaktadır. Bu sayede öğrenciler okul tarafından oluşturulan sistem ve düzenlemeler dahilinde elektronik gelişim dosyalarını kendilerine ayrılmış kotayı kullanarak da oluşturabilirler. Ancak bu, okul yönetimi ile işbirliğini ve bir takım altyapı çalışmalarını gerektiren bir oluşum ile mümkündür.
- **Hafıza Kartları ve Yığın Depolama Aygıtları:** Hafıza Kartları bilgisayarlar üzerinde bulunan ya da ek bir cihazla bilgisayara takılabilen Kart Okuyucular (*Card Reader*) aracılığı ile çalışırlar. Yığın Depolama Aygıtları ise bilgisayarda bulunan ve çok amaçlı kullanılan USB girişleri yardımıyla kullanılırlar. Teknolojik açıdan en gelişmiş ve

giderek yaygınlaşan veri depolama cihazlarıdır. Kapasiteleri 125 MB' tan 10 GB' a kadar çıkarak kullanıcı ihtiyacına göre çeşitli seçenekler sunmaktadır. Fiziksel boyut olarak veri depolama ortamlarından en küçük olanlarıdır. Günümüzün en son teknolojisi sayılan bu taşınabilir bellekler her tür veriyi depolamaya ve daha sonra üzerinde değişiklikler yapmaya uygundur. Çok hızlı veri transferi sağlarlar. Bütün bu özellikleri ve güvenilirlikleri sayesinde elektronik gelişim dosyası oluşturmada ve sunumunda rahatlıkla kullanılabilirler.

Sık kullanılan ve örnek olarak verilebilecek bazı elektronik gelişim dosyası tasarım yazılımları ve programları şunlardır:

- **Kelime İşlemci:**
Microsoft Word, NotePad, WordPad, WordPerfect, Adobe Acrobat.
- **Tablo:**
Microsoft Excel.
- **Resim:**
Adobe Photoshop, Adobe ImageReady, Corel Painter, Macromedia Fireworks, ACDSee, Ulead.
- **Çizim:**
Macromedia Freehand, Adobe Illustrator, Adobe Streamline, Corel Draw, Microsoft Paint.
- **Ses:**
Microsoft Ses kaydedici, CD-Player.
- **Film ve Görüntü:**
Windows Movie Maker, Windows Media Player, Quicktime, RealPlayer, Winamp, BSPlayer, Ulead, WinDVD, Final Cut Pro, Adobe Premiere.
- **Sunum:**
Microsoft PowerPoint, Microsoft Frontpage, Macromedia, Extensis Portfolio, Keynote, Dreamweaver, Flash.

Elektronik gelişim dosyası oluşturmada kullanılanlabilecek cihazlar şunlardır:

- Tarayıcı (*Scanner*): Kağıt üzerindeki resim, grafik ve önceden yazılmış yazıları bilgisayar ortamına aktarmakta kullanılır.
- Dijital kamera
- Dijital fotoğraf makinesi
- Ses kayıt cihazı
- Mikrofon
- CD yazıcı
- DVD yazıcı
- Projeksiyon makinası
- Bilgisayar

Elektronik gelişim dosyası oluşturmada kullanılan diğer ticari ve kurumsal yöntemler: Elektronik gelişim dosyası, kişinin kendi beceri ve imkanları dahilinde çeşitli şekillerde oluşturulabileceği gibi, bazı ticari ya da kurumsal yazılımlar ve programlar kullanarak da oluşturulabilirler. Örneğin; North Greenville College’ ın kullanmakta olduğu “FolioLive Electronic Portfolio Tool” her öğrenci için, ücret karşılığı, McGraw-Hill web sayfasında (<http://www.foliolive.com/>), 25 MB kapasiteli bir yer temin etmektedir. Oldukça esnek bir yapıya sahip olan bu programla kolaylıkla veri taranabilmekte, metin, görüntü, resim ve sunum gibi her tür veri ana sisteme gönderilebilmektedir. Hazır ya da isteğe göre tasarlanabilir şablonlar sayesinde öğretmen ya da öğrenci, derse göre, kendi elektronik gelişim dosyası çerçevelerini oluşturabilmektedir. Öğretmen ve öğrencilerin sürekli iletişim içinde olduğu başarılı bir tasarımdır ve bir elektronik gelişim dosyasında olması gereken herşeyi barındırmaktadır (Holland ve Linsey, 2004).

Ayrıca, teknolojik donanım ve bilgi açısından gelişmiş bazı okullarda, fakülte çalışanları ve öğrencilerinin işbirliği ile kendi kullanımları için oluşturdukları gelişim dosyası sistemleri de vardır. Örneğin; Rose-Hulman Institute of Technology, “RosE-Portfolio” adında web tabanlı bir elektronik gelişim dosyası sistemi kurmuştur ve yerel network ağı ve şifre kullanarak

sisteme giriş sağlar. Mezun olduklarında ise öğrenciler, öğrenim süresince sistemde oluşmuş elektronik gelişim dosyalarını CD-ROM' a kaydedip alabilirler (Chow, 2002).

2. 10. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI TASARIM SÜREÇLERİ

Literatürde iyi tanımlanmış fakat birbirinden farklı birçok gelişim dosyası tasarımı ile karşılaşmıştır. Gelişim dosyası geliştirme süreci ile ilgili literatürde tek bir kurala rastlanmamıştır. Arter ve Spandel (1992) gelişim dosyası tasarılmanın tek bir doğru yolu olmadığını, bu sürecin bağlama, hedeflere ve izleyici kitlesine göre değişiklikler gösterdiğini savunmaktadır. Literatürde sıklıkla rastlanan ortak yaklaşımlar gelişim dosyası oluşturma sürecinin, başından sonuna, beş adımdan oluştuğu fikrindedir. Bunlar: amaçların belirlenmesi (*projection of purposes*), toplama (*collection*), seçme (*selection*), yansıma (*reflection*) ve sunum (*presentation*) dur (Barret, 2000).

Wyatt III ve Looper (1999) gelişim dosyası oluşturma sürecindeki aşamalarla ilgili açıklamalarını kısaca şu şekilde dile getirmektedirler: *Toplama*: gelişim dosyasının amacı, sunulacağı kitle ve yapılacak çalışmalar ve ne tür belgeler toplanacağını belirleyen faktörlerdir. *Seçme ve Düzenleme*: öğrenci ve öğretmenin öğrenme hedefleri doğrultusunda belirlediği kriterleri göz önünde bulunduracak şekilde materyal seçilir. *Yansıtma*: Özel seçilmiş çalışmalar hakkında ve neler öğrenildiği ile ilgili yorumlara ek olarak gelişim dosyasının geneli hakkındaki yorumları ve değerlendirmeleri içerir. *Sunum*: Gelişim dosyasının kolay okunabilir, erişilebilir, tasarlanabilir ve yaratıcı olmasını sağlar.

Gelişim dosyası tasarlarken dosyasını hazırlayacak olan kişi kendine şu soruları sormalıdır: Bu gelişim dosyasının amacı ne? Gelişim dosyasının içeriği ne olacak? Gelişim dosyası nasıl olacak – çanta, klasör, elektronik / dijital? Nasıl organize edilecek? Kimlere sunulacak? (Nihlen, 2005).

Elektronik gelişim dosyaları her disiplinde uygulanabilir niteliktedirler, ancak; öğrenci, öğretmen ve ortamlar uygun olmalıdır. Gelişim dosyası oluşturma düşüncesini hayata geçirmeye başlamadan önce, konuyla ilgili durum değerlendirmesi yapmak gerekmektedir. Gelişim dosyası uygulamasını yapacak kişi (öğretmen) tarafından karar verme aşamasında sorulması gereken soruları Barrett, şu şekilde belirtmiştir:

- Daha önce böyle bir uygulama yapılmış mı?
 - Öğretmenlerin bilgisayar kullanma becerileri ne seviyededir?
 - Öğrencilerin bilgisayara erişimleri ne ölçüdedir?
 - Öğrencilerin teknoloji ve bilgisayar kullanma becerileri hangi seviyededir?
 - Sınıfta ne tür bir teknoloji mevcuttur?
 - Sınıfta, bölümde, okulda çevrimiçi ağ var mıdır? Sunucu var mıdır?
 - Yazılım ve donanım için ayrılmış bütçe ne kadardır?
 - Konuyla ilgili personelin mesleki eğitime ve desteğe ihtiyacı var mıdır?
- (Barrett, 2002)

Elektronik gelişim dosyası tasarım sürecinin 5 aşaması: Halen Barrett elektronik gelişim dosyası uygulamalarında çok sayıda araştırma ve uygulaması bulunan ve çalışmalarını literatürde örnek olarak gösterilen bir akademisyen olarak, elektronik gelişim dosyası tasarım süreçlerini beş aşamada incelemekte ve aşağıdaki aşamalar doğrultusunda uygulanmasını önermektedir (Barrett, 2000).

1. Aşama = Gelişim Dosyasının İçeriğine ve Hedeflerine Karar

Verme (Defining the Context and Goals): Elektronik gelişim dosyası oluşturma sürecinin bu ilk aşamasında yapılması önerilen ilk iş; gelişim dosyasının amacını ve değerlendirme bağlamını tanımlamaktır. Kurumun, dersin standart hedefleri ortaya koyulur ve bir çerçeve belirlenir. Gelişim dosyasının sunulacağı izleyici kitlesi tanımlanır. İzleyici kitlesinin belirlenmesi gelişim dosyasının biçimi, saklama şekli ve sunumuyla ilgili karar almada yardımcı olur. Kullanılacak ortamlara karar vermeden önce mevcut ve kullanılması mümkün olan kaynaklar araştırılıp gözden geçirilir. Öğrenci ve öğretmenlerin elektronik gelişim dosyası oluşturma sürecinde kullanacakları teknoloji becerileri; bilgisayar ve diğer dijital cihazları kullanabilme kapasiteleri ortaya konur, varsa, eksiklikler giderilir. Sorulması gereken sorular şunlardır ve uygulayıcılar cevaplardan (en az 0 ve en çok 5) fikir sahibi olarak, şartlarına uygun tasımlarda bulunurlar.

a) Gelişim dosyasının amacı nedir?

- Zaman içindeki gelişmeyi göstermek.
- Devam eden öğrenmeyi ve mesleki gelişimi belgelemek.
- Değerlendirme – belirlenen hedeflere ulaşma.
- İş alma – pazarlama.
- Diğer: _____

b) Elektronik gelişim dosyası oluşturma süreci için mevcut, kullanılabilir teknoloji nedir?

1	2	3	4	5
Hiç bilgisayar yok.	1 bilgisayar var 64 MB RAM, 1GB HD, AV bağlantısı yok.	1 ya da 2 bilgisayar var 128 MB RAM, 4+GB HD, AV bağlantısı var.	3 veya 4 bilgisayar var 256 MB RAM, 20+GB HD, AV, tarayıcı, VCR, video kamera bağlantısı var.	4. Grup özellikleri + CD-ROM yazıcı, 512 MB RAM; dijital görüntü düzenleme yazılım ve donanımı, extra hafıza kartı.

c) Öğretmen ve öğrencilerin teknoloji becerileri hangi seviyededir?

1	2	3	4	5
Fare ve menüleri kullanmayı biliyor, basit programları çalıştırabiliyor.	1. Grup özellikleri + kelime işlemci, e-posta, İnternet taraması yapabiliyor. Hazır şablonlara bilgi girişi yapabiliyor.	2. Grup özellikleri + hipermedya programları (HyperStudio, Adobe Acrobat Exchange veya HTML editörü) kullanarak, bağlantılarıyla birlikte doğrusal olmayan hipertext oluşturabiliyor.	3. Grup özellikleri + ses kaydı, resim taraması, VCR bağlantısı ve veri tabanı oluşturabiliyor.	4. Grup özellikleri + çoklu ortam veya HTML programlaması yapabiliyor. Canlı ya da kayıttan Quick Time görüntüleri oluşturabiliyor, bunlarla bağlantılı veri tabanı oluşturabiliyor.

d) Gelişim dosyasını sunacağınız seyirci kitlesi kimdir?

- Öğrenciler?
- Fakülte?
- Öğretmenler?
- Aileler?
- Okul?
- İş veren?

e) Seyirci kitlesinin erişebileceği teknoloji nedir?

0	1	2	3	4	5	6
VCR	Floppy Disket, Disket sürücü	Zip Disk Super Disk Jaz Disk	LAN Sunucu	CD-R/W	WWW Sunucu	DVD Gösterici

f) Aşağıdaki elektronik gelişim dosyası çeşitlerini oluşturmak için ne tür yazılımlara ihtiyaç vardır?

0	1	2	3	4	5
Tüm belgeler kağıt formatında oluşturulmuş. Bazıları video görüntüsü olarak kayıtlı.	Tüm belgeler kelime işlemci veya diğer yaygın yazılımlar kullanılarak dijital formatlar halinde dosyalı ve disket, hard disk ya da LAN sunucusun da kayıtlı.	Gelişim dosyası verileri yapılandırılmış bir formatta (HyperStudio PowerPoint, AppleWorks, veri tabanı) oluşturulmuş ve disket, hard disk ya da LAN sunucusunda kayıtlı.	Veriler, belgeler, yansımalar, AdobeAcrobat Exchange ile hiper bağlantılar kurularak taşınabilir veri formatına dönüştürülmüş ve Hard disk, Zip, Jaz, CD-R/W veya LAN Sunucuda saklı.	Veriler HTML formatına dönüştürülmüş. Belgeler ve yansımalar arasında hiper bağlantılar kurularak WWW sunucusunda kayıtlı.	Gelişim dosyası, dijital ses ve görüntü çoklu ortam programı kullanılarak elektronik ortama aktarılmış ve CD-R/W yazılmış ya da WWW sunucusunda kayıtlı.

g) Yazılım ve donanım masrafları olmaksızın elektronik gelişim dosyası oluşturmak için yıllık, öğrenci başına ne kadar bütçe ayrılabilir?

0	1	2	3	4	5
\$0	\$5	\$12	\$40	\$75	\$100

2. Aşama = Çalışma Dosyası - Arşivleme ve Dijitale Dönüştürme

(The Working Portfolio): Bu ikinci aşama, elektronik gelişim dosyası tasarım sürecinin en uzun zaman alan çalışmasıdır. Birinci aşamada belirlenen hedef ve kriterlere göre, amaçlı bir biçimde çalışma örnekleri toplanır ve gelişim dosyasına dahil edilebileceği düşünülen çalışmalar seçilir. Teknolojik olarak, yapılacak çalışmaya ve imkanlara en uygun yazılımlar, ortamlar seçilir. Bu seçimler aynı zamanda kişinin görüşünü ve tarzını yansıtır. Toplanan çalışma örnekleri, yaygın kullanılan her tür yazılım-

donanım kullanılarak dijital ortamda dosyalar altında toplanır ve çalışmanın hedefleri doğrultusunda düzenlenir. Microsoft Word, Microsoft PowerPoint, Adobe Acrobat ve HTML ile oluşturulmuş WWW sayfaları en yaygın kullanılan elektronik gelişim dosyası yazılımlarıdır.

Toplanan örnek çalışmalarla ilgili (ses, görüntü, metin, grafik...vs), dosyaya eklendiği anda, örneğin neden dosyaya dahil edilebileceği ve önemi ile ilgili daha sonra hatırlayabilmek amaçlı küçük notlar halinde yansılarda bulunulur. Bu sayede gelişim süreci daha sonra yapılacak düzenlemelerle gözler önüne serilebilir.

3. Aşama = Yansım Süreci (The Reflective Portfolio): Elektronik gelişim dosyası tasarımının bu süreci; değerlendirme ve gözden geçirmeden oluşur. Öğrenme sürecini yansıtabilmek için gelişim dosyası oluştururken yapılan ve seçilen çalışmalarla ilgili mutlaka yansılarda (*reflection*) bulunulur. Böylece bu süreçte öğrenmenin gerçekleştiği de ortaya çıkar. Yansımalar tamamen gelişim dosyasını oluşturan kişiye özgü ve kişiye özel oldukları için bu noktada gizlilik büyük önem taşımaktadır. Çalışmalar, İnternet gibi herkesin kolayca ulaşabileceği ortamlara açılmamalı ve yansımaların gizliliği gözetilmelidir.

Çalışma ve hedeflere ulaşmayla ilgili yansılarda bulunurken Barrett'ın uygulamaları sonucu ortaya çıkardığı ve göz önünde bulundurulması tavsiye edilen bazı stratejiler vardır. Örneğin; daha önceden, elektronik gelişim dosyasına dahil edilebileceği düşünülen çalışmalarla ilgili yapılan küçük yansımalar tekrar gözden geçirilir ve çalışmanın anlamı, değeri ve neden sunum dosyasına dahil edildiği ile ilgili açıklayıcı ve detaylı geri bildirimlerde bulunulur. Birinci aşamada belirlenen hedefler ve standartlar gözden geçirilir ve bu hedef ve standartların ne kadarına ulaşıldığı hakkında genel açıklamalar yapılır. Belirlenen hedef ve standartlara ulaşıldığını ispatlayan örnek çalışmalar seçilir ve bu çalışmalarla ilgili daha geniş yansılarda bulunulur. Öğrencilerin gelişim dosyalarında kendi yansımaları dışında öğretmenlerin yansımaları ve geri bildirimleri de yer alır. Bu

değerlendirme sürecinde yine gizlilik sürdürülmelidir. Yapılan yansımalar ve geri bildirimlerden öğrenci ileriye yönelik yeni hedef ve amaçlar belirler.

4. Aşama = Bağlantı Kurma (Oluşturma) Süreci (*The Connected*

Portfolio): Bu süreç bir anlamda sadece “elektronik gelişim dosyası” na özgü bir özelliktir. Çünkü, kullanılan yazılımların hipertext bağlantıları sayesinde dökümanlar arasında birbirine bağlantı – geçiş yapılabilir. Daha önce yapılmadıysa kelime işlem, veri tabanı ve slayt gösterisi belgeleri PDF ya da HTML formatına dönüştürülür ve hedefler, çalışma örnekleri, dereceleme ölçekleri ve yansımalar arasında hiperbağlantılar kurulur. Uygun çoklu ortam materyalleri biraraya getirilir ve gelişim dosyasını yapılandırmak için “içindekiler” sayfası oluşturulur. Bu aşamada seçilecek olan yazılımın önemi büyüktür, çünkü her yazılım farklı özellikler ve imkanlar sunar. Oluşturulan gelişim dosyasının sınırlılıkları da kullanılan yazılıma göre çeşitlilik gösterir. Bu anlamda hiperbağlantı imkanı sağlayan yazılımlar kullanılması tavsiye edilir.

5. Aşama = Sunum Aşaması (*The Presentation Portfolio*):

Bu son aşamada ise elektronik gelişim dosyası uygun bir sunum ortamına kaydedilir. Ortamlar, oluşturulan gelişim dosyasının çeşidine göre farklılık gösterebilir. Süreci yansıtan çalışma dosyası için en uygun ortam bilgisayar bellekleri, hafıza kartları ve ağ sunucularıdır. Sunum yaparken kullanılabilecek en uygun ortam ise CD-ROM ve WWW sunucusudur. Yazılım olarak PowerPoint, kullanılan en elverişli ve en yaygın sunum yazılımıdır. Tamamlandığı düşünülen gelişim dosyası izleyici kitlesine (öğrenci, öğretmen, fakülte ve diğer...) uygun sunum teknikleri kullanarak sunulur. Sunum sonrası geri bildirimler ve yansımalar “izleyici görüşleri” için ayrılan kısma eklenir.

Gelişim dosyalarının etkinliğinin hedef ve amaçlara ulaşılmasıysa değer kazandığı unutulmamalıdır. Bu nedenle belli aralıklarla, düzenli olarak gelişim dosyaları incelenmelidir. Bunu yaparken yeni fikirler ekleyebilirler ve ürünler üzerinde derinlemesine düşünme fırsatı doğar. Oluşturulan elektronik gelişim dosyaları hayat boyunca devam eden birer öğrenim aracı olarak görülmelidir.

Yukarıda bahsedilen aşamaları bir tablo ile özetleyecek olursak:

Tablo 3. Elektronik Gelişim Dosyası Tasarım Sürecinin Aşamaları (Barrett, 2000)

Aşamalar	İçerik
1. Aşama: Gelişim Dosyası İçeriğinin ve Hedeflerin Belirlenmesi	Gelişim Dosyasının; - Amacı, - Öğrencinin ulaşması istenilen hedefler, - Elektronik gelişim dosyası için mevcut, kullanılabilir teknoloji, - Öğretmen ve öğrencilerin teknoloji becerileri seviyesi ve - Gelişim dosyasının sunulacağı seyirci kitlesinin belirlenmesi.
2. Aşama: Arşivleme ve Dijitale Dönüştürme	- Gelişim dosyasını oluşturacak öğelerin belirlenmesi, - Tasarım için uygun yazılımın seçilmesi, - Saklama koşulu ve uygun sunum ortamının kararlaştırılması, - Çoklu ortam materyallerinin biraraya getirilmesi, dosya isimlerinin oluşturulması, - Gelişim dosyası tasarımına bir özgünlük kazandırılması.
3. Aşama: Yansımaya Süreci	- Hedef ve standartlar doğrultusunda yansımaya ve geri bildirim kayıtlarının tutulması, - İleriye yönelik öğrenme hedeflerinin oluşturulması, - Uygun yazılımın kullanılması.
4. Aşama: Bağlantı Kurma, Biraraya Getirme Süreci	- Dijital ürünlerin düzenlenmesi, - Dosyalar arası dijital bağlantı modellerinin oluşturulması, - Gelişim dosyası ve hedeflerin son kez gözden geçirilmesi.
5. Aşama: Sunum Aşaması	- Gelişim dosyasının uygun bir sunum ortamına kaydedilmesi, - Gelişim dosyasının izleyiciye sunulması, - Oluşturulan hedef ve amaçlar ışığında gelişim dosyası etkinliğinin değerlendirilmesi.

2. 11. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ YARARLARI VE SINIRLILIKLARI

Literatürde elektronik gelişim dosyasının yarar ve sınırlılıkları ile ilgili bir çok araştırmacı ve akademisyenin aynı noktalarda birleştiği gözlenmiştir. Wiedmer (1998) yaptığı araştırmalar sonucunda elektronik gelişim dosyası geliştirme süreçlerinin bilinen faydalarının geleneksel çanta gelişim dosyası geliştirme süreçleriyle aynı olduğunu; ancak gelişmiş teknoloji ve ortamların farklı becerilerini sergileyebilmeye olanak tanıdığını vurgulamaktadır.

Elektronik Gelişim Dosyasının Yararları:

1. Elektronik gelişim dosyası etkin öğrenmeyi güçlendirir: Öğrenci merkezli eğitim ve etkin öğrenme, öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını aldıkları ve kendi öğrenmelerini yönettikleri zaman gerçekleşmiş olur. Bonwell ve Eison (1991) etkin öğrenmeyi; yapılan etkinliklere öğrencinin birebir katılmasını ve yaptığı şeyler hakkında düşünmesini sağlayan bir öğrenme şekli olarak tanımlamaktadır.

Gelişim dosyaları da öğrencilerin öğrenme ile ilgili hedefler koymalarına, düzenli olarak bu hedeflerini gözden geçirmelerine ve kendi sorumluluklarını almalarına yardımcı olurlar (Harris ve diğerleri, 2001). Bu sayede değerlendirme de; öğrenmenin etkin bir parçası haline gelir, sadece, öğretmen tarafından yapılan düzey belirleyici bir alıştırma olmaktan çıkar (Opeus, 2005).

2. Elektronik gelişim dosyaları öğrencileri motive eder: Yaptıkları çalışmaları bir izleyici kitlesine sunacaklarını bilmeleri, öğrencilerin, daha dikkatli ve özenli bir çalışma yapmalarını sağlar. Aynı zamanda, daha önce yapılan çalışmalara kolaylıkla ulaşip kendilerini değerlendirerek daha bilinçli adımlar atabilirler.

3. Elektronik gelişim dosyaları geri bildirim araçlarıdır: Öğrenme hedeflerinin verimliliği, öğrenme stratejilerinin etkinliği ve bilgi sunumundaki

açıklığın değerlendirilmesine olanak tanıyan bir geri bildirim sistemini oluştururlar. Sadece öğrencilere geri bildirim vermekle kalmayıp aynı zamanda öğretmenler, okul, veliler ve diğer kişiler arasında da karşılaştırmalı bilgi değişimine olanak tanırırlar.

4. Elektronik gelişim dosyaları değerlendirme araçlarıdır: Öğrencinin çalışmalarını ortaya koyan çok etkin bir metod oluştururlar ve hedef davranışlara göre belirlenen şekilde, öğrenme süreci başından sonuna ölçülebilir. Değerlendirme, öğrenmenin bir parçası haline gelir. Araştırma öğelerini, öğretim ve rehberlik etkinliklerini, öğrencilerin gerçek çalışma ve ürünlerini aynı zamanda da eğitim sisteminin dışında yapılan çalışmaları, daha bütünlüklü ve daha anlaşılır şekillerde değerlendirmeye ve göstermeye imkan tanırırlar. Performans, tekrar tekrar gözden geçirilebilir.

5. Elektronik gelişim dosyaları öğrenci çalışmalarının paylaşımına imkan tanırırlar: İnternet sayfalarının dinamik yapısı ve elektronik ortamların kolay paylaşılabilir yönü, öğrenci çalışmalarının anlamlı bir şekilde ve geniş bir kitleyle karşılıklı paylaşımına imkan tanır. Benzer çalışmalar yapan öğrenciler arasındaki bilgi ve materyal paylaşımı iş yükünü ve gereksiz tekrarı ortadan kaldıracaktır.

6. Gelişim dosyaları öğrencilerin sorumluluk ve özerklik duygusunu geliştirir: Kendini değerlendirmeyi, kendini ifade etmeyi ve değişiklikleri daha iyi izleme ve güncellemenin daha iyi bir yoludur (Harris ve diğerleri, 2001).

7. Elektronik gelişim dosyaları yaşam boyu öğrenme kavramını geliştirir: Öğrencinin, her bilgi ve beceri birikimini hayat boyu yenilemesine ve gözden geçirmesine olanak sağlar (Skiba, 2005).

8. Elektronik gelişim dosyaları öğrencilerin edimleri ile ilgili tartışma araçlarıdır: Gelişim dosyaları; öğretmen-öğrenci, veli-öğretmen, veli-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasındaki iletişimi yansıtan somut araçlardır.

9. Gelişim dosyası çalışmalarının etkili bir şekilde belgelenmesi için gerekli olan karmaşık düzenlemelere imkan tanır: Elektronik gelişim dosyalarının sunduğu eşsiz özelliklerden biridir. Hiperbağlantılar sayesinde süreç içinde bir basamaktan bir diğerine ve geriye dönük çalışmalara istenildiği zaman geçilebilir. Bu şekilde çalışmalar daha yaratıcı olmakta ve diğer birçok değişikliğe olanak sunabilmektedir.

10. Elektronik gelişim dosyaları öğrencilerin teknolojiyi tanımasına olanak tanır: Teknoloji kullanımından uzak olan öğrencileri teknolojiye yakınlaştırır ve öğrencilerin teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirir (Barret, 2001).

11. Elektronik gelişim dosyaları çok çeşitli şekillerdeki veriyi saklayabilirler: Elektronik gelişim dosyaları çok esnek bir yapıya sahiptir. Öğrenciler; sözlü, yazılı çalışmalarını, resim dosyalarını, sanatsal çalışmalarını, animasyonlarını oluşturup saklayabilirler. Bu, öğrenen olarak öğrencinin bakış açısını genişletir ve öğrenmeyi daha heyecanlı hale getirir.

12. Elektronik gelişim dosyaları kolay erişilebilirdir: Öğrenci, öğretmen ve velilerin her zaman kolaylıkla ulaşabilecekleri şekilde depolanıp saklanırlar. İnternet üzerinden de dünyanın her yerinden ulaşılabilir ve herkesle paylaşılabilirler.

13. Elektronik gelişim dosyaları az yer kaplarlar ve kolay taşınabilirler: Öğrenci ürünleri, günümüz teknolojileriyle kapasitesi yüksek ancak fiziksel boyutları son derece küçük belleklerde kolaylıkla saklanıp taşınabilir.

14. Elektronik gelişim dosyalarını kaydetmek, kopyalamak, yedeklemek ve güncellemek kolaydır: Öğrenci dosyası öğrenciyle birlikte gelişir. Bu gelişim doğrultusunda, elektronik gelişim dosyalarının yapısı, üzerlerinde kısa sürede kolay ekleme ya da değişiklik yapmaya elverişlidir.

Elektronik Gelişim Dosyasının Sınırlılıkları:

1. Gelişim dosyasının doğasında bulunan kendi kendine öğrenme yöntembilimi öğrencinin olgunluğuna ve güdülenmesine bağlıdır ve bu nedenle bütün öğrenme biçemlerine uymayabilir (Snadden & Thomas, 1998; Snadden ve diğerleri, 1996).
2. Eğer öğretmenler yansıma konusunda öğrencileri yeterince yönlendirip onlara destek olamazlarsa, öğrenciler çalışmaları ile ilgili nasıl yansımalar yapacaklarından tam emin olamayabilirler ve bu da öğrencilerde bir güvensizlik hissi yaratabilir.
3. Gelişim dosyaları hem ürün hem de süreçten oluşurlar. Gelişim dosyası sürecine gerekli zaman ayrılmazsa ortaya çıkan ürünün kalitesi de düşük olur. Bu bakımdan gelişim dosyaları zaman alıcıdır (Falls, 2001; Harris ve diğerleri, 2003).
4. Elektronik gelişim dosyası oluşturmak için gerekli yazılım, donanım ve cihazlara hazır bir şekilde ulaşılamazsa, kişinin bunları kendi imkanları ile temin etmesi pahalıya mal olabilir (Heath, 2005).
5. Elektronik gelişim dosyası oluşturmak temel teknolojik bilgi ve beceri gerektirir (Heath, 2005).
6. Elektronik gelişim dosyası hazırlama süreci zaman zaman stresli ve can sıkıcı olabilir (Heath, 2005).

2. 12. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI DEĞERLENDİRMELERİ

Gelişim dosyalarının eğitim amaçlı kullanımlarından bir tanesi de değerlendirmedir (Barret, 2002). Gelişim Dosyası Değerlendirme, (*Portfolio Assessment*) süreç ya da performansın değerlendirildiği ve günümüz öğretim

yaklaşımlarına uygun, klasik değerlendirme yöntemlerine alternatif olarak ortaya çıkmış bir değerlendirme şeklidir.

Demirel (2003) Eğitim Sözlüğü' nde, gelişim dosyası değerlendirme kavramının tanımını şu şekilde yapmıştır:

“Tümel değerlendirme. Öğrencilerin bir dönem boyunca gelişim dosyalarında oluşturdukları tüm çalışmaların önceden belirlenen puanlama yönergelerine göre değerlendirilmesi. Üründen çok sürecin değerlendirildiği bir işlem (p.146).”

Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme süreçleri daha özgün ve tümeldir. 1991 yılında yayımladığı ve literatürde çok önemli bir yer teşkil eden makalesinde Paulson, gelişim dosyalarının, kullanıldıkları sınıflar ve dosyayı hazırlayan öğrenciler kadar çeşitli olabileceğini söylemekte ve gelişim dosyalarının değerlendirmede, öğrencileri birbirleri ile karşılaştırmak için değil, öğrencilerin zaman içerisindeki bireysel gelişimlerini belgelemek için kullanılması gerektiğini söylemektedir.

Başarılı bir gelişim dosyası değerlendirme sistemi öğrencilerin, özel amaçların, içeriğin ve biçimin derinlemesine düşünülmesi ve planlanması ile ortaya çıkmaktadır (Mabry, 1999). Gelişim dosyası değerlendirmek için kullanılan araçlar kullanıldığı kuruma, kullanım amaçlarına, dersin içeriğine, öğretmenlerin ve öğrencilerin tercihlerine göre çeşitlilik göstermektedir. Örneğin; kontrol listesi, puanlama yönergesi, likert tipi ölçek, sözlü ve yazılı anlatım, resmi değerlendirme formları ve geri bildirim teknikleri sıklıkla kullanılan değerlendirme araçlarındandır (Wyatt III ve Looper, 1999). Elektronik gelişim dosyaları çoğunlukla öğretmenler tarafından, dereceleme ölçeği (*rubric*) kullanılarak değerlendirilmektedir (Hewitt, 1994; Worcester, 2005). Örneğin, Tammy Worcester öğrencilerine dersin başında elektronik gelişim dosyası değerlendirmesinde kullanacağı puanlama yönergesini vermekte ve öğrencilerin gelişim dosyalarını bu kriterler doğrultusunda değerlendirmeye alacağını öğrencilerine açıklamaktadır. Bu sayede öğrenciler nelere dikkat etmeleri gerektiğini bilerek çalışmalarını sürdürmektedirler.

Ağca (2003) “Eğitimde Portfolyo Değerlendirme Yöntemi” ile ilgili yaptığı çalışmalar sonucunda genel olarak şunları söylemektedir: “portfolyo değerlendirme yöntemi öğrencinin çalışmaya ve okula ilişkin tutumunu etkileyecek kararlar almasına yönelik paylaşımcı bir yaklaşımı teşvik etmekte, öğretmeni standart testlerin sınırlamalarından kurtarmakta, sınıfın ufkunu genişletme ve her bir öğrencinin var olan yapısını geliştirme olanağı tanımakta; böylece öğretmenlerin öğrenciler üzerine odaklanabilmesini ve öğrencilerle yakın ve sürekli ilişkiler kurabilmesini sağlayabilmektedir.”

Yapılan araştırmalar sonucunda, yabancı ülkelerde elektronik gelişim dosyasının bir alternatif değerlendirme aracı olarak kullanıldığına dair literatürde birçok örneğe rastlanmıştır. Türkiye’ de de elektronik gelişim dosyalarının kullanımıyla ilgili çalışmaların başladığı gözlenmiştir.

Örneğin; Baki ve Birgin (2004) genel anlamda bireysel gelişim dosyasını öğrencinin çabasını, ilerleyişini veya başarısını gösteren çalışma örneklerinin amaçlı olarak toplanması şeklinde tanımlamıştır. Bireysel gelişim dosyası ile yapılan değerlendirmenin, öğrencinin belli bir süreç içinde bir veya birkaç alandaki becerilerinin, yapmış olduğu çalışmalarının veya gösterdiği davranışlarının düzenli ve birikimli olarak toplanması ile elde edilen verilerin önceden belirlenen kriterlere göre yapılan değerlendirmeler olduğunu dile getirmektedirler. Baki ve Birgin tarafından yapılan uygulamanın amacı; ilköğretim matematik dersine yönelik bir Bilgisayar Destekli Bireysel Gelişim Dosyası oluşturmak ve eğitim sistemimiz içinde uygulanabilirliğini araştırmak ve öğretmenler için kolay kullanılabilir çok amaçlı esnek bir elektronik gelişim dosyası geliştirmektir. Sonuçlar, bilgisayar destekli bireysel gelişim dosyasının mevcut eğitim sistemimiz içinde öğrencilerin değerlendirilmesinde alternatif bir değerlendirme aracı olabileceğini ortaya koymuştur.

Yine ülkemizde yapılan diğer bir örnek çalışma ise; Korkmaz ve Kaptan (2005) tarafından fen eğitiminde öğrencilerin gelişimini değerlendirmek için elektronik gelişim dosyası kullanımı üzerine yapılmış bir inceleme çalışmasıdır ve çalışmanın sonucunda, elektronik gelişim dosyası değerlendirme yönteminin fen eğitiminde öğrenci niteliklerini belirlemek,

öğrenme ve öğretme sürecini geliştirmek ve bilimsel gelişmeyi izlemek amacıyla kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Korkmaz ve Kaptan' a göre; dünyadaki çağdaş eğitim kuramlarını benimseyen ve uygulayan öncü okullar tek başına klasik kağıt kalem testlerine dayalı değerlendirme sistemlerini terk etmişlerdir. Çoklu zeka kuramı, etkin öğrenme, yapısalcılık, yaratıcılık, probleme dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme gibi çağdaş eğitim yaklaşımlarına dayalı öğrenme-öğretme süreçlerinde kazandırılan beceriler kağıt kalem testleri ile ölçülemez. Değerlendirme yaklaşımlarındaki bu değişen tutumlar performans temelli değerlendirme yaklaşımlarından özellikle gelişim dosyalarına rehberlik etmektedir.

Literatürde bir çok örneğine rastlanan gelişim dosyası değerlendirmelerinin Hartnell-Young ve Morris' in (1999) de belirttikleri gibi; gelecek vadeden bir değerlendirme ve öğretim aracı olduğu görülmektedir.

2.13. GELİŞİM DOSYASI ÇALIŞMASINDA ÖĞRETMEN - ÖĞRENCİ VE VELİNİN ROLÜ

Daha önce de belirtildiği gibi; gelişim dosyası oluşturma ve değerlendirme sürecinde öğrenci ile birlikte öğretmen ve aile de aktif rol oynamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı' nın Öğretim Programları ile ilgili 2004 yılında yaptığı açıklamalarda öğretimde gelişim dosyası kullanımına önemle değindiği tespit edilmiştir ve öğretmen, öğrenci ve veli rolleri aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

Gelişim dosyası çalışmasında öğretmenin rolü:

- ❖ Öğrenci gelişim dosyası çalışması sürecinde öğretmen, öğrencilere rehberlik eder ve yardımcı olur.
- ❖ Öğrenci gelişim dosyasının kapsamının ne olacağı konusunda ışık tutar.

- ❖ Öğrenci gelişim dosyasına hangi çalışmaların dahil edileceği öğrencinin sorumluluğundadır, kararları öğretmenle öğrenci birlikte alabilirler.
- ❖ Öğrenci gelişim dosyasının değerlendirilmesi öğretmenin sorumluluğundadır. Ancak değerlendirme kriterleri baştan belirlenmeli ve bu kriterler açık ve anlaşılır bir biçimde öğrenci ve veliye sunulmalıdır (MEB, 2005).

Gelişim dosyası çalışmasında öğrencinin rolü:

- ❖ Öğrenci gelişim dosyası, öğrenciye ait bir çalışma olduğundan en önemli aşama, öğrencinin öğrenci gelişim dosyasına hangi çalışmaları dahil edeceğini saptamasıdır. Bu konuda öğretmen yardımcı olacaksa da karar öğrenciye ait olacaktır.
- ❖ Öğrenci gelişim dosyası çalışması kapsamına girecek olan çalışmaların belgelenmesi çok önemlidir. Öğrenci yaptığı çalışmayı resimlerle belgelemek gereğini duyabilmelidir. Ölçek listesinin öğrenci tarafından çok iyi kavranması öğrencinin çalışmalarını sağlıklı değerlendirebilmesi açısından çok önemlidir (MEB, 2005).

Gelişim dosyası çalışmasında velinin rolü:

- ❖ Öğrenci gelişim dosyası çalışmasında velinin rolü çok önemlidir. Veli, gelişim dosyasının öğretmen için anlamını, müfredatın bir parçası olarak nasıl kullanıldığını, öğrenciler için önemini ve değerlendirmenin bir parçası olarak nasıl kullanıldığını çok iyi kavramalıdır (MEB, 2005).

2. 14. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASININ ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE KULLANILMASI

Öğretmen aday adaylarına yönelik gelişim dosyasının dünyadaki uygulamaları 1980' li yılların ortalarından bu yana varlığını sürdürmektedir. Gelişim dosyası etkili ve güçlü bir gelişim süreci izleme aracıdır ve öğretmen eğitiminde kullanılmak ve öğretmen çalışmalarını bir bağlam içerisinde izlemek için idealdir.

Süreklilik gösteren doğalarından ve etkin katılımı gerektiren yapılarından dolayı gelişim dosyaları öğrencileri; öz-yargılama geliştirmeye ve kendi hayat boyu öğrenmelerinin sorumluluğunu almaya teşvik ederler (Paulson ve diğerleri, 1991). Gelişim dosyalarının, stajyer öğretmen eğitiminde kullanımının teori ve pratiği bir araya getiren bir unsur olduğu düşünülebilir. Bir taraftan öğrenciler öğretmenlerinden teorik bilgiyi edinip, problem çözme, eleştirel düşünme gibi becerileri geliştirirken, diğer taraftan, yine eşit derecede önemli olan, deneyimli öğretmenlerinden de pratik beceriler ve deneyimler kazanırlar. Ancak, gerçek hayatta bu iki önemli noktanın birleşmesi ve birbirini geliştirip desteklemesi gerekir. Öğrenmeyi güçlendirmek için teorinin pratiğe geçirilmesi gerekir ve yansıma sürecinde pratik teoriyle birlikte uygulanmalıdır (Polonoli, 2000). Gelişim dosyaları da, yansıtıcı bileşeni sayesinde, teori-pratik bağına kurabilirler ve böylece gerçek hayatta çoğu öğrencinin yaşadığı “gerçeklik şoku” nu azaltmaya yardımcı olurlar (Harris ve diğerleri, 2001).

Conderman (2003) çalışmalarında, gelişim dosyalarının öğretmen eğitiminde kullanımının en yaygın üç şekline değinmiştir: (a) Program hedeflerini ve amaçlarını değerlendirmek ve geri bildirim sağlamak (b) Dersle kazandırılması gereken bilgi, beceri ve eğilimleri belgelendirmek ve onaylamak (c) Öğrencinin öğrenim süreci boyunca, öğrenmesini ve gelişimini teşvik etmek ve belgelemektir. Gelişim dosyasının önemi, biçimlendirici ya da

sürekli değerlendirme, bireysel yansıma ve zaman içinde kendi kendini değerlendirme olarak ortaya çıkmaktadır. Bu tür bir gelişim dosyası çalışması yapmak için öncelikle öğrencilere programın en başında gelişim dosyası geliştirme ve öz yansımalar ile ilgili bilgiler ve talimatlar verilir. Öğrenciler program boyunca belli aralıklarla kişisel gelişimleri ve diğer öğrencilerin çalışmaları hakkında yansımalarında bulunarak gelişim dosyalarını güncellerler. Eğitim filozofisi, ders planları, kişisel öğrenim hedefleri, öğretmen veya danışman görüşleri ve değerlendirmeleri sayesinde öğrenciler gelişim dosyalarında çalışmaları ile ilgili yansımalara yer verirler.

Öğretmen eğitiminde kullanılan gelişim dosyalarının içermesi gerekenleri Adams (1995) şu şekilde sıralamıştır: Uygulanmış ya da tasarlanmış örnek ders planları, öğretim metodlarıyla ilgili makalelerden alınan açıklayıcı notlar, öğretim deneyimleri ile ilgili kişinin kendi yansımaları, öğretim metodlarının uygulandığı durum çalışmalarıyla ilgili analizler, öğretim deneyimleri ile ilgili sınıf öğretmenleri ve diğer eğitimciler tarafından yapılan eleştiri ve geri bildirimler.

Öğretmenler hiç bir zaman, öğrencinin çalışmalarını ne amaçla topladıklarını anlatmadan gelişim dosyası projesine başlamamalıdır. Öğretmenler kendilerine şu soruyu sormalıdır: gelişim dosyasında hangi önemli bilgiler yer almalı? Kısacası; gelişim dosyaları öğrencilerin yaptığı her çalışmayı içermezler. Bu nedenle gelişim dosyası projesine başlamadan önce, öğretmenler öğrencilere hangi tür çalışmaları yansıtabileceklerini anlatırlar.

Gelişim dosyası çalışmasına başlamadan önce öğrenciyi diğer süreçlerle ilgili olarak da bilgilendirmek gerekir. Neler yapılacağı, nasıl bir sıra ve yol izleneceği, kullanılacak değerlendirme araçları ve çalışmanın süresi önceden öğrencilere sunulmalıdır (Hill, 2003).

Öğretmen adaylarıyla bir elektronik gelişim dosyası uygulama çalışması yaparken dikkat edilmesi gereken konuları Barry ve Shanon (1997) şöyle açıklamıştır;

- ❖ Çalışmaya başlamadan önce, gelişim dosyasının oluşturulma amacı, kime sunulacağı ve değerlendirilme kriteri net bir şekilde öğretmen adayına açıklanmalıdır.
- ❖ Ders kapsamına göre yapılacak olan çalışmaya dahil edilebilecek uygun çalışma örnekleri ve kriterleri belirlenmelidir ve bunlar adaylara açıklanmalıdır.
- ❖ Yapılacak olan çalışmalar ve sayılarıyla ilgili detaylı bilgiler ve sınırlamalar konulmalıdır.
- ❖ Program süresince öğretmen adaylarına kişisel yansıma ve kendi kendini değerlendirme konularında destek olunmalı, kolaylıklar sağlanmalıdır.
- ❖ Gelişim dosyasını oluşturacak yeterli zaman verilmelidir.
- ❖ Uygulama boyunca, öğretmen adaylarına program ve işleyişiyle ilgili bir yönlendirme kursu verilmelidir.

Bu aşamalarda öğretmen adaylarına kişisel yansımaların bu çalışma kapsamında mutlaka yer alması gereken birer unsur olduklarını ve yansımalar olmaksızın oluşturulmuş bir gelişim dosyasının bu çalışma kapsamı içinde hiç bir anlamı olmadığını önemle aktarmak gerekir.

Morgan (1999) öğretmen eğitiminde öğrencilerin kullandığı geleneksel (çanta) gelişim dosyasını oluşturan unsurlarla elektronik gelişim dosyasını oluşturan unsurların aynı olduğunu söylemektedir ve bu unsurları aşağıdaki şekilde sıralamaktadır:

Tablo 4. Öğretmen Eğitiminde Elektronik Gelişim Dosyasını Oluşturan Unsurlar (Morgan, 1999)

1. İçindekiler / Bölümler
2. Özgeçmiş (1-2 sayfa)
3. Eğitim felsefesi
4. Çalışmalar ve yansımalar
5. Örnek ders planları
6. Yorumlar
7. Örnek öğrenci çalışmaları (testler, ödevler, sınavlar, ev ödevleri, projeler üzerinde çalışırken çekilmiş resimler ve görüntü kayıtları...vb örnekleri)
8. Mesleki bilgiler
9. Sınıf öğretmeni, danışman öğretmen ve sınıf arkadaşlarından edinilen değerlendirmeler.
10. Tavsiye mektupları.
11. Diğer ekler (kaynaklar, makaleler, sertifikalar, mesleki üyelikler, katılan seminer veya konferanslar...vb.)

Öğretmen eğitimi sırasında oluşturulan gelişim dosyaları, okulda öğretilen bilginin öğrenimi ve uygulaması konusunda sınıf ortamından gerçek hayattaki eylemsel uygulamalara geçişte yardımcı olur. Öğretmen adayının neyi ne derecede yapabildiğini örneklerle ortaya koyarken aynı zamanda da kendine olan güvenini pekiştirir (Barry ve Shannon, 1997). Mezuniyetinden sonra öğretmen adayı, gerçekleştirmiş olduğu bu performans birikimini iş ararken de rahatlıkla kullanabilme şansına sahiptir. Elektronik gelişim dosyaları öğretmen adaylarının kendi öğrenmelerini takip etmelerini sağlar. Teknolojik imkanlar sayesinde öğretmen adayları gelişimlerini bir bütün olarak izleyebilirler (Wiedmer, 1998).

Worcester (2005) ve Chang ve diğerlerinin (2005) iddialarına göre elektronik gelişim dosyası değerlendirmelerini geçerli ve güvenilir kılmak ve standart bir ölçüm aracı oluşturmak çok zordur, çünkü her biri kendi içinde

öznel nitelikler taşır. Gelişim dosyalarını değerlendirmenin en güzel yolunun dereceleme çizelgeleri (*Rubric*) olduğu savunulmaktadır. Elektronik gelişim dosyaları ancak derecelendirme ölçekleri ile etkin olabilirler (Barrett, 2002). Derecelendirme ölçeğinde değerlendirilecek her konu kriterinin eğitmen tarafından çok iyi düşünülmüş olması gerekir.

Daha önce de detaylı belirtildiği gibi, gelişim dosyasının ilk ve en önemli noktası oluşturuluş amacıdır. Öğretmen adaylarına gelişim dosyasının sadece yapılan çalışmaları sunum amaçlı topladıkları birer dosya olmadıklarını, aksine hayatlarının geri kalanında da onlara ışık tutacak deneyimleri barındıran, kariyerlerinde birer yol gösterici çalışma olduklarını anlatabilmek önemlidir. Elektronik gelişim dosyaları sayesinde adaylar kendi öğrenmelerini kendileri takip etmeyi öğrenirler. Bilgi beceri ve kendilerini ortaya koyabilirler (Hill, 2003). Bu anlamda açık uçludur ve adayın bilgi, beceri ve görüşleri ile ilgili sürekli gelişime açıktır.

Elektronik gelişim dosyaları yetiştirilecek olan yeni öğretmen adaylarının eğitimi konusunda öğretmenlere ışık tutacaktır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Elektronik gelişim dosyası uygulamalarının eğitim ve öğretim amaçlı nasıl kullanıldığını detaylı bir şekilde ortaya koymak amacıyla başlatılan bu araştırma, daha çok ilgili literatür taramalarına dayalı kuramsal bilgilerin ışığında yapılan betimleyici bir çalışmadır. Aynı zamanda örnek teşkil etmesi açısından “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü”, “Öğretmenlik Uygulaması” dersinde kullanılmak üzere bir Elektronik Gelişim Dosyası (Dijital Portfolyo) modelinin geliştirildiği, geliştirilen bu modelin uygulandığı ve sonuçların değerlendirildiği bir çalışmadır.

Nitel araştırma yöntemini; gözlem, görüşme, doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türü olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Yapılan bu çalışmada da, niteliksel araştırma yöntemlerinden gidilerek öğrenci ve öğretmenlerle yapılan görüşme yöntemleri ve görüş anketi kullanılmış, veri çeşitlemesine gidilmiş ve GZFT Analizi (SWOT) - (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsat ve Tehditler) - uygulanarak araştırma sorularına cevaplar aranmıştır.

Araştırmada sırası ile izlenen adımlar aşağıdaki gibidir:

Araştırmanın Adımları	
1	Yapılan literatür araştırmasının ardından konuya ilişkin genel yapı, tanım ve kriterler ortaya konulmuştur.
2	Literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerden yararlanılarak dersin hedefleri ve içeriği doğrultusunda bir elektronik gelişim dosyası modeli geliştirilmiştir.
3	Geliştirilen bu model ve süreç için gerekli her tür bilgi öğrencilerle paylaşılmış ve Öğretmenlik Uygulaması dersinin İnternet üzerinden yürütüldüğü ve çalışmaların takip edildiği “ <i>Ders Yönetimi Bilgi Sistemi</i> ” ne eklenmiştir.
4	Elektronik gelişim dosyası modeli öğrencilere bir dönem boyunca uygulatılmış ve ders sonunda her öğrencinin birer elektronik gelişim dosyası (dijital portfolyo) oluşturması dönem boyunca süren yönlendirme ve danışmanlıkla sağlanmıştır.
5	Öğrenciler süreç boyunca ve süreç sonunda gelişim dosyalarını diğer sınıf arkadaşlarına sunarak paylaşmışlardır. Oluşturulan öğrenci ürünleri, elektronik gelişim dosyası değerlendirme kriterleri (dereceleme ölçeği) kullanılarak değerlendirilmiştir.
6	Elektronik gelişim dosyası uygulamasının yansımalarını incelemek amacıyla dönem sonunda öğrenci ve öğretmenlere, geri bildirim amaçlı, kapsamlı bir görüş anketi uygulaması yapılmış; GZFT (SWOT) analizi uygulanmış, sözlü ve yazılı görüş alış-verişinde bulunulmuştur. Bu şekilde sınıftaki süreç ve uygulamanın öğrenciler ve öğretmenler üzerindeki etkisiyle ilgili bilgi toplanmıştır.
7	Son olarak, elde edilen tüm veriler değerlendirilmiş ve elektronik gelişim dosyası ile ilgili öğrenci ve öğretmen düşünceleri yansıtılmaya çalışılmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Literatür taraması sonucunda, zengin yabancı bilgi kaynaklarına sahip olduğu gözlenen elektronik gelişim dosyası konusu, üzerinde çalışılmasına ve değerlendirme yapılmasına olanak verdiği için çalışma boyunca, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan, tipik durum örnekleme yöntemi esas alınmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmada amaç genelleme yapmak değil, elektronik gelişim dosyasının eğitim amaçlı kullanımı konusunda fikir

vermek ve bu yenilik konusunda yeterli bilgi sahibi olmayanları bilgilendirmektir. Böyle bir araştırma sonucunda, uygulama sürecinde elektronik gelişim dosyasının eğitimde kullanımı konusunda çok yönlü bilgi edinmek mümkün olmuştur. Ayrıca, nitel araştırmanın örnek ve bakış açısı oluşturma yoluyla deneyim kazandırma işlevi de, bu tür bir örneklemeyle açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmaya katılmak üzere; 2005-2006 Bahar dönemini kapsayan süre içerisinde Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinden, 39 öğrencilik tek bir çalışma grubu seçilmiştir. Uygulama, ileri seviyede bilgisayar bilgi ve becerisine sahip olan son sınıf öğrencileriyle, ikinci dönemi kapsayan süre içinde yapılmıştır. Çalışmaya katılan 3 öğretim elemanının da yine iyi derecede bilgisayar bilgi ve becerisine sahip olmasına dikkat edilmiştir. Çalışma bir dönem boyunca sürmüştür.

3.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma, tarama türü ağırlıklı bir çalışma olduğu için, literatür kısımları ile ilgili verilerin toplanması İnternet, çevrimiçi veri tabanları, çeşitli üniversiteler, YÖK ve diğer kütüphanelerdeki mevcut yerli ve çoğunlukla yabancı kaynaklardan yararlanılarak ve ilgili kişilerle görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan dökümanlar, gelişim dosyaları, görüşmeler ve anketlerden yararlanılarak veri çeşitlemesine gidilmiştir. Anket ve görüşme sorularındaki maddeler elektronik gelişim dosyasının sınıflarda uygulanabilirliği, yararları – sınırlılıkları, süreçte yaşanan sıkıntılar ve düşünceler ile ilgili sorular içermektedir.

Literatür taraması sonucunda; Morgan (1999) ve Barrett'ın (2003) "öğretmen eğitiminde gelişim dosyası kullanımı" ile ilgili yaptıkları çalışmaları ve önerileri göz önünde bulundurarak; bu çalışma kapsamında Öğretmenlik Uygulaması dersinde kullanılacak elektronik gelişim dosyasını oluşturulan unsurlar aşağıdaki şekilde geliştirilmiş ve belirlenmiştir. Tasarlanan elektronik

gelişim dosyası modelinde ve değerlendirme aşamasında da bu liste temel alınmıştır:

Tablo 5. Elektronik Gelişim Dosyası İçerik Kontrol Listesi

1. Kapak Sayfası: Temel Tanıtım Bilgileri • Bölüm • Ad-Soyad • Resim, grafik...vb.
2. İçindekiler Sayfası: Ana Linkleri oluşturulmuş içindekiler listesi.
3. Gelişim Dosyası Tanıtım Sayfası (Genel Değerlendirme): • Amaç • Hedef kitle • Gelişim dosyasının ve yapılan etkinliklerin öz değerlendirmesi.
4. Kişisel Bilgiler Sayfası (Özgeçmiş): “Kişisel Bilgiler” sayfasını hazırlarken kullanılacak bilgileri içerir.
5. Eğitim Felsefesi: Öğretmen adayının eğitimle ilgili genel görüşleri, bakış açısı ve benimsedikleri.
6. Dersin Hedefleri: Dönem Planı (Prof.Dr.Hafize Keser-Öğretmenlik Uygulaması Dersi)
7. Çalışmalar ve Yansımalar: Ders kapsamına giren ve dönem planında yer alan çalışmalar ve bu çalışmalarla ilgili linklere bağlantılı yansımalar (Konu nedir? Ne öğrendim? Peki ya şimdi?). • Projeler, görevler, makaleler, sınavlar, ödevler, araştırmalar, testler, anketler, örnek ders planları...vb. • Yansımalar; Word, resim, grafik, ses, görüntü kayıtları...vb biçimlerinde her tür belge olabilir.

8. Tavsiyeler:

Sınıf öğretmeni, danışman öğretmen ve sınıf arkadaşlarından edinilen, çalışmalarla ilgili değerlendirmeler.

9. Gelişim Dosyası Oluşturma Süreci Hakkındaki Düşünceler:

- Bu sürece kimler, ne ölçüde katıldı? Asıl sorumlu kimdi?:__
- Şu an gelişim dosyandaki en iyi şey ne?:__
- Gelişim dosyası oluştururken karşılaştığın en büyük zorluk neydi? Bunlara çözüm bulabildin mi?:__
- Şu an gelişim dosyandaki senin için en önemli olan şey ne ve neden bu kadar önemli?:__
- Gelişim dosyası oluşturma süreci içinde neler öğrendin?:__
- Diğer kişilerden ne çeşit bir geri bildirim almak isterdin?:__
- Gelişim dosyanı oluşturmak için ne kadar zaman harcadın?:__

10. Gelişim Dosyası Kullanımı:

- Gelişim dosyanı ne ölçüde nerelerde kullanabilirsin?
- Gelişim dosyanı ileride nasıl ve ne yönde geliştirmeyi düşünüyorsun?

11. Diğer Ekler:

Kaynaklar, makaleler, sertifikalar, mesleki üyelikler, katılınan seminer veya konferanslar ve eklenmek istenen diğer belgeler.

Araştırmanın uygulama aşamasında veri toplamak için kullanılan araçlar ve izlenen yol sırasıyla şu şekildedir:

Tablo 6. Elektronik Gelişim Dosyası Oluştururken İzlenen Yol

İzlenen Yol	Veri Toplama Araçları
Öncelikli olarak, “Elektronik Gelişim Dosyası” kavramı yapılan sunumlarla ve açıklamalarla çalışma gurubuna tanıtılmıştır.	Bkz. Ek: 1

“Öğretmenlik Uygulaması” dersi kapsamında yapılacak olan çalışma ile ilgili olarak öğrencilerin gelişim dosyalarında bulundurması gerekenler, takip planı ve öğrenci gelişim dosyalarının nelere göre değerlendirileceği gibi konular çalışma gurubuyla çalışma başlamadan önce detaylı paylaşılmıştır.	Bkz. Ek: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Elektronik gelişim dosyaları; öğrenciler tarafından, sınıflardaki ya da evlerindeki mevcut bilgisayar teknolojisini ve diğer teknolojik imkanları: dijital aygıtlar, kaset çalar, video ve resim kayıt cihazları,...vb kullanarak, farklı formatlarda veri depolayarak ve bu sayede, metin, ses, görüntü ve resim şeklindeki her tür çalışmanın dijital kaydını tutarak oluşturulmuştur.	Bilgisayar, İnternet, dijital aygıtlar ,...vb
Uygulama boyunca, oluşturulan öğrenci çalışmaları, “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin yürütüldüğü “ <i>Ders Yönetimi Bilgi Sistemi</i> ” İnternet sitesinden, dersin hedefleri doğrultusunda hazırlanan Elektronik Gelişim Dosyası Takip Planı kullanılarak belirli tarihlerde, her hafta kontrol ve takip edilmiştir.	Bkz. Ek: 3
Oluşturulan öğrenci ürünleri, konuyla ilgili uzmanlarca değerlendirilmiştir, öğrencilere sürekli geri bildirimlerde bulunulmuştur. Değerlendirme kriteri olarak elektronik gelişim dosyası dereceleme ölçeği kullanılmıştır (Willis, 2001).	Bkz. Ek: 4
Öğrenciler ve öğretmenler açısından Elektronik Gelişim Dosyası uygulamasının yansımalarını incelemek amacıyla dönem sonunda geri bildirim amaçlı öğrenci görüş anketi, GZFT analizi uygulaması ve öğretmen görüşmeleri yapılmış ve bu şekilde sınıftaki süreç ve uygulamanın öğrenciler ve öğretmenler üzerindeki etkisiyle ilgili bilgi toplanmıştır.	Bkz. Ek: 10 ve 11
Çalışmanın sonunda, örnek teşkil edebilmesi bakımından, seçilen bazı öğrenci Elektronik Gelişim Dosyalarına da CD-ROM şeklinde yer verilmiştir. Bu örnek çalışmaların seçimi sırasında herhangi bir kriter gözetilmemiştir.	Bkz. Ek: 12

Öğrenci görüş anketinin geliştirilmesi ve soruların düzenlenmesi:

İç geçerliğin sağlanabilmesi amacıyla anket sorularının oluşturulmasında kuramsal çerçeve rehber olmuştur. Anket, literatür verilerinden yararlanılarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anket formunda sıralamalı, çoktan seçmeli ve açık uçlu sorular bulunmaktadır. Ankette öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluşturma nedenleri, gelişim dosyası oluştururken seçtikleri çalışma şekilleri, kullandıkları kaynaklar, yönler, öğrenme süreçlerinin nasıl etkilendiği, gelişim dosyası oluşturmak için ne kadar zaman harcadıkları, gelişim dosyası konusundaki görüşleri; birden çok seçenek, doldurma ve önem sırasına göre cevaplandırılması istenen sorularla belirlenmeye çalışılmıştır.

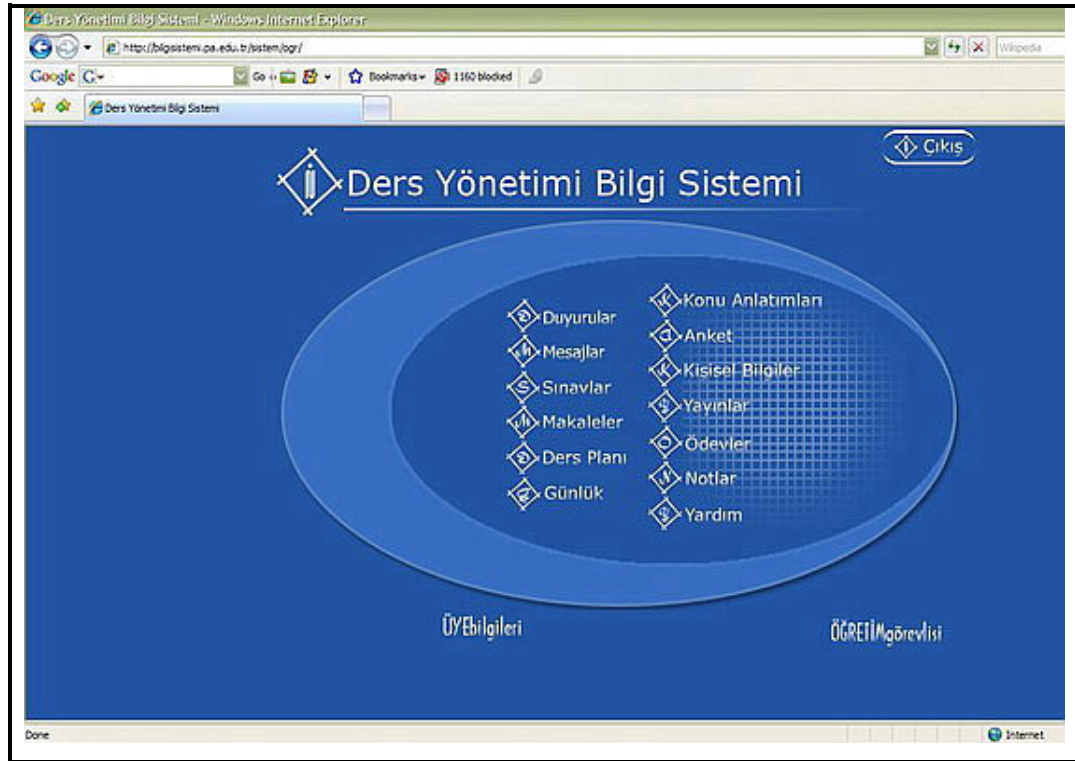
Hazırlanan anket gönderilmeden önce karşılıklı görüşme ile denenmiştir. Görüşmede ilk olarak çalışmanın amacı, neden yapıldığı açıklanmış ve araştırma sorularına cevap alınmaya çalışılmış ve anket soruları öntestten elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenerek son haline getirilmiştir. Anket sorularının kapsamının tam olarak anlaşıldığından emin olduktan sonra toplam 39 adet anket; 30. 06. 2006 tarihinde İnternetten öğrencilere gönderilmiştir. Geri dönüş oranını arttırmak amacıyla, öğrencilerle bire bir sürekli iletişim kurulmuştur. Anketlerle birlikte gönderilen önyazıda araştırmanın adı, amacı, araştırmayı kimin yaptığı, araştırmanın neden önemli olduğu, katılımcıların elektronik gelişim dosyası uygulamasının güçlü, zayıf yönleri ile fırsat ve tehdit doğurabilecek unsurları hakkında yorumları istenerek katılımları için teşekkür edilmiştir. Araştırmada toplam 39 anket formu değerlendirilmeye alınmıştır.

Öğretmenlerle yapılan görüşme sorularının düzenlenmesi:

Öğretmenlere uygulanan anket soruları; Ağca (2003), nın araştırma sorularından yola çıkılarak; bu soruların “Elektronik Gelişim Dosyası” konusuna araştırmacı tarafından uyarlanmasıyla oluşturulmuştur. Uyarlama sonunda konu ile ilgili uzman kişilerin görüşlerine başvurulmuş ve onayları alınarak önerilen gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Gelişim dosyası oluşturma sürecine katılan 3 öğretmenle ayrı ayrı yapılan görüşmelerle öğretmenlerin fikirleri ve önerileri alınmaya çalışılmıştır.

Ders Yönetimi Bilgi Sistemi: Uygulama süresince oluşturulan elektronic gelişim dosyaları Öğretmenlik Uygulaması dersinin yürütüldüğü “Ders Yönetimi Bilgi Sistemi” sayfası kullanılarak İnternet üzerinden takip edilmiştir. Her öğrenci, kendilerine verilen şifrelerle sisteme giriş yaparak çalışmalarını düzenli olarak yüklemiş ve güncellemişler, öğretmenler de öğrencilerin çalışmalarını takip ederek onlara düzenli geri bildirim vermişlerdir. Çalışmalarla ilgili duyurular, yapılması gerekenler ve elektronik gelişim dosyası hakkındaki her tür bilgi ve dosya yine öğrenci ve öğretmenlerin şifreleriyle ulaşabilecekleri şekilde sayfaya düzenli olarak yüklenmiştir. Kullanılan sistemin ana sayfa görüntüsü aşağıdaki gibidir.

Şekil 3. Öğretmenlik Uygulaması Ders Yönetimi Bilgi Sistemi

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Uygulanan görüş anketi sıralama ve sınıflama sorularının analizinde “SPSS 11” istatistik paket programı kullanılmıştır. Sürecin sonunda yapılan görüşmeler ve uygulama süresince yapılan gözlem sonuçlarından betimsel analizler yapılmıştır. Araştırmada, bulguların yansıtılması sırasında önemli ölçüde GZFT analizi sonuçlarından faydalanılmıştır. İngilizcesi SWOT analizi olan bu teknik, *Strengths* (Güçlü yönler), *Weaknesses* (Zayıflıklar), *Opportunities* (Fırsatlar), *Threats* (Tehditler) kelimelerinin baş harflerinden üretilmiş bir kısaltmadır. GZFT analizi; incelenen tekniğin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan bir tekniktir. Öğrenciler uygulama sonunda bu teknik yardımıyla elektronik gelişim dosyaları hakkındaki düşüncelerini, herhangi bir sınırlama olmaksızın kolayca ifade edebilmişlerdir.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın alt bölümlerine ilişkin bulgulara ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

Araştırmanın genel amacı olan, Elektronik Gelişim Dosyasının (Dijital Portfolyo) eğitim amaçlı nasıl kullanılacağı ve nasıl tasarlanıp uygulanacağı, çalışmanın literatür taraması kısmında detaylı bir şekilde tüm aşamalarıyla ortaya konmuştur. Bu bölümde, araştırmanın diğer amaçlarına yönelik olan öğrenci ve öğretmenlerin Elektronik Gelişim Dosyası uygulaması ile ilgili görüşlerinin araştırılması sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara dayalı yorumlar yer almaktadır.

4. 1. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI İLE İLGİLİ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Yapılan elektronik gelişim dosyası çalışması sonunda öğrencilerin uygulama süreci ile ilgili düşünceleri; GZFT (SWOT) analizi ve öğrencilere uygulanan öğrenci görüş anketi ile alınmıştır. Ankette yer alan sıralama sorularının analizinde, SPSS 11 istatistik programı kullanılmıştır. İstatistik analiz değerlendirmesi sonucu elde edilen bulgular tablolar halinde aşağıdaki şekillerde ifade edilmiş ve literatür taraması sonucu ortaya çıkan bilgilerle desteklenerek yorumlanmıştır.

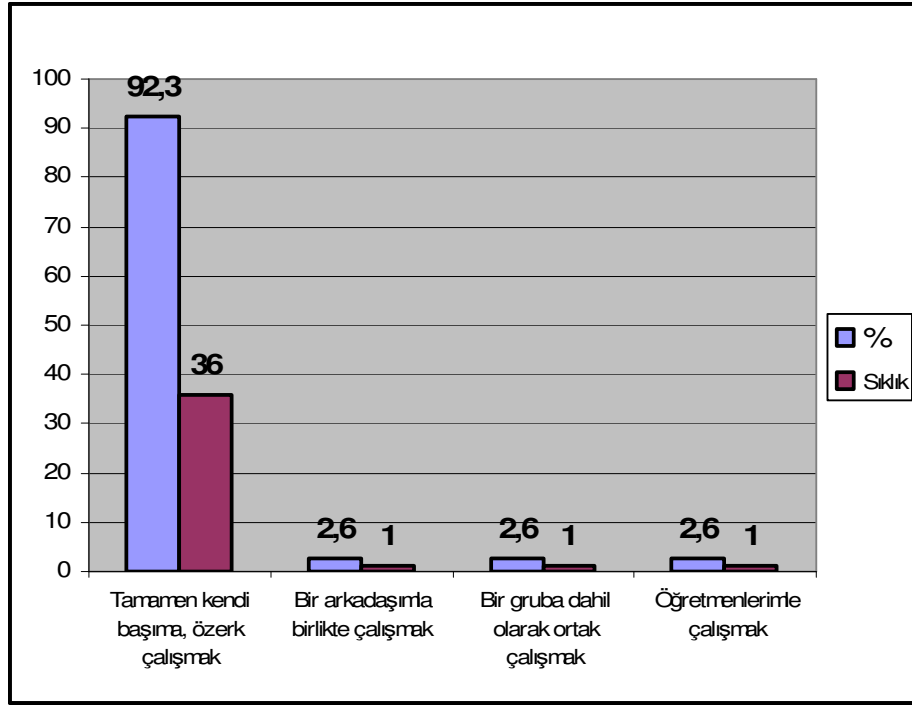
Öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluşturma nedenlerine ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Elektronik Gelişim Dosyası Oluşturma Nedenleri

	N	Ortalama	Standart Sapma
1. neden: Öğrenim gelişimi kaydı tutmak için	37	4,5405	1,09531
2. neden: Çalışmalarımı düzenli arşivlemek için	37	3,8108	1,04981
3. neden: Çalışmalarımı örneklendirmek için	37	2,8649	1,08429
4. neden: Öğrenimimi geliştirmek için	37	2,0811	1,03758
5. neden: İyi not almak için	37	1,9459	1,15340

Araştırmada 39 öğrenciye hangi nedenlerden dolayı elektronik gelişim dosyası oluşturmak istedikleri sorulmuş ve kendileri için önem derecesine göre sıralamaları istenmiştir (en önemli: 5, en önemsiz: 1). Tablo 7’de de görüldüğü gibi 37 öğrenci bu soruya cevap vermiştir. 37 öğrencinin kendileri için önem derecelerine göre verdiği cevapların ortalamalarına bakıldığında en önemli nedenin öğrenim gelişim kaydı tutmak olduğu, en önemsiz nedenin ise iyi not almak olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluşturmalarında not kaygılarının bulunmadığı, gelişimlerini görmeyi ve düzenli arşivleme yapmayı istedikleri söylenebilir.

Öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluştururken seçtikleri çalışma şekline ilişkin bulgular şekil 4’te grafiksel olarak verilmiştir.

Şekil 4. Öğrencilerin Elektronik Gelişim Dosyası Oluştururken Seçtikleri Çalışma Şekli

Şekil 4'te de görüldüğü gibi öğrencilerin %92,3'ü elektronik gelişim dosyası geliştirirken çalışma şekli olarak kendi başlarına özerk çalışmayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluştururken, kendi fikirlerini görüşlerini ortaya koymak istedikleri ve kendilerini ifade edebildikleri, kendi başlarına özerk çalışmayı sevdikleri söylenebilir. Bu bulgulara dayanarak, gelişim dosyası uygulamasının öğrenci özerkliği sağladığını da söylemek mümkündür.

Öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluştururken kullandıkları kaynaklara ilişkin bulgular tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Elektronik Gelişim Dosyası Oluşturulurken Kullanılan Kaynaklar

	Sıklık	%
İnternet	5	12,8
İnternet ve ders notları	10	25,6
İnternet ve öğretmenler	11	28,3
Öğretmenler	1	2,6
İnternet, ders notları, öğretmenler	10	25,6
İnternet, kitaplar, öğretmenler, ders notları	1	2,6
Toplam	38	97,4
Cevap vermeyen	1	2,6
	39	100,0

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrenciler gelişim dosyalarını oluştururken İnternet, ders notları, kitaplar ve öğretmenlerinden yardım almışlardır. Bulgulara bakıldığında bu kaynaklar arasında İnternetin mutlaka kullanıldığı gözlemlenmektedir. Buna ek olarak öğrencilerin daha çok öğretmenlerden ve ders notlarından yardım aldıkları ve kitaplara neredeyse hiç başvurmadıkları ortaya çıkmaktadır. Vaiz (2003) tarafından gerçekleştirilen benzer bir çalışma da da öğrencilerin gelişim dosyaları için teknolojiyi kullanma oranı %100, internetten faydalanma oranı % 78 gibi yüksek değerlerle sonuçlanmıştır. Bulgulara göre, öğrencilerin günümüz teknolojilerini kullanarak bilgiye ulaşmayı tercih ettikleri söylenebilir.

Tablo 9’da elektronik gelişim dosyasının kullanılan yönlerine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 9. Elektronik Gelişim Dosyasının Kullanılan Yönleri

	Sıklık	%
Öğrenme ve öğretme sürecimi gözden geçirmek ve değerlendirmek	2	5,1
Bir öğretmen olarak yaptığım çalışmaları sergilemek	1	2,6
Öğrenme ve öğretme sürecimi gözden geçirmek ve değerlendirmek, bir öğretmen olarak yaptığım çalışmaları sergilemek	1	2,6
Öğrenme ve öğretme sürecimi gözden geçirmek ve değerlendirmek, öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	1	2,6
Bir öğretmen olarak yaptığım çalışmaları sergilemek, öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	1	2,6
Öğrendiklerimi uygulama aşamasına dökmeye yansıtıcı olmak, öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	1	2,6
Bir öğretmen olarak yaptığım çalışmaları sergilemek, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	2	5,1
Öğrenme ve öğretme sürecimi gözden geçirmek ve değerlendirmek, öğretim sürecimi geliştirmek için yollar bulmak, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	3	7,7
Öğrenme ve öğretme sürecimi gözden geçirmek ve değerlendirmek, öğrendiklerimi uygulama aşamasına dökmeye yansıtıcı olmak, öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	1	2,6
Öğrenme ve öğretme sürecimi gözden geçirmek ve değerlendirmek , öğrendiklerimi uygulama aşamasına dökmeye yansıtıcı olmak , öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	1	2,6
Öğrenme ve öğretme sürecimi gözden geçirmek ve değerlendirmek, çalışmalarımı sergilemek, , öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	5	12,8
Zorluklarla başa çıkmak, öğretim sürecimi geliştirmek için yollar bulmak, öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	1	2,6
Zorluklarla başa çıkmak, öğrendiklerimi uygulama aşamasına dökmeye yansıtıcı olmak, çalışmalarımı sergilemek, ,	1	2,6
Öğretim sürecimi geliştirmek için yollar bulmak, çalışmalarımı sergilemek, öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	1	2,6
Öğrendiklerimi uygulama aşamasına dökmeye yansıtıcı olmak, çalışmalarımı sergilemek, öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak	16	41,1
Toplam	38	97,4
Cevapsız	1	2,6
	39	100,0

Tablo 9’da da görüldüğü gibi; öğrenciler, çok yönlü bir eğitim aracı olan elektronik gelişim dosyasının her yönünü farklı kombinasyonlarla kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler bunlar arasında en çok %41,1 lik oranla “Öğrendiklerimi uygulama aşamasına dökmede yansıtıcı olmak, çalışmalarımı sergilemek, öğrenim, öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak” konularında fikir birliği sağlamaktadırlar. Ortaya çıkan bu bulgu, anketin son kısmında açık uçlu sorulara verilen cevaplarla ortaya çıkan “GZFT (SWOT) analizi” sonuçlarıyla da benzerlikler göstermektedir.

Elektronik gelişim dosyası oluşturmanın öğrencilerin öğrenme süreçlerini ne şekilde etkilediklerine ilişkin bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Elektronik Gelişim Dosyası Oluşturmanın Öğrenme Sürecini Etkileme Şekli

	Sıklık	%
Hiç bir değişiklik yaratmadı	3	7,7
Zayıf olduğum yanlarımı farketmemi sağladı	2	5,1
Güçlü olduğum yanlarımı hissetmemi sağladı	3	7,7
Kendime güvenimi arttırdı	8	20,5
Hem zayıf hem de güçlü yanlarımı görmemi sağladı	11	28,2
Zayıf yanlarımı görmemi sağladı ve kendime güvenimi arttırdı	1	2,6
Güçlü yanlarımı görmemi sağladı ve kendime güvenimi arttırdı	1	2,6
Kendime güvenimi arttırdı ve öğrencileri daha iyi anlamamı sağladı	2	5,2
Zayıf, güçlü yanlarımı görmemi sağlayarak, kendime güvenimi arttırdı	5	12,8
Zayıf, güçlü yanlarımı görmemi sağlayarak, öğrencileri daha iyi anlamamı sağladı	1	2,6
Zayıf, güçlü yanlarımı görmemi sağlayarak, öğrencileri daha iyi anlamamı sağladı ve kendime güvenimi arttırdı	1	2,6
Toplam	38	97,4
Cevapsız	1	2,6
	39	100,0

Öğrencilerin sadece üçü hiçbir şekilde bu süreçten etkilenmediklerini belirtirken, 35 öğrenci bu uygulama sayesinde zayıf ve güçlü yanlarını gördüklerini, kendilerine güvenlerinin arttığını ve öğrencilerini daha iyi anlamalarını söylediğini belirtmişlerdir. Heath (2005) tarafından yapılan bir araştırma da bu çalışma bulgularını destekler veriler elde edilmiştir. Elektronik gelişim dosyası uygulaması yapılan sınıflardaki öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin arttığı ve kendilerini ifade etme becerilerinin geleneksel sınıflardaki öğrencilerden daha fazla geliştiği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarını destekleyen başka bir araştırma da Holland ve Linsey (2004) tarafından yapılmıştır. Çalışmada elektronik gelişim dosyasının uygulandığı sınıflardaki öğrencilerin kendilerine güven duyma ve güçlü hissetme konularında olumlu gelişmeler gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Elektronik gelişim dosyası oluşturma sürecinin sağladığı yararlar ile bu bulgular tutarlılık göstermekte, birbirini desteklemektedir.

Bir dönem süren çalışma süreci boyunca öğrenciler Öğretmenlik Uygulaması dersi ile birlikte hem değişik okullarda stajyer öğretmenlik yapmışlar hem de elektronik gelişim dosyası çalışmasını yürütmüşlerdir. Bir dönem boyunca sürdürülen bu uygulamada öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluşturmak için harcadıkları zaman Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Elektronik Gelişim Dosyası Oluşturmak İçin Harcanan Zaman

	Sıklık	%
1-2 hafta	1	2,6
3-4 hafta	1	2,6
1-2 ay	21	53,8
2-3 ay	15	38,5
Toplam	38	97,4
Cevapsız	1	2,6
	39	100,0

Tablo 11’de de görüldüğü gibi öğrencilerin %38,5’ i elektronik gelişim dosyaları için 2-3 ay; %53,8’i ise 1-2 ay zaman harcadıklarını belirtmişlerdir. Tüm öğrencilerin, bir dönemlik süre boyunca, elektronik gelişim dosyası çalışması için harcadıkları zamanın 1 ile 3 ay arasında değiştiği gözlemlenmektedir. Elektronik gelişim dosyası oluşturma bir süreç çalışması olduğu gerçeğinin, ortaya çıkan bu bulgularla da desteklendiği söylenebilir.

Elektronik gelişim dosyası hakkında öğrencilerin genel görüşlerine ilişkin bulgular ve öğrencilerin verdikleri cevapların yüzde olarak ifadesi Tablo 12’deki gibidir.

Tablo 12. Elektronik Gelişim Dosyası Hakkında Öğrencilerin Genel Görüşleri

Sorular	Evet %	Hayır %	Kararsız %
Elektronik Gelişim Dosyası oluşturarak ikinci kişilere kendini daha iyi ifade edeceğini düşünüyor musun?	89,7	10,3	
Elektronik Gelişim Dosyası oluşturarak çalışmalarını daha iyi yansıtabileceğini düşünüyor musun?	94,9	5,1	
Arkadaşlarının Elektronik Gelişim Dosyası çalışmalarına bir bütün olarak baktığında, çalışma sonunda ortaya çıkan ürünün kişiyi yansıttığını düşünüyor musun?	100		
Gelişim Dosyası çalışmalarını dijital ortamda geliştirmek öğrenmelerini izlerken kendi yeteneklerini ya da eksik yönlerini görmende sana kolaylık sağladı mı?	84,6	12,8	2,6
Yaptığınız çalışmalarla ilgili öğretmenlerinden aldığın geri bildirimler çalışmalarını yürütürken sana yardımcı oldu mu?	79,5	17,9	2,6
Yaptığınız çalışmalarla ilgili arkadaşlarından aldığın geri bildirimler çalışmalarını yürütürken sana yardımcı oldu mu?	76,9	20,5	2,6
Öğretmenlik Uygulaması derslerinin teorik ve pratiği birleştiren bir unsur olarak staj dosyası hazırlama sürecinde Elektronik Gelişim Dosyası kullanımının uygun olduğunu düşünüyor musun?	87,2	10,3	2,5
Öğretmenlik Uygulaması Dersinde yürüttüğümüz Elektronik Gelişim Dosyası çalışmalarını ileride sizde öğretmenlik yapacağınız sınıflarda uygulamayı düşünür müsünüz?	97,4	2,6	

Elektronik gelişim dosyası sayesinde öğrencilerin tamamı çalışma sonunda ortaya çıkan ürünün kişiyi yansıttığını, % 97,4'ü Öğretmenlik Uygulaması dersinde yürütülen elektronik gelişim dosyası çalışmalarını kendileri de ileride öğretmenlik yapacakları sınıflarda uygulamayı düşündüklerini, % 94,9'u çalışmalarını elektronik gelişim dosyası sayesinde daha iyi yansıtabildiklerini, % 89,7'si kendilerini ikinci kişilere daha iyi ifade ettiklerini, % 87,2'si Öğretmenlik Uygulaması derslerinin teorik ve pratiği birleştiren bir unsuru olarak staj dosyası hazırlama sürecinde elektronik gelişim dosyası kullanımının uygun olduğunu, % 84,6'sı gelişim dosyası çalışmalarını dijital ortamda geliştirmenin öğrenmelerini izlerken kendi yeteneklerini ya da eksik yönlerini görmede kolaylık sağladığını, % 79,5'i, öğretmenlerinden aldıkları geri bildirimlerin çalışmalarını yürütürken yardımcı olduğunu ve % 76,9'u arkadaşlarından aldıkları geri bildirimlerin çalışmalarını yürütürken yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden elde edilen bu bulgulara bakıldığında elektronik gelişim dosyasının taşıdığı, literatürde sözü edilen, özelliklerin öğrenciler tarafından da desteklendiği gözlemlenmiştir. Öğrencilerin, elektronik gelişim dosyası uygulamalarını Öğretmenlik Uygulaması dersinde bizzat yaşayarak öğrenmeleri onların ilerideki öğretmenlik hayatları açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, Öğretmenlik Uygulaması dersinde elektronik gelişim dosyası çalışmaları yapan öğrenciler edindikleri deneyimleri görev yapacakları okullardaki diğer meslektaşlarına da aktarma şansına sahip olmaktadır.

Öğrencilerin elektronik gelişim dosyası uygulamasıyla ilgili açık uçlu sorulara verdikleri kişisel cevaplar teker teker değerlendirilmiş ve niceliksel araştırma yönteminden betimsel analizden yararlanılarak ortak ifadeleri ve diğer görüşleri, herhangi bir önem sırası belirtmeksizin, aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Elektronik Gelişim Dosyası Oluşturmanın Öğrencileri En Fazla Mutlu Eden Yönleri:

- ❖ Kendini ifade etmede kolay ve zevkli bir yol olması.
- ❖ Çalışmaların dijital ortama aktarılabilmesi.
- ❖ Eksiklikleri görmeyi sağlama, belgelerle ve özenli çalışmanın gerekliliğini anlamak.
- ❖ Materyalleri düzenli bir şekilde bir arada tutmak, gelişimi izlemek.
- ❖ Çalışmalara istenildiği zaman ulaşılabilmesi.
- ❖ Kişiye özgü olması.
- ❖ Digital ortamda çalışmaları görebilmek.
- ❖ Staj dosyası hazırlamada kolaylık sağlaması.
- ❖ Arkadaşların bilinmeyen farklı yönlerini öğrenmek.

Ortaya çıkan bulgulardan öğrencilerin, elektronik gelişim dosyası çalışmalarıyla, klasik sistemlerden farklı olarak kendilerini çok daha rahat ve net ifade edebildiklerini söylemek mümkündür. Her öğrencinin ayrı birer birey olduğu gerçeği öğrencilerin ortaya çıkardığı ürünlerde de açıkça görülmektedir. Öğrencilerin, istedikleri zaman kolaylıkla ulaşabilecekleri ve diğer arkadaşları ile paylaşabilecekleri çalışmalarını düzenli olarak arşivleme fırsatı yakaladıklarını ifade ettikleri gözlemlenmiştir.

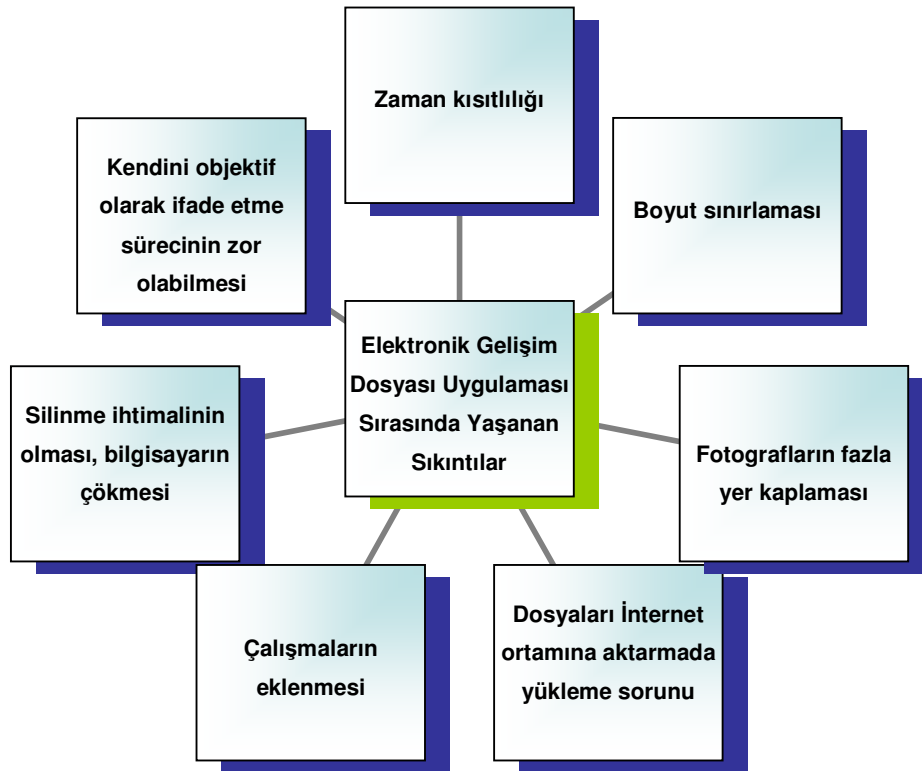
Elektronik Gelişim Dosyası Uygulaması Yapan Öğrencilerde Meydana Gelen Değişiklikler:

- ❖ Nasıl birisiyim, neyi iyi yapabilirim gibi soruları kendine sorarak kişisel gelişmeyi sağlamak.
- ❖ Planlı olmayı öğrenmek.
- ❖ İş başvurularında elektronik gelişim dosyası şeklinde CV (özgeçmiş) gönderme şansına sahip olmak.
- ❖ Kendini tanımayı sağlaması, çalışmaları ayrıntılı olarak görme imkanı vermesi.
- ❖ İyi bir deneyim olması.
- ❖ Kendi emeğini görmek.

- ❖ Öğretmenlik uygulaması gelişim sürecini bir bütün olarak görebilme imkanı vermesi.

Elektronik gelişim dosyası uygulaması yapan öğrenciler çalışma sonunda kendilerinde meydana gelen değişiklikleri olumlu ifadeler kullanarak belirtmişlerdir. Kişinin kendisini daha yakından tanıması ve değerlendirme imkanına sahip olması, ileride özgeçmiş (CV) şeklinde iş başvurusunda bulunabileceği düşüncelerinin literatürde geçen elektronik gelişim dosyasının özellikleriyle paralellik gösterdiği söylenebilir.

Elektronik gelişim dosyası uygulaması sırasında yaşanan sıkıntılar ile ilgili bulgular şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5. Elektronik Gelişim Dosyası Uygulaması Sırasında Yaşanan Sıkıntılar

Şekil 5'te de görüldüğü gibi öğrenciler elektronik gelişim dosyası uygulaması sırasında karşılaştıkları sıkıntıların çoğunu teknik sorunlar olarak ifade etmişlerdir. Dosyaları İnternet ortamına aktarmada ve boyut (Kb) sınırlamasında yaşanan sorunlar, bunlara bağlı olarak resim ve ders etkinliklerinin fazla yer kaplaması sorunu yine literatürde geçen elektronik gelişim dosyasının sınırlılıkları arasında yer alanlarla paralellik göstermektedir. Çalışmanın ortalarında karşılaşılan bu sorunlar öğrencilerden alınan geri bildirimler doğrultusunda öğretim elemanlarınca giderilmiştir. Teknik sorunlar dışında öğrenciler zaman kısıtlılığından ve kendilerini ifade etme sürecinin zorluğundan söz etmişlerdir. Bunun nedeni olarak da, öğrencilerin eğitim hayatları boyunca kişisel düşüncelerini ve kendilerini ortaya koyan öznel çalışmaları yeterince yürütmemiş olmaları gösterilebilir.

Elektronik gelişim dosyası uygulamasının öğrencilere göre güçlü, zayıf yönleri – oluşturduğu fırsat ve tehditler (*GZFT-SWOT analizi*) açık uçlu sorular ve görüşme yöntemleriyle ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca, verilen cevapların, bu araştırmaya katkı sağlayan önemli bulguları oluşturduğu düşünülmektedir. Her öğrencinin kişisel olarak verdiği cevaplar yine niceliksel yöntemlerden betimsel analiz kullanılarak aşağıdaki şekilde bir tablo oluşturularak daha anlaşılır bir biçimde sunulmaya çalışılmıştır (Tablo 13).

**Tablo 13. Elektronik Gelişim Dosyası Uygulamasının GZFT Analizi
(Güçlü ve Zayıf Yönleri - Fırsat ve Tehditler) (SWOT)**

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI UYGULAMASININ GÜÇLÜ YÖNLERİ	ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI UYGULAMASININ ZAYIF YÖNLERİ
Kişiye kendini tanıtmayı, neler yapabileceğini göstermesi	
Dijital olması	Zaman alması
Herşeyin planlı olması, düzenli çalışma sağlaması	Bilgisayarın çökmesi durumunda yapılan bütün çalışmaların kaybolabilmesi
Tüm bilgilerin yerinin belli olması ve hemen ulaşılabilmesi	Kişinin kendini olduğundan daha yetenekli ve zeki gösterme çabasında bulunabilmesi
Performansı kendinin izleme imkanını sağlaması	Örnek gelişim dosyası olmadan hazırlamanın güç olması
Öğretmenlerle daha çok iletişim kurmayı sağlaması	Dikkat, özen ve özveri gerektirmesi
Baştan sona gelişimi izleme imkanı, çalışmaları sistematik olarak görme	Öğrenciyi, sürece etkili bir şekilde dahil etmenin güç olabilmesi
Kendini ifade özgürlüğü kazandırması, yeni bir yöntem olması	Bu konuda bilgili olmayı gerektirmesi
Düzenli arşivleme sağlaması ve sistematik olması	Teknik, teknolojik sorunlar
Paylaşımaya olanak tanıması	
Masrafsız oluşu	
Görsel, işitsel her türlü bilginin aktarılabilmesi Düşüncelerin ortaya konulması	
Başkalarıyla kendini karşılaştırma imkanı vermesi	
Sıkıcı olmaması, çok yönlü olması	
Çok az yer kaplaması	

(Tablo 13'ün Devamı)

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI UYGULAMASININ SUNACAĞI FIRSATLAR	ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI UYGULAMASININ YARATAÇAĞI TEHDİTLER
İş başvurusu hazırlamada en uygun çalışma şekli, yaşamı tasvir etmesi. Özgeçmiş olarak kullanılabilmesi	
Eksikleri farketme fırsatı vermesi	Başkalarının eline geçmesi, Kişisel bilgilerin kredi kartı çıkarıp alışveriş yapma gibi kötü niyetli kullanılabilmesi
Bilgisayarı başarıyla kullanabilme fırsatı	Öğretmenin değerlendirmede objektif olmayabilşi
Öğrencilerin sınava hazırlanmasını sağlaması	Başkalarının izinsiz kullanabilme ihtimali
Kendinizle ilgili veri tutma alışkanlığı kazandırması	
Elektronik gelişim dosyası uygulamasını bilmeyen öğretmenlere karşı avantajlı konumda olunması	
Yeni tasarım fikirleri doğurması	
Bilinçli öğrenme sağlaması	
Kendi gelişimini görmeyi sağlaması	

Elektronik gelişim dosyası, eğitimde amaçlı olarak kullanılmaya başlanan yeni bir uygulama şekli olduğu için *güçlü ve zayıf yönleri*, sunacağı *fırsat ve yaratacağı tehditler* açıkca ortaya konulmalı ve bulgulardan yola çıkarak ilerlenmelidir. Yapılacak olan çalışmaya göre hedeflere ulaşmada elektronik gelişim dosyası çalışması da şekillendirilmelidir. Tablo 13'te de görüldüğü gibi elektronik gelişim dosyası uygulamasının güçlü yönlerinin zayıf yönlerinden daha baskın olduğu gözlemlenmektedir. Elektronik gelişim dosyası uygulamasının kişiye getirdiği en önemli olumlu yarar kişinin çok yönlü bir şekilde kendi ifade özgürlüğünü kullanarak sürekli kendini tanımasına olanak sağlaması olarak görülürken; en önemli zayıf noktası olarak da bilgisayarın çökmesi durumunda bütün çalışmaların kaybolabilmesi

görülmektedir. Bu sorunu da elektronik gelişim dosyası uygulamasıyla planlı ve düzenli çalışma alışkanlığını edinen öğrenci oluşturduğu çalışmaları birden çok çeşitli dijital ortamda yedekleyerek ortadan kaldırabilir. Elektronik gelişim dosyası uygulamasının sunduğu en önemli fırsat ise kariyer alanında kendini göstermektedir. Birçok kişi her yeni iş başvurusu yaptığında sıfırdan bir özgeçmiş oluşturmaya çabalarken, elektronik gelişim dosyasını hayat şeklinin bir parçası olarak benimsemiş öğrenciler, öğretmenler veya akademisyenlerin bu konuda diğerlerinden her zaman bir adım önde olabileceği söylenebilir. Hayat deneyimlerini, akademik eğitimlerini, iş tecrübelerini, genel ve özel yeteneklerini basitçe bir sayfaya sığdırmaya çalışanların yanında, elektronik gelişim dosyası sahibi kişiler bunu çok daha etkileyici, kapsamlı, çok yönlü ve göz kamaştırıcı bir şekilde yapma imkanına sahiptirler. Bu konuda dikkat edilmesi gereken en önemli nokta kişilerin dijital ortam ve İnternet güvenlik zafiyetlerini hesaba katarak verilerini en uygun şekilde şifrelendirerek saklamasıyla mümkün olmaktadır.

4. 2. ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Araştırmacı haricinde; web bilgi sisteminin (*Ders Yönetimi Bilgi Sistemi*) kullanılmasını sağlayan bir öğretim elemanı ve dersi yürüten iki öğretim elemanı olmak üzere sürece katılan toplam üç öğretmenin “Elektronik Gelişim Dosyası” uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla uygulama sonunda öğretmenlerle bire bir görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğretmenler, elektronik gelişim dosyası uygulama sürecini başından sonuna kadar değerlendirerek, kendilerine yöneltilen ifadelerle katılıp katılmadıklarını belirtmiş, katılmıyorsa nedenlerini açıklamışlardır.

Araştırma sürecinde yer alan üç öğretmen de aşağıdaki ifadelerle “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevaplarını vererek olumlu tepkilerini belirtmişlerdir (Tablo 14).

Tablo 14. Öğretmenlerle Yapılan Görüşmede Elde Edilen Olumlu Bulgular

	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor
Madde 1 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrencinin kendini değerlendirme becerisi geliştirmesini sağlar.”	√	√√
Madde 2 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrencinin sorumluluk bilincinin gelişmesini sağlar.”	√√√	
Madde 3 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrencinin yeteneklerini sergilemesini sağlar.”	√√	√
Madde 4 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrenciler arasında öğretim materyallerinin ve tekniklerinin paylaşımına elverişli bir yöntemdir.”	√√√	
Madde 5 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğretmenlere, öğrencinin gelişim aşamalarını bir bütün olarak takip edebilme olanağı verir.”	√√	√
Madde 6 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrenme süreci içerisinde öğrencinin harcadığı zamanı, performansı, eksiklik ve düzeltmeleri ayrıntılı bir şekilde gösterir.”	√√√	
Madde 8 “Elektronik Gelişim Dosyasının uygulanabilmesi uzun bir zaman gerektirmektedir.”	√	√√
Madde 10 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrencinin geleneksel değerlendirme yöntemlerinin kullanılmadığı alanlardaki öğrenimlerinin belgelenmesini sağlar.”	√√	√
Madde 11 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrencinin çok yönlü gelişiminden diğer öğrencilerin de haberdar olmasını sağlar.”	√√	√
Madde 12 “Elektronik Gelişim Dosyası, her öğrenciye “başarma fırsatı” verecek ortam oluşturur.”	√	√√
Madde 13 “Elektronik Gelişim Dosyası oluşturma süreci içerisinde öğrenci, kendisine ilişkin ileriye dönük hedefler belirleme fırsatını elde eder.”	√√	√
Madde 15 “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrenciye “toplum içinde konuşma ve sunum yapma” becerisi kazandırır.”	√√	√
Madde 17 “Öğretmenlik Uygulaması dersinin teorik ve pratiği birleştiren bir unsuru olarak, staj dosyası hazırlama sürecinde, Elektronik Gelişim Dosyası kullanımının uygun olduğunu düşünüyorum.”	√√	√

17 . Madde için, öğretmenlerden bir tanesi; *“Uygunluğunu düşünüyorum, çünkü çocukların uygulama okullarında her türlü imkanları olmayabiliyor, ancak orada yapamadıklarını gelişim dosyalarına koyabilme imkanları oluyor”* şeklinde ek açıklamada bulunmuştur. Tablo 14’te de görüldüğü gibi, elektronik gelişim dosyası çalışmasına karşı öğretim elemanlarının olumlu görüş bildirdikleri ve bu konuyla ilgili çalışmaları destekledikleri söylenebilir. Literatürde geçen diğer çalışmalarda da öğretmenler elektronik gelişim dosyası yaklaşımları ile ilgili olumlu görüş bildirmişlerdir (Ağca, 2003; Akpınar, Bal ve Şimşek, 2005; Baki ve Birgin, 2004; Cingör, 2003; Kaptan ve Korkmaz, 2005; Ocak, 2003; Öztürk, 2004; Şahinkarataş, 1998; Vaiz, 2003).

Kalan 4 ifadeye ise, araştırmacı ve öğretmenler arasında geçen diyalogda, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadeleri kullanılmış ve nedenleri Tablo 15’deki gibi açıklanmıştır.

Tablo 15. Öğretmenlerle Yapılan Görüşmelerde Elde Edilen Olumsuz Bulgular

Araştırmacı İfadeleri	Öğretmen Cevapları
Madde 7. “Elektronik Gelişim Dosyası, günümüz koşullarında, uygulanması kolay bir yöntemdir.”	7. Madde için Katılmıyorum <i>“Düzey çok önemli bence. Bilgisayar bilgisi olmayan bir kişi ya da ilköğretimdeki bir öğrenci bunları yapamayabilir ayrıca öğretmenlerin bu konuda bilgi ve becerileri bulunmamaktadır. Bu nedenle bu soruya katılmıyorum.”</i> (1 öğretim elemanı)
Madde 9. “Elektronik Gelişim Dosyası uygulaması sırasında öğrenciye düzenli dönüt vermek zor bir iştir.”	9. Madde için Katılmıyorum <i>“Öğretmenler her zaman, öğrencileri ihtiyaç duyduğu zaman onlara yardımcı olup geri bildirimlerde bulunmalı ve onları yönlendirmeli, bunu da bir sıkıntı olarak görmemelidirler.”</i> (1 öğretim elemanı)

Madde 14. “Elektronik Gelişim Dosyası, öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli bir yöntemdir.”	14. Madde için Kesinlikle Katılmıyorum <i>“Gelişim Dosyası uygulaması eğitimde bütünün kendisi değil bir parçasıdır. Değerlendirme yöntemi olarak da tek başına yeterli değildir. Diğer klasik yöntemlerle de desteklenmelidir.”</i> (2 öğretim elemanı)
Madde 16. “Elektronik Gelişim Dosyası ile her öğrenciye “biricik” birer insan muamelesi yapılır.”	16. Madde için Katılmıyorum <i>“Eğer öğretmenin buna yeterliliği varsa biricik insan muamelesi yapabilir. Ya da bunu ciddiye alıyorsa. Bugünkü sistemde bunları göremediğim için özellikle ilköğretimde bu soruya katılmıyorum.”</i> (1 öğretim elemanı)

7. *Madde için:* Bilgisayarın icadı 20 yüzyılın ortalarına denk gelirken kişisel bilgisayarların yaygın olarak kullanılması 90’lı yılların sonunu bulmaktadır. Bu çerçevede düşünüldüğünde Elektronik Gelişim Dosyası oluşturulması teknolojik açıdan kullanıcı kolaylığı sağlayan programların da geliştirilmesiyle oldukça uygulanabilir hale gelmiştir. Bütün bunlara rağmen teknolojiyi kullanan insan faktörü değişmemektedir. Öğretmen görüşlerinde de belirtildiği gibi, Elektronik Gelişim Dosyasının uygulanabilirliği, uygulamayı yapan öğretmen ve uygulamadan yararlanan öğrencilerin teknoloji birikimleriyle sınırlı olduğu söylenebilir.

9. *Madde için:* Elektronik Gelişim Dosyası uygulamasının başarılı olabilmesi için birinci derecede sorumluluk öğretmene aittir ve özellikle de ilk defa elektronik gelişim dosyası oluşturan öğrencilerin çalışmaları öğretmen tarafından sağlıklı yönlendirilmeye ihtiyaç duyar. Bunun tek yolu, öğrencinin, Elektronik Gelişim Dosyası uygulaması sürecinde aşama aşama, düzenli denetlenmesiyle mümkün olur. Her öğretmenin ilgilenmesi gereken öğrenci sayısı düşünüldüğünde, verimli bir şekilde bütün öğrencilere düzenli dönüt vermenin ne kadar zor bir iş olduğu iş yükünün yoğunluğu bakımından

anlaşılabilmektedir. Ancak öğretmenlik mesleğinin gereği olarak diğer konularda da olduğu gibi Elektronik Gelişim Dosyası uygulaması da karşılıksız özveriye dayalı öğretmenlik mesleğinin getirdiği bir süreçtir. Bunu bir sıkıntı olarak görmekten çok Elektronik Gelişim Dosyasıyla kendini ifade etme özgürlüğünü öğretebilmenin verdiği manevi tatmin ve motivasyon kaynağı olarak görmek gerektiği düşünülmektedir.

14. Madde için: Elektronik Gelişim Dosyasının çok yönlü yapısı göz önünde bulundurulduğunda öğrencinin öğrendiklerini uygulayıp uygulamadığını gösteren sağlıklı bir veri kaynağı haline geldiği düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Ancak, Elektronik Gelişim Dosyası uygulaması eğitimin sadece bir parçasıdır ve ölçme değerlendirme sırasında sınav gibi klasik yöntemlerle de desteklenmelidir.

16. Madde için: Elektronik Gelişim Dosyası uygulaması öğrencilere kendi deneyimlerini elle tutulabilir bir bütün haline getirme imkanı sunar. Bu da, her öğrencinin diğer öğrencilerden farklı olduğunu görmelerini sağlar ancak bunun gerçekleşebilmesi; yani Elektronik Gelişim Dosyasının başarılı olabilmesi öğretmenlerin bireysel olarak ilgi ve alakalarıyla ilişkilendirilebilir.

Özet olarak, Elektronik Gelişim Dosyası uygulaması sürecine katılan öğretmenlerin görüşme sorularına verdiği yanıtlardaki olumlu ifadelerin yoğun olduğu gözlenmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında Elektronik Gelişim Dosyası uygulamasıyla daha da etkinleştirilen öğrenme-öğretme ve kendi kendini gözlemlleme durumlarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Uygulamadan sonra, öğrencilerin çalışma başında kendilerine ana hatlarıyla verilen Elektronik Gelişim Dosyası içeriğini, yapılan yönlendirmelerle, son derece düzgün ve çeşitlendirerek, kendi yaratıcılıklarını katarak geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Elektronik Gelişim Dosyalarına bakıldığında elde edilen taslak genel hatlarıyla aşağıdaki gibidir (Şekil 6).

- **ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI KAPAK SAYFASI**
- **İÇİNDEKİLER SAYFASI**
- **GELİŞİM DOSYASI TANITIM SAYFASI** (İzleyiciye genel sesleniş)
- **KİŞİSEL BİLGİLERİM**
Ad, Soyad, Doğum yeri, Doğum tarihi, E-Posta adresi, Web adresi, Gelişim Dosyası çalışmasına başlama tarihi, Öğrenim, Özellikler, İlgi alanları, Resim-görüntü ve ses kayıtları, Şiir, Çizim, Beste, Şarkı.
- **EĞİTİM FELSEFEM**
- **DERSİN HEDEFLERİ**
- **ÇALIŞMALARIM VE YANSIMALARIM**
 - **STAJ DOSYASI HAZIRLAMA****
 - *Okulun tarihçesi
 - *Okulun fiziki olanakları
 - *Örnek ders planları
 - *Örnek ders materyalleri
 - Animasyonlar, bulmacalar, sunular, çalışma yaprakları, sorular, konu anlatımları, müzik, resim, ses, görüntü kayıtları, tepegöz slaytları, etkinlik kağıtları, bilmece, bulmacalar, oyunlar.
 - *İlk ders anlatımında hissedilen duygu ve düşünceler
 - *Formlar (Stajyer öğretmen değerlendirme formları)
- **İZLEYİCİ TAVSİYE VE GÖRÜŞLERİ** (Öğretmenlerim ve arkadaşlarım)
- **DÜŞÜNCELERİM**
- **EKLER**
Öğretmenlik uygulaması, Terimler, Eğitim fakültesi - uygulama okulu işbirliği amacı, Kurumların görev ve sorumlulukları, Bireylerin görev ve sorumlulukları, Kaynaklar.

Şekil 6. Elektronik Gelişim Dosyası Taslağı

Elektronik gelişim dosyası, rahatlıkla her konuda her alanda kullanılabilecek bir yöntem olduğundan öğretmenlerin sıkça tercih edecekleri pratik bir çalışma şeklidir. Ancak, elektronik gelişim dosyası uygulamasını yürütecek olan öğretim elemanlarının bazı riskleri dikkate alması gerekir. Bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen elektronik gelişim dosyası uygulaması araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Bu uygulama yürütülürken karşılaşılan

sorunlar, gözlemler ve tavsiyeler kısaca şu şekilde ifade edilebilir: her şeyden önce elektronik gelişim dosyası uygulaması yapabilmek için öğretmen ve öğrencilerin temel bilgisayar becerisine (dosya yönetimi, office...gibi) sahip olması gerekmektedir. Bunun yanında, öğretmenler elektronik gelişim dosyası uygulaması hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olmalı, öğrencileri ve sürece katılacak herkesi konu ile ilgili bilgilendirmelidir. Her öğretmenin konuyu net kavraması için, gelişim dosyası uygulama çalışmasını tecrübe etmesi ve süreci bizzat yaşaması tavsiye olunur.

Elektronik gelişim dosyaları incelendiğinde öğrencinin o staj döneminde neler yaptığı, hangi evrelerden geçtiği, neye ne kadar emek verdiği açıkça gözlemlenebilmektedir. Öğrenciler arasında verilen elektronik gelişim dosyası taslağına aynen uyan, hatta geliştirenler olduğu gibi çalışmanın içeriğini dolduramayan çalışmalar da olabilmektedir. Öğretmenlerin bu konuda öğrencilere, teşvik edici ve problem çözücü bir bakış açısıyla yaklaşımlarının uygun olacağı söylenebilir. Öğrenci elektronik gelişim dosyası örneklerine çalışmanın Ekler kısmında yer verilmiştir. Bir gelişim dosyası çalışmasında böylesine net, gerçekçi ve yaratıcı ürünler ortaya koyabilmek ve bunları paylaşabilmek hiç şüphesiz teknolojinin kullanımıyla mümkün olabilmektedir.

Ürünlerin takibi sırasında İnternet kullanılmış, geri bildirim ve yönlendirmeler dersin yürütüldüğü Ders Yönetimi Bilgi Sistemine ek olarak oluşturulan e-posta grubu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Çalışmaların takibi sırasında her hangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

Çalışma sonunda ortaya çıkan ürünler, sınıfta tek tek sunulmuş ve öğrencilerden gelişim dosyasının bu yönü ile ilgili de olumlu geri bildirimler alınmıştır. Mümkünse hazırlanan öğrenci gelişim dosyaları okul ya da sınıf içinde sunulmalıdır. Bu şekilde öğrencilerin sosyal yönünün geliştiği ve kendilerine güvenlerinin arttığı görülmektedir. Öğretmenler yürüttükleri elektronik gelişim dosyası çalışmalarını İnternete vererek bu tür çalışma yapmak isteyen öğretmenlere yardımcı olabilirler; böylece elektronik gelişim

dosyası konusunda Türkiye’deki uygulamalarla ilgili bir bilgi havuzu oluşturulabilir.

Ayrıca, uygulamanın Bilgisayar Öğretmenliği ve Teknoloji Eğitimi öğrencilerine uygulanmış olmasının da önemi göz ardı edilemez. Gerek bu bölümdeki öğrencilerin üst düzey bilgisayar becerilerine sahip olmalarının, gerekse okullarındaki teknolojik fiziksel koşulların uygunluğunun; uygulama sırasında yaşanabilecek güçlükleri büyük ölçüde ortadan kaldırdığı söylenebilir.

Özetle; öğrenci ve öğretmen görüş anketinden elde edilen bulguların kuramsal çerçeve ile örtüştüğü söylenebilir. Artık günümüz teknolojilerinin sunduğu imkanları kullanarak eğitim alanında çok daha yaratıcı ve kalıcı ürünler ortaya çıkarılabilir. Kendimizi dış dünyaya çok daha iyi ifade edebilme şansımızı kullanmamız gerekir. Gelişim dosyası kullanımlarının sadece değerlendirme aracı olarak sınırlandırılmamalı, elektronik gelişim dosyalarının aynı zamanda son derece yararlı ve ümit vadeden öğretim araçları oldukları unutulmamalıdır. Araştırmaya ait ayrıntılı tavsiyeler, “sonuç ve öneriler” kısmında belirtilmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma kapsamında, Elektronik Gelişim Dosyasının eğitim amaçlı nasıl kullanılacağı ve CD-ROM, PowerPoint ve İnterneti kullanarak nasıl tasarlanıp uygulanacağı ayrıntılı araştırılmış, bunlara bağlı olarak alt amaçları oluşturan sorulara cevap aranmıştır: “Öğrencilerin elektronik gelişim dosyası uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?” “Öğretmenlerin elektronik gelişim dosyası uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?” Bu bölümde, elektronik gelişim dosyası uygulanan Öğretmenlik Uygulaması dersi öğrenci ve öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere değinilmiştir.

Eğitim kurumlarında bilgisayar ilk önceleri amaç olarak ele alınmış ve artık sistemi tamamlayıcı araç olarak da Eğitim Teknolojileri içerisindeki yerini almıştır (Yalın, 2003). “Elektronik Gelişim Dosyası” da eğitimin bir parçası olarak esnek yapısıyla kendini göstermektedir. Elektronik gelişim dosyası; genellikle çoklu ortam sunumları, bilgisayar bellekleri, sıkıştırılmış dosyalar, CD-ROM’ lar veya çevrimiçi ya da İnternet ortamlarında bilgisayar teknolojisini kullanarak oluşturulan gelişim dosyalarıdır. Öğrencinin öğrenme süresince ortaya koyduğu bütün çalışmaları kapsar, öğrenciyi tanıtıcı özelliğe sahiptir, iyi ve kötü çalışmaları aynı anda bulundurur, öğrenenin düşüncelerini yansıtan parçaları da içerir, öğrenmeye yardımcı olmasının yanısıra öğrenme sürecini değerlendirmek amaçlı da kullanılabilir (Conway, 2005). Öğretmen ders hedefleri doğrultusunda, gelişim dosyası çalışmalarını uygulayarak öğrencileri motive eder ve özgüvenlerinin gelişmesine katkıda bulunur.

Literatür taraması sonucunda ülkemiz dahilinde yapılan gelişim dosyası değerlendirme çalışmalarına rastlanmıştır; ancak elektronik gelişim

dosyası ile ilgili kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu alandaki eksikleri gidermesi bakımından yapılan bu araştırmanın Türk eğitim sistemimize ve bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara ışık tutacağı ve yararlı olacağı düşünülmektedir.

5.1. SONUÇ

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda, elektronik gelişim dosyası çalışmalarının, Öğretmenlik Uygulaması dersindeki yansımalarının tespit edilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluşturma nedenlerinin araştırılması sonucunda; en önemli nedenin öğrenim gelişim kaydı tutmak olduğu, en önemsiz nedenin ise iyi not almak olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin elektronik gelişim dosyası oluşturmalarında not kaygıları bulunmamakta, gelişimlerini görmeyi ve düzenli arşivleme yapmayı istemektedirler.
2. Öğrenciler, gelişim dosyası geliştirirken çalışma şekli olarak kendi başlarına çalışmayı tercih etmektedirler. Verilen cevaplardan öğrencilerin gelişim dosyası oluştururken, kendi fikirlerini görüşlerini ortaya koymak istedikleri ve kendilerini ifade edebildikleri, kendi başlarına çalışmayı sevdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Kısacası, gelişim dosyaları öğrenci özerkliği sağlamaktadır.
3. Öğrenciler gelişim dosyalarını oluştururken en çok İnternet ve öğretmenlerinden yardım almışlardır. Öğrenciler kitaplara neredeyse hiç başvurmadıklarını belirtmişlerdir.
4. Öğrenciler en çok gelişim dosyasının -öğrendiklerini uygulama aşamasına dökmede yansıtıcı olmak, çalışmaları sergilemek, öğrenim öğretim deneyimlerini diğerleriyle paylaşmak- yönlerini kullanmışlardır.

5. Elektronik gelişim dosyası uygulaması sayesinde öğrenciler zayıf ve güçlü yanlarını gördüklerini, kendilerine güvenlerinin arttığını ve öğrencilerini daha iyi anladıklarını açıklamışlardır.
6. Bir dönemlik süre boyunca, gelişim dosyası çalışması için harcanan zaman 1 ile 3 ay arasında değişmektedir.
7. Elektronik gelişim dosyası sayesinde öğrenciler, kendilerini ikinci kişilere daha iyi ifade ettiklerini, çalışmalarını daha iyi yansıtabildiklerini, çalışma sonunda ortaya çıkan ürünün kişiyi yansıttığını, gelişim dosyasının kendi yeteneklerini ya da eksik yönlerini görmelerini sağladığını, yürüttükleri elektronik gelişim dosyası çalışmasını kendileri de ileride öğretmenlik yapacakları sınıflarda uygulamayı düşündüklerini belirtmişlerdir.
8. Elektronik gelişim dosyası oluşturmanın öğrencileri en fazla mutlu eden yönleri: Kendini ifade etmede kolay ve zevkli bir yol olması, çalışmaların dijital ortama aktarılabilmesi, eksiklikleri görmeyi sağlama, belgelerle ve özenli çalışmanın gerekliliğini anlama, materyalleri düzenli bir şekilde bir arada tutmak, gelişimi izlemek, istenildiği zaman ulaşılabilmesi, kişiye özgü olması, digital ortamda çalışmaları görebilmek, staj dosyası hazırlamada kolaylık sağlaması, arkadaşlarının bilinmeyen farklı yönlerini öğrenmek olarak ortaya çıkmıştır.
9. Öğrenciler, uygulama sonrasında kendilerinde meydana gelen değişiklikleri: Nasıl birisiyim, neyi iyi yapabilirim gibi soruları kendilerine sorarak kişisel gelişimi sağlama, planlı olmayı öğrenme, elektronik gelişim dosyası şeklinde özgeçmiş (CV) gönderme şansına sahip olma, kendini tanımayı sağlama, çalışmaları ayrıntılı olarak görme imkanı vermesi, iyi bir deneyim olması, kendi emeğini görme, öğretmenlik uygulaması gelişim sürecini bir bütün olarak görebilme olarak tanımlamışlardır.

10. Uygulama sırasında yaşanan sıkıntılar: zaman kısıtlılığı, kendini objektif olarak ifade etme sürecinin zor olabilmesi, boyut sınırlaması, fotoğrafların fazla yer kaplaması, silinme ihtimalinin olması, bilgisayarın çökmesi, çalışmaların eklenmesi, dosyaları İnternet ortamına aktarmada yükleme sorunları olarak ortaya çıkmıştır.
11. Elektronik gelişim dosyası uygulamasının güçlü yönleri zayıf yönlerinden daha baskındır. Uygulamanın öğrenciye getirdiği en önemli olumlu yarar öğrencinin çok yönlü bir şekilde kendi ifade özgürlüğünü kullanarak sürekli kendini tanımasına olanak sağlaması olarak görülürken; en önemli zayıf noktası olarak da bilgisayarın çökmesi durumunda bütün çalışmaların kaybolabilmesi olarak görülmektedir.
12. Öğretmenler elektronik gelişim dosyası uygulamasına yönelik çoğunlukla olumlu görüşler bildirmişlerdir. Ancak diğer taraftan, bazı öğretmenler, elektronik gelişim dosyasının günümüz koşullarında uygulanması kolay bir yöntem olmadığını, öğrenci başarısının değerlendirilmesinde elektronik gelişim dosyasının tek başına yeterli bir değerlendirme şekli olamayacağını da eklemişlerdir. Ayrıca; öğrencilere düzenli dönüt vermenin ve her öğrenciye “biricik” birer insan muamelesi yapmanın da tamamen öğretmenin kişiliği ve iş ahlakı ile ilgili olduğunu belirtmişlerdir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda, araştırma süresince edinilen deneyimler ve ortaya çıkan bulgulara göre alanla ilgilenen araştırmacılara “Elektronik Gelişim Dosyası” uygulamasını kolaylaştıracak bazı önerilerde bulunulabilir.

- Uygulamayı yapacak olan öğretmenin gelişim dosyası konusuna hakim olması gerekir.

- Uygulama aşamasında çıkabilecek olumsuzlukları önlemek için uygulama önce küçük bir pilot sınıfla başlatılıp daha sonra genişletilmelidir. Çok kişiyi kontrol etmek başlangıç uygulaması için zor ve yorucu olmaktadır.
- Öğrenciler, gelişim dosyası çalışmasına başlamadan önce konuyla ilgili detaylı bilgi sahibi olmalıdırlar. Öğrencilere mutlaka somut örnekler sunulmalı ve bu örnekler üzerinde bir süre tartışılmalıdır.
- Uygulama aşamalarında geçişler yavaş olmalı ve öğrenciler hazır oldukça bir sonraki aşamaya ilerlenmelidir.
- Ders içeriği ve hedefleri iyi belirlenmelidir. Öğretmen standart bir içerik belirlemeli ve öğrencinin konuyla ilgili neler bilmesi ve yapabilmesi gerektiğini ortaya koymalıdır.
- Öğretmenler dersle ilgili ayrıntılı plan hazırlamalı ve neler yapacaklarına önceden karar vermelidir.
- Elektronik gelişim dosyası oluştururken teknik ve teknolojik her tür destekten yararlanılmalıdır.
- Bilgisayar teknolojisi hakkında bilgi sahibi olmak gerekir. Öğretmen ve öğrenciler; değişime ayak uydurabilmek ve yenilikleri yakalayabilmek için, bilgisayar becerilerini geliştirmelidir.
- Öğrencilerin gelişimleri süresince neler yaşadığını ve çalışmalarıyla ilgili neler düşündüğünü öğrenmek için öğretmen onlara konuşma fırsatı yaratmalıdır. Öğrencileri teşvik edici düzenli geri bildirimler verilmelidir. Yönlendirme ve ufuklarını geliştirmekle öğrencilerden çok daha etkin ve özgün çalışmalar çıkacağını unutmamak gerekir.

- Gelişim dosyalarını etkin bir şekilde geliştirebilmeleri için öğrencilere uygun ve belirli bir süre verilmelidir.
- Öğrencilerden alınan veriler düzenli olarak kaydedilmeli; virüs ve diğer olası hasarlara karşı dikkatli olunmalıdır. Verileri CD-ROM' lara yakmak daha güvenli bir kayıt tutmaya yardımcı olabilir.

Elektronik Gelişim Dosyası ile ilgili yapılacak ileri araştırmalara yönelik öneriler: bu çalışmada - Öğretmenlik Uygulaması dersi için elektronik gelişim dosyası geliştirilmiş ve öğrenme sürecine yansımaları araştırılmıştır. Bunun dışında:

- Aynı uygulamanın, Bilgisayar Öğretmenliği ve Teknoloji Eğitimi Bölümü'nün diğer derslerinde de uygulanabilirliği araştırmacılar tarafından araştırılabilir,
- Elektronik gelişim dosyaları öğretmen eğitiminin çok daha önceki safhalarında uygulanmaya başlanabilir. Bu sayede öğrenciler kendi gelişimlerinin daha büyük bir kısmını kayıt altına almış ve bu kayıtlardan yararlanarak çok daha olumlu bir gelişim göstermiş olurlar ve meslek hayatlarında elektronik gelişim dosyası uygulamalarını çok daha bilinçli yürütebilirler. Öğretmen yetiştirme programlarına devam eden öğrencilerin öğretmenlik uygulaması derslerinde uygulanabilir,
- Diğer derslerdeki uygulamalara yönelik araştırmalar yapılabilir,
- Değerlendirme amaçlı kullanılabilir.

KAYNAKÇA

Adams, T.L. (1995). A paradigm for portfolio assessment in teacher education. **Education**, **114**, 568-571.

Ağca. B. (2003). **Eğitimde portfolyo değerlendirme yöntemi ve bu yönetime ilişkin ilköğretim birinci kademe öğretmen ve yöneticilerin görüşleri**. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Gaziantep.

Akpınar, Y., Bal. V., ve Şimşek, H. (2005). **E-portfolyolarla öğrenme ortamı geliştirme ve destekleme platformu**. Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul. TOJET October, Vol: 4, Iss: 4, Article 1512. Temmuz 2006'da erişilmiştir. Web: <http://www.tojet.net/articles/4415.htm>

Arter, J. A. & Spandel, V. (1992). NCME Instructional model: using portfolios of students work in instruction and assessment. Northwest Regional Educational Laboratory. 22 Şubat 2005'te erişilmiştir. Web: <http://literacynet.org/icans/chapter02/portfolios.html>

Baki, A. ve Birgin, O. (2004). Alternatif değerlendirme aracı olarak bilgisayar destekli bireysel gelişim dosyası (portfolio) uygulamasından yansımalar: bir özel durum çalışması. **TOJET - The Turkish Online Journal of Educational Technology**, **3**, 79-100

Barrett, H. C. & Gibson, D. (2002). Directions in electronic portfolio development. IT FORUM. 12 Mart 2005'te erişilmiştir. Web: <http://it.coe.uga.edu/itforum/paper66/paper66.htm>

Barrett, H. C. (2000). Create your own electronic portfolio. Learning & Leading with Technology. 9 Mart 2005'te erişilmiştir. Web: <http://electronicportfolios.com/portfolios/iste2k.html>

Barrett, H. C. (2001). A conceptual model development for Training of Trainers and Distant Education course. 9 Mart 2005'te erişilmiştir. Web: [http:// electronicportfolios.com](http://electronicportfolios.com)

Barrett, H. C. (2003). Stages of electronic portfolio development process. 10 Mart 2005'te erişilmiştir. Web: [http:// electronicportfolios.com](http://electronicportfolios.com)

Barry, N. H., & Shannon, D. M. (1997). Portfolios in teacher education: A matter of perspective. **The Educational Forum** 6, 320-328.

Bonwell, C. C. & Eison, J. A. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. Eric Higher Education Reports, 1-4. Eric_No: ED340272, Washington DC. 2 Mayıs 2005'te erişilmiştir. Web: [http:// ericae.net/edo/ED340272.htm](http://ericae.net/edo/ED340272.htm)

Buzzard, J., Kaunitz, P. (2003). Electronic portfolio design. 12 Nisan 2005'te erişilmiştir. Web: [http://www.mtsu.edu/ ~itconf/proceed01/20.html](http://www.mtsu.edu/~itconf/proceed01/20.html)

Büyüköztürk, Ş., Köklü, N. (2000). **İstatistiğe giriş**. (1.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Chang, Y., Wu, C. & Ku, H. (2005, Jan/Feb). The introduction of electronic portfolios to teach and assess English as a foreign language. **Tech Trends: Linking research & practice to improve learning**, 49, 30-35.

Chow, T. & Rogers, G. M. (2002). Electronic portfolios and the assessment of student learning. **Assessment Update**, 12, 4-11.

Cingör, N. (2003). **Kimya eğitiminde portfolyo çalışmaları**. Yüksek lisans tezi Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Tez no: 130993.

Conderman, G. (2003). Using portfolios in undergraduate special education teacher education programs. **Preventing School Failure**, 47, 106-112.

Conway, F. (2005). Electronic portfolios and dimentions of learning. Technological Horizons in Education, March 2005. Journal Online. 12 Mayıs 2005'te erişilmiştir. Web: <http://www.thejournal.com/magazine/vault/articleprintversion.cmf?aid=5260>

De Fina, A., 1992. **Portfolio assessment: getting started**. New York,

Demirel, Ö. (2003). **Eğitim sözlüğü**. (İkinci baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2004). **Yabancı dil öğretimi**. (İkinci baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Duman, T. (1991). Türkiye'de orta öğretime öğretmen yetiştirme (Öğretmen yetiştirmenin uluslararası boyutu -UNESCO Uluslararası Eğitim Kongresi). **MEB Milli Eğitim Dergisi**, (1). 2 Ağustos 2006'da erişilmiştir. Web: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/guven.htmeng.html>

Erkan, K., Koyuncu, B., Meder, M., Sağıroğlu, Ş., Yıldırım, M., ve Yıldız, F. (2003). **Temel bilgi teknolojisi kullanımı** (Birinci baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Falls, J. A. (2001). Using a reflective process to implement electronic portfolios. (Doctoral dissertation, Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University, 2001. Blaksburg, Virginia.) 28 Mart 2005'te erişilmiştir. Web: <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-12102001-125815/>

Galloway, J. P. (2003). Electronic portfolios (EP). 13 Nisan 2005'te erişilmiştir. Web: <http://www.iun.edu/~galloway/ep.htm>

Harris, S., Dolan, G. & Fairbairn, G. (2001). Reflecting on the use of student portfolios. **Nurse Education Today** 8, 205-211.

Hartnell-Young, E. & Morris, M. (1999). Digital professional portfolios for change. **Arlington Heights: Skylight Professional Development.**

Heath, M. (2005, April/May). Are you ready to go digital? The pros & cons of electronic portfolios. **Library Media Connection**, 66-70.

Herman, J.L. & Winters, L., (1994). Portfolio research: a slim collection, **Education Leadership**, 52, 2.

Hewitt, G. (1994). **A portfolio primer.** USA: Heinemann.

Hill, M. D. (2003). E-Folio and teacher candidate development. **The Teacher Educator**, 38, 256-266.

Holland, M. & Linsey, C. (2004). Creating an electronic portfolio as an aid to student teaching and job interviews. **The Delta Kappa Gama Bulletin**, 70, 39-41.

Kaptan, F. Korkmaz, H. (2005). Fen eğitiminde öğrencilerin gelişimini değerlendirmek için elektronik portfolyo kullanımı üzerine bir inceleme. **TOJET - The Turkish Online Journal of Educational Technology**, 4.

Kolb, D. A. & Kolb, A. Y. (2005). The Kolb learning style inventory. Case Western Reserve University, May 15, 2005. Hay Resources Direct. **Experience Based Learning Systems Inc.**

Koskinen, P.S. (1994, May). Portfolios: A process for enhancing teaching and learning. **The Reading Teacher**, 47, 666-669.

Koşar, E., Yüksel, S., Özkılıç, R., Avcı, U., Alyaz, Y. ve Çiğdem H. (2003). **Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme** (Birinci baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

LaBoskey, V.K. (2000, Apr). Portfolios here, portfolios there...searching for the essence of 'educational portfolios'. **Phi Delta Kappan**, 590-595.

Longman Group UK Limited & Metro Kitap Yayın Pazarlama A.Ş. (1993). **Büyük İngilizce-Türkçe sözlük**. İstanbul: Longman – Metro.

Mabry, L. (1999). **Portfolios plus: a critical guide to alternative assessment**. California: Corwin Press, Inc. Mathematics Project, University of California, Santa Barbara.

Mc Mullan, M., Endacott, R., Gray, M. A., Jasper, M., Miller, C. M. L., Scholes, J. & Webb, C. (2003). Portfolios and assesment of competence: a review of the literature. **Journal of Advenced Nursing**, 41 (3), 283-294.

MEB (2006). Öğretmen eğitimi. Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi. Mayıs, Cilt: 69 Sayı: 2584 Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara. 7 Ağustos 2006'da erişilmiştir. Web: <http://www.meb.gov.tr>

MEB (2006). Öğrenci merkezli eğitim uygulama modeli. Eğitimi Geliştirme Şubesi, Ankara. 2 Eylül 2006'da erişilmiştir. Web: <http://earged.meb.gov.tr/htmlsayfalar/birimlerimiz/egitimigelis/ome.htm>

MEB (2006). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara. 2 Eylül 2006'da erişilmiştir. Web: <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/>

Morgan, B. M. (1999). Portfolios in a preservice teacher field-based program: Evolution of a rubric for performance assessment. **Education**, 19 (3), 416-427.

MPSL-Millikin University Student Electronic Portfolios. (2000, July 3). A position paper by the Summer Technology Seminar Faculty. 23 Haziran 2005'te erişilmiştir. Web: http://www.millikin.edu/webmaster/seminar/pp_eportfolio.html

Mumme, J. (1990). **Portfolio assessment in mathematics, California** NY 10003.

Nihlen, C. (2005, June). **What goes into a portfolio and why?** Paper presented at the Nordic - Baltic Seminar in Tallinn, Goteburg University, Sweden. 18 Mart 2005'te erişilmiştir. Web: http://www.lvasa.lv/portfelis_

Nunes, A. A. (2004). Portfolios in the EFL classroom: disclosing an informed practice [abstract]. **ELT Journal: English Language Teachers Journal**, 58, 327-335.

O' Rourke, M. (2004). Digital learning portfolios: a critical look. **Australian Screen Education**, 37, 98-102.

Ocak, G.(2003). Ürün seçki dosyaları hakkında öğrenci görüşleri. **A. Ü. Erzincan Eğitim Fak. Dergisi**, 5 (1), 45-57.

OPEUS Educational Systems: Online Page Edit and Update System. (2005). Electronic Portfolios: The What, Why and How of transforming learning in your school. 8 Temmuz 2005'te erişilmiştir. Web: [http:// www .opeus. com/default_e-portfolios.php](http://www.opeus.com/default_e-portfolios.php)

Oros, L., Morgenegg, J., & Finger, A. (1998, Jan/Feb). What is a digital portfolio? **Media & Methods**, 43, 15.

Öz, H. (2003). **Kişisel kullanım açısından dijital portfolyonun incelenmesi ve dijital portfolyo denemeleri**. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Tez no: 132912.

Öztürk, E. (2004). **Sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ve portfolyo değerlendirme yaklaşımlarının eğitim ve sınav durumlarına yansması**. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kars.

Paulson, F.L., Paulson, P.R. & Meyer, C.A. (1991, Feb). What makes a portfolio a portfolio? **Educational Leadership**, **48**, 60-64.

Polonoli, K. E. (2000, November). **Defining the role of the digital portfolio in teacher education**. Papaer presented at the West Virginia Network Annual Conference. Morgan Town, WV.

Rieman, P. L. (2000). **Teaching portfolios:presenting your professional best**. Mc-Graw-Hill Higher Education. New York.

Ritzen, M. & Kösters, J. (2001). **Combining different aims in a portfolio system: a web-based portfolio and the various ways in which it can serve the students**. Paper presented at EDMEDIA 2001, The Netherlands.

Sjunnesson, J. (2001). Digital learning portfolios (BA Dissertation, Uppsala University, 2001). 20 Temmuz 2005'te erişilmiştir. Web: <http://www.skeptron.ilu.uu.se/broadly/dl/p-sjunnesson-digitallearningporfolios-0201.pdf>

Skiba, D. J. (2005). E-portfolios, webfolio, and e-identity. **Emerging Technologies Center - Nursing Education Perspectives**, **26**, 246-247.

Smith, M. K. (2002). Malcolm Knowles, informal adult education, self-direction and anadragogy. The Encyclopedia of Informal Education. 8 Ocak 2005'te erişilmiştir. Web: [www.infed.org/thinkers /et-knowl.htm](http://www.infed.org/thinkers/et-knowl.htm)

Snadden D. & Thomas M. L. (1998). Portfolio learning in general practice vocational training - does it work? [Abstract]. **Medical Education**, **32** (4), 401-406.

Snadden, D., Thomas, M. L., Griffin, E. M., ve Hudson, H. (1996). Portfolio-based learning and general practice vocational training [Abstract]. **Medical Education**, 30 (2), 148-52.

Stecher, B. (1998). The local benefits and burdens of large-scale portfolio assessment, **Assessment In Education; Principles, Policy & Practice**, 5 (3), 335-152.

Stockhausen, L. J. (1996). The Clinical Portfolio. Australian Electronic Journal of Nursing Education, 2, 1-11. 7 Şubat 2005'te erişilmiştir. Web: <http://www.scu.edu.au/schools/nhcp/aejne/archive/vol2-2/v2-2ljs.htm>

Şahinkarakaş, Ş. (1998). **Öğrencilerin yazı yetisini dosyalama tekniği ile geliştirip değerlendirme**. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü, Adana. Tez no: 64877.

Vaiz, O. (2003). **Hayat bilgisi dersinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı öğrenci gelişim dosyalarının kullanımının öğrenme sürecine yansması**. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Wiedmer, T.L. (1998, Apr). Digital portfolios: capturing and demonstrating skills and levels of performance. **Phi Delta Kappan**, 79, 586-589.

Willis, D. A. (2001, March). **Electronic Portfolios**. Paper presented at the Society for information technology & teacher education conference, Orlando, Florida.

Wolf, K. (1999). Leading the professional portfolio process for change. **Skylight training & publishing, Inc.**

Worcester, T. (2005). Electronic portfolios. **Soderstrom Elementary**. 15 Nisan 2005'te erişilmiştir. Web: [http:// www.essdack.org/port/](http://www.essdack.org/port/)

Wyatt III, R. L. & Looper, S. (1999). **So you have to have a portfolio: a teachers guide to preperation and presentation.** USA: Corwin Press, Inc.

Yalın, H.İ. (2003). **Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme.** (Sekizinci baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yang, N. (2003). Integrating portfolios into learning strategy-based instruction for EFL college students. **IRAL: International Review of Applied Linguistics in Language Teaching**, 41, 293-317.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). **Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri** (Beşinci baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Young, R.J. (2002, Mar). E-portfolios could give students a new sense of their accomplishments. **The Chronicle of Higher Education**.

EKLER

EK 1

EGD Tanıtım Sunumu (ppt.)

PORTFOLYO (Gelişim Dosyası)

Zeynep Kalkan
Akademi Bilimsel
Eğitim Araştırma ve Geliştirme
Akademi Bilimsel Eğitim Araştırma ve Geliştirme

Hedefler:

- Portfolyo Tanımı
- Tarihiçe
- Eğitimde Kullanımı
 - 5 Adım
 - Plan
 - Anlatım
 - Yürütme
 - Değerlendirme
 - Sonuç
- Elektronik / Dijital Portfolyo Tanımı
- Elektronik Portfolyo Oluşturma Aşamaları

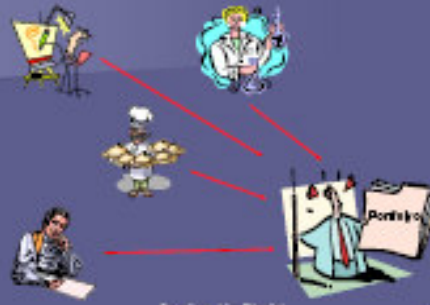
Zeynep Kalkan, Akademi Bilimsel
Eğitim Araştırma ve Geliştirme

Portfolyo Nedir?

"Kişinin belirli bir alandaki geçmiş, şimdiki ve potansiyel gelecek gelişimlerini ve gücünü gösteren çalışmalar bütünü."

(Baker, 1995; Holford ve Lindsay 2004; Whitmer 1998)

Zeynep Kalkan, Akademi Bilimsel
Eğitim Araştırma ve Geliştirme

Zeynep Kalkan, Akademi Bilimsel
Eğitim Araştırma ve Geliştirme

Eğitim ve Portfolyo?

"Portfolyo; Öğrencinin bir ya da birkaç alandaki çalışmalarını, harcadığı çabayı, geçirdiği süreçleri ve başarılarını amaçlı olarak yansıttığı koleksiyondur."

(Paulson, Paulson ve Meyer, 1991)

Zeynep Kalkan, Akademi Bilimsel
Eğitim Araştırma ve Geliştirme

Zeynep Kalkan, Akademi Bilimsel
Eğitim Araştırma ve Geliştirme

Portfolyo Oluşturma Amacımız?

- Bireysel gelişiminizi sergilemek
- Yeni şeyler öğrendiğinizi ortaya koymak
- Dersin hedeflerine ulaştığınızı göstermek kendi öğrenim sürecinizi takip
- Kendinizi geliştirmek ve gelecekle ilgili hedefler belirlemek
- Kendinizi tanımak (+,-)
- Öz güven kazanmak

Deneme Sınavı - Ankara Okulları
LGS Hazırlık

7

Portfolyo Oluşturma Süreci

SASAMA

1. İçerik ve Hedefler
2. Arayılma / Toplama
3. Yansma
4. Oluşturma
5. Sunum

Deneme Sınavı - Ankara Okulları
LGS Hazırlık

8

1. İçerik ve Hedefler

- Amaç,
- Ulaşılmayı istenilen hedefler,
- Portfolyonun sunulacağı sayısal kıstasların belirlenmesi.

Deneme Sınavı - Ankara Okulları
LGS Hazırlık

9

2. Arayılma / Toplama

- Portfolyoyu oluşturacak öğelerin belirlenmesi,
- Portfolyo tasarlama bir özgünlük kazandırılması.

Deneme Sınavı - Ankara Okulları
LGS Hazırlık

10

3. Yansma

- Toplanan çalışmalarla ilgili düşüncelerin belirlenmesi,
- Yansıma ve geri bildirim kayıtlarının yapılması.

Deneme Sınavı - Ankara Okulları
LGS Hazırlık

11

4. Oluşturma

- Bağlantı Kurma, Bir araya Getirme

Deneme Sınavı - Ankara Okulları
LGS Hazırlık

12

5. Sunum

- Portfolyonun izleyici kitlesine paylaşılması
- Portfolyonun değerlendirilmesi

Deniz Güneş, Ankara Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

22

Portfolyoma Neler Koyabilirim?

• Eğitim Felsefesi	• Sertifikalar, diplomalar,
• Kazanım Hedefleri	• Sözlü ve yazılı
• Kişisel Bilgiler	• Özetler
• Öğrenciler	• Resimler
• Değerler	• Görseller
• Çıktılar Örnekleri	• Yabancılar, geri bildirimler
• Sıralı Ödevler	• Aile görüşmeleri
• Deneyimler ile olan	• Araştırmalar
• Çıktılar	• Görselleri örnekleri
• Projeler	• Başarılar, çıktılar örnekleri
• Grup çalışmaları	• V.s.
• Değerler	

Deniz Güneş, Ankara Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

23

Arşivleme

Deniz Güneş, Ankara Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

24

Deniz Güneş, Ankara Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

25

Elektronik / Dijital Portfolyo

80'çer Ayrı

Ortam Farkı

Deniz Güneş, Ankara Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

26

Dijital Portfolyo

ORTAMLAR

PowerPoint
Word
HTML
Adobe Acrobat Reader
Macro Media
Web
V.s.

Deniz Güneş, Ankara Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

27

Dijital Portfolyonun Faydaları

- Zaman Tasarrufu
- Çok çeşitli veri depolayabilme
- Daha çok ve daha gerçekçi yanıtlar
- Çoğaltılabilme
- Her tür veriye hiyerarşik olarak kolayca ulaşabilme
- İş beşvurusu

Genel Yeterlilik Sınavı İçin Hazırlanmıştır

21

Geleneksel Çanta Portfolyo

Elektronik / Dijital Portfolyo

Genel Yeterlilik Sınavı İçin Hazırlanmıştır

22

Özet

- Portfolyo amaçlı olarak hazırlanmış gelişmeler bütünüdür
- Ayrıntı edici özelliği:
Yanıtlatma ve Sunum
- 5 Aşamadan oluşur
- Etnak ve geçitlidir
- Kişisel gelişiminizi takip etmenize yardımcı olur

Genel Yeterlilik Sınavı İçin Hazırlanmıştır

23

TEŞEKKÜRLER

Genel Yeterlilik Sınavı İçin Hazırlanmıştır

24

EK 2

Öğretmenlik Uygulaması Dersi Ünite Planı

DERSİN ADI : ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI
DERSİN KODU : BÖT 406
DERSİN DÜZEYİ : LİSANS
SINIF : Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri
 Öğretmenliği IV
DÖNEMİ : 2005-2006 Öğretim Yılı Bahar Dönemi
DERSİN ÖĞRETİM ÜYESİ: Prof.Dr.Hafize KESER

DERSİN AMACI

İlköğretim Okullarında öğretim sürecine katılarak, öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi etkinliklerini bizzat gerçekleştirmenizi sağlamaktır. Temel olarak bu ders etkinlikleri çerçevesinde öğretmenlik bilgisi, becerisi ve deneyimi kazanmanız amaçlanmaktadır.

DERSİN İŞLENİŞİ

Seçilen ilköğretim okullarında ilgili alan öğretmenlerinin rehberliğinde ve sorumlu öğretim üyesinin danışmanlığında haftada bir tam gün (Salı 8:00-17:30) 3-4 kişilik gruplar halinde öğretim-öğrenme sürecine bizzat katılmanız ve öğretim etkinliğini gerçekleştirmeniz beklenmektedir. Dersin öğretmenlik uygulaması seminer kısmı ise, iki haftada bir veya uygulama planında (*) gösterilen haftalardagünleri saatleri arasında fakültede işlenecektir. İlköğretim okullarında gerçekleştirilen etkinlikler ve hazırlanan planlar her hafta rapor haline getirilecek ve dönem sonunda "Öğretmenlik Uygulama Dosyası" olarak ilgili öğretim üyesine sunulacaktır.

DERSİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İlköğretim okullarında gerçekleştirilen etkinlikler için ilgili alan öğretmenin görüşleri, öğretmenlik uygulama dosyası ve final sınavı başarı puanı dikkate alınarak öğrenci başarıları değerlendirilecektir (Uygulama ile ilgili tüm etkinlikler %50, final %50 şeklinde değerlendirme yapılacaktır). Dönem sonunda her öğrenci içinde aşağıda sıralanan belgelerin bulunduğu "Öğretmenlik Uygulama Dosyası" oluşturarak 31 Mayıs 2006 günü fakültede yapılacak olan derste ilgili öğretim üyesine teslim edecektir.

Öğretmenlik Uygulaması Dosyası'nı teslim etmeyen öğrenci devamsızlıktan kalacaktır.

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DOSYASINDA BULUNMASI GEREKENLER

1. Kapak
2. Okulun Tarihçesi
3. Okulun Fiziki Olanakları
4. Fotoğraflı Özgeçmiş
5. Uygulama Etkinlikleri İzleme Formu (1 tane)
6. Ders Planları (En az 3 tane)
7. Öğretim Etkinliği Değerlendirme Ölçeği (8 tane)
8. Aday Öğretmen Değerlendirme Formu (Kapalı Zarfta Ağzı Mühürlü Olarak)
9. Ders için Kullanılan Diğer Materyaller (Power Point Sunusu, Tepegöz Materyali, Cd veya Disket vb...).
10. İlk ders anlatımında hissedilen duygu ve düşünceleri anlatan bir yazı

UYGULAMA OKULUNDA YAPILACAK ETKİNLİKLER

1. Okula Uyum (14 Saat / 60 dak.)
Okulu tanıma, okulun tarihçesi, okulun fiziki olanakları, okul idaresi tarafından verilen görevleri yerine getirme (nöbet tutma, bilgisayar laboratuvarı ile ilgili işler vb.)
2. Gözlem Yapma (30-32 Saat / 40 ya da 80 dak.)
Bilgisayar laboratuvarında ilgili rehber öğretmenin anlattığı dersi izleme ve gözlem formunu doldurma.
Bu aşamada öğrenci 20 saatlik gözlem yapma kısmını tamamladıktan sonra isterse ders anlatma aşamasına geçebilir.
3. Ders Anlatma
Bu aşamada öğrenci; hazırladığı ders planını ilgili Araştırma Görevlisi'ne gösterecek ve eleştirileri doğrultusunda gerekli düzeltmeleri yapacaktır. Anlatacağı dersin planını

uygulama okulundaki bilgisayar rehber öğretmeninin görüşüne sunacak ve daha sonra ders planını Araştırma Görevlisine onaylatacaktır. Ders planlarının ilgili Araştırma Görevlisine onaylatılması ders anlatacağı haftadan en az 2 hafta önce olmalıdır. Ders anlatma gününün belirlenmesi ilgili Araştırma Görevlisi ile birlikte tespit edilecektir. Dersini anlatmadan önce planının bir örneğini Araştırma Görevlisine bir örneğini de rehber öğretmene verecektir. Bu aşamada öğrenci **en az 3 kez (40 ya da 80 dakikalık)** ders anlatmakla yükümlüdür.

UYGULAMA PLANI

HAFTA	TARİH	YER	ETKİNLİKLER
1.	21 Şubat 2006	Fakültede	Ders hakkında genel bilgi Dersle ilgili yönergenin dağıtılması
2.	28 Şubat 2006	Fakültede	Dersin amacı, işleniş ve değerlendirilmesi Dersle ilgili etkinliklerin planlaması
3.	7 Mart 2006	Fakültede	Öğrenci gruplarının oluşturulması Uygulama okulu öğretmenlerinin belirlenmesi
4.	14 Mart 2006	Uygulama Okulunda	Uygulama okullarına gidilmesi Okul yöneticileri ve öğretmenlerle tanışma, okula uyum
5.	21 Mart 2006	Uygulama Okulunda	Okula uyum (14 saatlik gözlem tamamlanacak)
6.	28 Mart 2006	Uygulama Okulunda	Gözlem yapma (8 saat)
7.	4 Nisan 2006	Uygulama Okulunda	Gözlem yapma (8 saat)
8. ve 9.	10 Nisan 23 Nisan 2006		Ara Sınav Haftası
10.	25 Nisan 2006	Uygulama Okulunda	Gözlem yapma (8 saat)
11.	2 Mayıs 2006	Uygulama Okulunda	Ders planı hazırlama Öğretim etkinliğini gerçekleştirme**
12.	9 Mayıs 2006	Uygulama Okulunda	Ders planı hazırlama Öğretim etkinliğini gerçekleştirme**
13.	16 Mayıs 2006	Uygulama Okulunda	Ders planı hazırlama Öğretim etkinliğini gerçekleştirme**
14.	23 Mayıs 2006	Uygulama Okulunda	Ders planı hazırlama Öğretim etkinliğini gerçekleştirme**
15.	30 Mayıs 2006	Fakültede	Dersle ilgili olarak gerçekleştirilen uygulama etkinliklerinin değerlendirilmesi Öğretmenlik uygulaması dosyasının teslim edilmesi

* Belirtilen haftalarda Fakültede dersin teorik bölümü yapılacaktır.

** En az 3 kez, 3 ayrı sınıf ve konuda 40 yada 80 dakikalık ders anlatılacaktır.

EK 3

Öğretmenlik Uygulaması EGD Takip Planı

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI TAKİP PLANI

Öğrencinin Adı soyadı:.....

Sayfa 1

HAFTA	TARİH	ETKİNLİKLER	KONTROL
1.	21 Şubat 2006	Ders hakkında genel bilgi. Dersle ilgili yönergenin dağıtılması.	☺
2.	28 Şubat 2006	Dersle ilgili etkinliklerin planlaması. Elektronik Gelişim Dosyası - Portfolyo ve Dijital Portfolyo kavramlarının bir sunum eşliğinde öğrencilere tanıtılması, nasıl bir çalışma yürütüleceğinin detaylı aktarılması.	☺
3.	7 Mart 2006	Elektronik Gelişim Dosyası uygulamasının da içinde yer alacağı İntranet ortamının (Ders Yönetimi Bilgi Sistemi) kullanımı ile ilgili öğrencilerin bilgilendirilmesi ve giriş şifrelerinin dağıtılması. EGD değerlendirme ölçütlerinin öğrencilere bildirilmesi.	
4.	14 Mart 2006	Portfolyo tanıtım Kişisel bilgilerim Öğrenim Özelliklerim İlgi alanlarım Resim/görüntü Eğitim felsefem bölümlerinin oluşturulması.	
5.	21 Mart 2006	Portfolyo tanıtım Kişisel bilgilerim Öğrenim Özelliklerim İlgi alanlarım Resim/görüntü Eğitim felsefem bölümlerinin tamamlanması.	
6.	28 Mart 2006	Gözlem yapma. Çalışmalarım ve Yansımalarım bölümleri ile ilgili planlamalar yapma.	

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DİJİTAL PORTFOLYO TAKİP PLANI

Sayfa 2

HAFTA	TARİH	ETKİNLİKLER	KONTROL
7.	4 Nisan 2006	Gözlem yapma. Okulun Tarihçesi.	
8. ve 9.	10 Nisan 23 Nisan 2006	Ara Sınav Haftası.	
10.	25 Nisan 2006	Gözlem yapma. Okulun Fiziki olanakları.	
11.	2 Mayıs 2006	Örnek ders planı hazırlama. Ders materyalleri. İlk ders anlatımında hissedilen duygu ve düşünceler.	
12.	9 Mayıs 2006	Örnek ders planı hazırlama. Ders materyalleri. İzleyici tavsiye ve görüşleri.	
13.	16 Mayıs 2006	Örnek ders planı hazırlama. Ders materyalleri. İzleyici tavsiye ve görüşleri.	
14.	23 Mayıs 2006	Örnek ders planı hazırlama. Ders materyalleri. İzleyici tavsiye ve görüşleri.	
15.	30 Mayıs 2006	Dersle ilgili olarak gerçekleştirilen uygulama etkinliklerinin değerlendirilmesi. Öğretmenlik Uygulaması EGDosyasının tamamlanması (teslim edilmesi). Öğrencilerin portfolyolarını sınıfa sunmaları. EGD Öğrenci Görüş Anketinin uygulanması.	

☺ : TAMAMLANDI

☹ : TAMAMLANMADI

EK 4

EGD Dereceleme Ölçeği

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI (PORTFOLYO) DERECELEME ÖLÇEĞİ

E-portfolyo Sahibi: _____

E-portfolyoyu Değerlendiren: _____

E-portfolyo Değerlendirme Tarihi: _____

- E-portfolyoda kullanılan özellikleri değerlendirmek için yukarıdaki kutucukları işaretleyiniz.

Değerlendirme kriterleri: Kabuledilemez= 1, Gelişmekte= 2, Başarılı= 3, Örnek Çalışma= 4

- Eğer “kabuledilemez” ya da “Gelişmekte” kutucuklarını işaretlediyseniz; başarıya ulaşmak için gerekli gördüğünüz düşünce ve tavsiyelerinizi belirtiniz.

İÇERİK	☐	☐	☐	☐
	Kabuledilemez	Gelişmekte	Başarılı	Örnek Çalışma
Öğrencinin öğrenimini, bilgi ve becerisini yansıtmaması.	Yaklaşımı bakımından yüzeysel ve öğrenimi tam anlamıyla yansıtmıyor.	Genel anlamda yetenek ve becerileri yansıtıyor ancak gelişmeye ihtiyacı var.	Çoğu çalışma özenle seçilmiş, yetenek ve becerileri yeterince yansıtıyor.	Yetenek ve becerileri net ve tam anlamıyla yansıtan başarılı bir çalışma.

Tavsiyeler: _____

	☐	☐	☐	☐
	Kabuledilemez	Gelişmekte	Başarılı	Örnek Çalışma
- Dil yeterliliği - Yazım - Dil Bilgisi Kullanımı - Noktalama	Bir çok yazım ve dil bilgisi hatası var. Noktalama işaretlerinin kullanımı eksik ya da yanlış.	Bir kaç yazım yanlış ve dil bilgisi hatası var. Noktalama işaretlerinin kullanımında çok az eksik var.	Yazım yanlış neredeyse yok. Çoğunlukla dil bilgisi kullanımı doğru. Noktalama işaretleri düzgün kullanılmış.	Hiç bir yazım ve dil bilgisi hatası yok. Cümleler çok iyi kurulmuş. Noktalama işaretlerinin kullanımı tamamen doğru.

Tavsiyeler: _____

	☐	☐	☐	☐
	Kabuledilemez	Gelişmekte	Başarılı	Örnek Çalışma
- Bilgilendirici ve Yansıtıcı - Yansımalar açıkça belirtilmiş - Sunulan materyaller uygun - Portfolyo seyircisine uygun olarak hazırlanmış.	Açık ve net yansılardan yoksun. Yetenek ve becerilere uygun değil. Çalışma seyirciye uygun olarak odaklanmamış.	Yetenek ve becerileri gösteriyor ancak yeterince yansıma yok. Materyaller uygun ancak daha seçici net bir odaklanma yok.	Yansımalar yeterince açık. Materyaller uygun ve odaklanma seyirciye uygun görünüyor.	Yansımalar son derece açık ve net. Seyirciye iyi odaklanmış. Materyaller yetenek ve becerilerin gelişimine uygun seçilmiş.

Tavsiyeler: _____

TEKNOLOJİ KULLANIMI	☐	☐	☐	☐
	Kabuledilemez	Gelişmekte	Başarılı	Örnek Çalışma
- Çoklu ortam kullanımları - Ses, - Resim, - Görüntü, - Animasyon, - Hipertextlerin Uygun kullanımı	Kullanılan kaynaklar içeriğe çok az ya da hiç bir şey katmamış. Bazı kaynaklar sıkıcı ve hiç bir estetik etkisi yok.	Kaynaklar fazla içerik katmamış ve çok az bir estetik etki var.	Kaynaklar içeriğe katkıda bulunmuş ve estetik etki yaratmış.	Kaynaklar çok etkili kullanılmış. Yaratılan estetik etki son derece başarılı.

Tavsiyeler: _____

	☐	☐	☐	☐
	Kabuledilemez	Gelişmekte	Başarılı	Örnek Çalışma
- Düzenleme ve tasarım - İyi organize edilmiş - Kullanımı kolay - Projeler arası geçiş uygun.	Portfolyonun organizasyonunu takip etmek çok güç. Yeterince yönlendirici ve ulaşılabilir değil. Düğmeler net tanımlanmamış.	Düzenleme yönünden zayıf. Yönlendirme bazı yerlerde açık ve yeterli değil. Karışık ve ana sayfaya dönüş zor.	Materyaller iyi düzenlenmiş. Yönlendirme genel hatlarıyla iyi. Dosya düzenlemesi iyi.	Güçlü bir düzenlemeye sahip. Yönlendirme gereken yerlerde ve açık bir şekilde yapılmış. Dosyaların düzenlenmesi çok iyi.

Tavsiyeler: _____

	☐	☐	☐	☐
	Kabuledilemez	Gelişmekte	Başarılı	Örnek Çalışma
- Görsel tasarım - Renkler - Arka plan - Grafikler (resim, tablo, şema...vb.)	Görsel tasarım ilkeleri bakımından çok yetersiz. Renkler ve arka plan uygunsuz kullanılmış. Grafik boyutları ve kullanıldıkları yerler hatalı. Anlaşılması zor.	Az bir denge ve uyum var. Grafik ve renklerin üzerinde çalışılması gerek. Görsel tasarım ilkelerine çok az uygun.	Genel düzeni dengeli ve uyum içinde. Uygun renkler seçilmiş ve grafikler net ve kolayca anlaşılabilir. Görsel tasarım ilkelerinin çoğuna uygun.	Renk ve grafiklerin kullanımı son derece başarılı ve etkileyici. Görsel tasarım ilkelerine birebir uygun.

Tavsiyeler: _____

☐	☐
Projeler öğrencilerden beklenen temel becerileri uygun olarak yansıtıyor.	Portfolyo, öğrencinin dersi geçmesi için gerekli olan hedeflere ulaştığını gösteriyor.

* Willis, Dee Anna' nın (2001) **“Assesment of a Digital Portfolio”** Dereceleme Ölçeği Türkçe çevirisi.

EK 5

EGD Tasarım Sürecinin 5 Aşaması

EGD (Portfolyo) Tasarım Sürecinin 5 Aşaması (Barrett, 2000)

Aşamalar	İçerik
1. Aşama: Portfolyo İçeriğinin ve Hedeflerin Belirlenmesi	Portfolyonun; - Amacı, - Öğrencinin ulaşması istenilen hedefler, - Elektronik portfolyo için mevcut, kullanılabilir teknoloji, - Öğretmen ve öğrencilerin teknoloji becerileri seviyesi ve - Portfolyonun sunulacağı seyirci kitlesinin belirlenmesi.
2. Aşama: Arşivleme ve Dijitale Dönüştürme	- Portfolyoyu oluşturacak öğelerin belirlenmesi, - Tasarım için uygun yazılımın seçilmesi, - Saklama koşulu ve uygun sunum ortamının kararlaştırılması, - Çoklu ortam materyallerinin biraraya getirilmesi, dosya isimlerinin oluşturulması, - Portfolyo tasarımına bir özgünlük kazandırılması.
3. Aşama: Yansıma Süreci	- Hedef ve standartlar doğrultusunda yansıma ve geribildirim kayıtlarının tutulması, - İleriye yönelik öğrenme hedeflerinin oluşturulması, - Uygun yazılımın kullanılması.
4. Aşama: Bağlantı Kurma, Biraraya Getirme Süreci	- Dijital ürünlerin düzenlenmesi, - Dosyalar arası dijital bağlantı modellerinin oluşturulması, - Portfolyo ve hedeflerin son kez gözden geçirilmesi.
5. Aşama: Sunum Aşaması	- Portfolyonun uygun bir sunum ortamına kaydedilmesi, - Portfolyonun izleyiciye sunulması, - Oluşturulan hedef ve amaçlar ışığında portfolyonun etkinliğinin değerlendirilmesi.

EK 6

EGD İçerik Kontrol Listesi

EGD (Portfolyo) İçerik Kontrol Listesi
(Campbell, 1997; Morgan, 1999 ve Barrett, 2003)

	1. Kapak Sayfası: Temel Tanıtım Bilgileri • Bölüm • Ad-Soyad • Resim, grafik...vb.
	2. İçindekiler Sayfası: Ana Linkleri oluşturulmuş içindekiler listesi.
	3. Portfolyo Tanıtım Sayfası (Genel Değerlendirme): • Amaç • Hedef kitle • Portfolyonun ve yapılan etkinliklerin öz değerlendirmesi.
	4. Kişisel Bilgiler Sayfası (Özgeçmiş): “Kişisel Bilgiler” sayfasını hazırlarken kullanılacak bilgileri içerir.
	5. Eğitim Felsefesi: Öğretmen adayının eğitimle ilgili genel görüşleri, bakış açısı ve benimsedikleri.
	6. Dersin Hedefleri: Dönem Planı (Prof.Dr.Hafize Keser-Öğretmenlik Uygulaması Dersi)
	7. Çalışmalar ve Yansımalar: Ders kapsamına giren ve dönem planında yer alan çalışmalar ve bu çalışmalarla ilgili linklere bağlantılı yansımalar (Konu nedir? Ne öğrendim? Peki ya şimdi?). • Projeler, görevler, makaleler, sınavlar, ödevler, araştırmalar, testler, anketler, örnek ders planları...vb.

	• Yansımalar; Word, resim, grafik, ses, görüntü kayıtları...vb biçimlerinde her tür belge olabilir.
	8. Tavsiyeler: Sınıf öğretmeni, danışman öğretmen ve sınıf arkadaşlarından edinilen, çalışmalarla ilgili değerlendirmeler.
	9. Portfolyo Gelişim Süreci Hakkındaki Düşünceler: • Bu sürece kimler, ne ölçüde katıldı? Asıl sorumlu kimdi?:__ • Şu an portfolyodaki en iyi şey ne?:__ • Portfolyo oluştururken karşılaştığın en büyük zorluk neydi? Bunlara çözüm bulabildin mi?:__ • Şu an portfolyodaki senin için en önemli olan şey ne ve neden bu kadar önemli?__ • Portfolyo oluşturma süreci içinde neler öğrendin?:__ • Diğer kişilerden ne çeşit bir geri bildirim almak isterdin?:__ • Portfolyonu oluşturmak için ne kadar zaman harcadın?:__
	10. Portfolyo Kullanımı: • Portfolyonu ne ölçüde nerelerde kullanabilirsin? • Portfolyonu ileride nasıl ve ne yönde geliştirmeyi düşünüyorsun?
	11. Diğer Ekler: Kaynaklar, makaleler, sertifikalar, mesleki üyelikler, katılınan seminer veya konferanslar ve eklenmek istenen diğer belgeler.

EK 7

Öğrencinin Kendini Değerlendirme
ve
Yansımaya Soruları

Öğrenci Yansıma Soruları: Van Wageningen ve Hibbard (1998).

1. Konu nedir? (*What?*) (Geçmiş)

Bu soruyu cevaplayabilmek için öğrenci önce deneyimini belgeleyen çalışmasının ne olduğunu özetler.

2. Ne öğrendim? (*So what?*) (Şimdi)

Öğrenci yaptığı çalışma sonucunda ne öğrendiğini ve bunun standartlarla nasıl ölçüştüğünü anlatır. Hangi adımları hangi sırayla attığından bahseder.

3. Peki ya şimdi? (*Now what?*) (Gelecek)

Öğrenci gelecekle ilgili öğrenme ihtiyaçlarını anlamlandırır ve tavsiyeler veya uyarlamalarla çalışmanın onun için neden önemli olduğunu anlatır.

EK 8

Çalışma İncelemesi

ÇALIŞMA İNCELEMESİ

Çalışmanın Adı: _____

Hazırlayan: _____

İnceleyen: _____

Çalışmanın Olumlu Yönleri:

1.

2.

3.

Çalışmanın Olumsuz Yönleri:

1.

2.

3.

Yapılması Önerilen Değişiklikler:

1.

2.

3.

_____ 'nın çalışmasında en çok beğendiğim nokta ;

EK 9

Öğretmenlik Uygulaması Dersi
Örnek EGD Tasarımı (ppt.)

ÖZELLİKLERİM

Konuşturam yabanc diller ne anlıyorlar...
 Bilgiye ne inanıyorlar...
 Kötüdeğin kurdu...
 İş de öğren...
 Eldeki kıldaklar...

İLGİ ALANLARIM

Hobi ve ilgi alanlarım...

Spor ve faaliyetlerim...

Bu alanlar için

RESİM/GÖRÜNTÜ

(Eğitimsel amaçla özel resim ve görüntü kayıtları)

EĞİTİM FELSEFEM

(Eğitimde ilgili genel görüşleriniz, bakış açıları ve benimsediğinizler)

- **DERSİN HEDEFLERİ**
- (BÖT 406)
- Öğretim Oluşlarında öğretim sürecine katılarak, öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi etkinliklerini bizzat gerçekleştirmek. Temel olarak bu ders etkinlikleri çerçevesinde öğretmenlik bilgisi, becerisi ve deneyimi kazanmak.

ÇALIŞMALARIM ve YANSIMALARIM

(Her kaynaşma günü ve diğer planlarda yer alan programlar ve bu programların dışındaki faaliyetler yansımalar (Yansıma Haftası) şeklinde yapılır.)

•Yatıştır, çizerim, müzikler dinlerim, okurum, dinlerim, resimler, anılarım, yaşadığım olaylarım, vb.

•Yarınlarım, ilerde olacak grafik, vaka, genelinde kayıtlarım vb. benzerinde her bir belge olabilir!

GEMİLERİM ADI	YARINLARIM	GEÇİMLERİM
1. Sınıf /Tayyın İsmi		
2.		

FORMLAR

- Uygulama Etkinlikleri İzleme Formu
- Öğretici Etkinliği Değerlendirme Çipazı
- Akademi Öğretmen Değerlendirme Formu

İZLEYİCİ TAVSİYE VE GÖRÜŞLERİ

*(Sınıf Öğretmeni, Okul Müdürü Öğretmen ve sınıf arkadaşları ile
Farklı bir çalışmada ilgili değerlendirilmeler)*

Öğretmen

Arkadaşlar

ÖĞRETMENLERİM

ARKADAŞLARIM

DÜŞÜNCELERİM

(Aşağıdaki sorulara kendi cevapları)

- Her hafta öğretilen konular, ne kadar ilginç?
- (Kullanılan öğretiler) en çok neydi?
- Her hafta öğretilen konuların en ilginç olanı neydi?
- Bununla ilgili düşüncelerim?
- (Kullanılan öğretiler) kendi öğrenim hayatımda ne kadar ilginçti?
- Her hafta öğretilen konuların en ilginç olanı neydi?
- Diğer konularla ilgili öğrenim hayatımda ne kadar ilginçti?
- Her hafta öğretilen konuların en ilginç olanı neydi?

EKLER

*(Kartvizitler, mükafatlar, sertifikalar, mektuplar, diğer konularla ilgili
veya konularla ilgili ne eklemek istediğin diğer konularda ilgili
buraya ekleyebilirsin.)*

EK 10

EGD Öğrenci Görüş Anketi
GZFT Analizi (SWOT)

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI UYGULAMASI ÖĞRENCİ GÖRÜŞ ANKETİ

Adı Soyadı:

Tarih: 30.05.2006

Açıklama:

“Öğretmenlik Uygulaması” dersinde sizlerle birlikte yürütmüş olduğumuz Elektronik Gelişim Dosyası (Dijital Portfolyo) çalışmasının amacı; sizlerin öğrenme sürecindeki performansınızı, teknolojiyi kullanarak ortaya koymanızı ve gelişim sürecinizi kendinizin takip etmenizi sağlamak, böylece bu süreçte olup bitenleri paylaşmanıza yardımcı olmaktır. Yapılan bu anketle görüşlerinizi almaya çalışacağız. Bu anket 4 sayfa, 3 bölüm ve toplam 19 sorudan oluşmaktadır. Lütfen sorulara Dijital Portfolyo uygulama sürecini başından sonuna kadar değerlendirerek cevap veriniz (X). Ankette yer alan sorulara vereceğiniz cevaplar sizin kendi düşüncelerinizi ortaya koyacaktır.

Ayracağınız zaman, emek ve özveri için şimdiden teşekkür ederiz.

Zeynep KAZAN
Ankara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri ABD
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Eğitim Teknolojisi Yüksek Lisans Programı
e-posta: zkazan@baskent.edu.tr

BÖLÜM 1: LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARA CEVAP VERİNİZ.

1. Hangi nedenlerden dolayı Portfolyo oluşturmak istersiniz? Sizin için önem derecesine göre (en önemli) 5’ den (en önemsiz) 1’ e kadar lütfen sıralayınız.

- () Öğrenimimi geliştirmek için
- () İyi not almak için
- () Çalışmalarımı düzenli arşivlemek için
- () Çalışmalarımı örneklendirmek için
- () Öğrenim gelişimi kaydımı tutmak için

2. Portfolyo oluştururken seçtiğiniz çalışma şekli nasıldı? Lütfen birini işaretleyiniz.

- () Tamamen kendi başıma, özerk çalışmak
- () Bir arkadaşım ile birlikte çalışmak
- () Bir gruba dahil olarak ortak çalışmak
- () Öğretmenlerimle birlikte çalışmak
- () Diğer _____

3. Portfolyo geliştirirken ne gibi kaynaklar kullandınız? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

- () İnternet
- () Kitaplar
- () Ders notları
- () Öğretmenlerim
- () Diğer _____

4. Portfolyonun hangi yönlerini kullandınız? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

- ☐ Öğrenme ve öğretme sürecimi gözden geçirmek ve değerlendirmek
- ☐ Zorluklarla başa çıkmak
- ☐ Öğretim sürecimi geliştirmek için yollar bulmak
- ☐ Öğrendiklerimi uygulama aşamasına dökmeye yansıtıcı olarak
- ☐ Bir öğretmen olarak yaptığım çalışmaları sergilemek
- ☐ Öğrenim ve öğretim deneyimlerimi diğerleriyle paylaşmak
- ☐ Diğer_____

5. Bir öğretmen adayı olarak Portfolyo oluşturmak öğretme sürecinizi nasıl etkiledi? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

- ☐ Hiç bir değişiklik yaratmadı
- ☐ Zayıf olduğum yanlarımı farketmemi sağladı
- ☐ Güçlü olduğum yanlarımı farketmemi sağladı
- ☐ Kendime güvenimi arttırdı
- ☐ Öğrencilerimi daha iyi anlamamı sağladı
- ☐ Diğer_____

6. Portfolyonuzu oluşturmak için ne kadar zaman harcadınız? Lütfen listeden birini işaretleyiniz.

- ☐ 1-2 hafta
- ☐ 3-4 hafta
- ☐ 1-2 ay
- ☐ 2-3 ay

BÖLÜM 2: LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARA TEK BİR CEVAP VERİNİZ.

7. Dijital Portfolyo oluşturarak ikinci kişilere kendinizi daha iyi ifade edeceğinizi düşünüyor musunuz?

- ☐ a) Evet ☐ b) Kararsızım ☐ c) Hayır
Çünkü: _____

8. Dijital Portfolyo oluşturarak çalışmalarınızı daha iyi yansıtabileceğinizi düşünüyor musunuz?

- ☐ a) Evet ☐ b) Kararsızım ☐ c) Hayır
Çünkü: _____

9. Arkadaşlarınızın Portfolyo çalışmalarına bir bütün olarak baktığınızda, çalışma sonunda ortaya çıkan ürünün kişiyi yansıttığını düşünüyor musunuz?

- ☐ a) Evet ☐ b) Kararsızım ☐ c) Hayır
Çünkü: _____

10. Portfolyo çalışmalarını dijital ortamda geliştirmek öğrenmelerinizi izlerken kendi yeteneklerinizi görmenizde size kolaylık sağladı mı?

- ☐ a) Evet ☐ b) Kararsızım ☐ c) Hayır
Çünkü: _____

11. Yaptığınız çalışmalarla ilgili öğretmenlerinizden aldığınız geribildirimler çalışmalarınızı yürütürken size yardımcı oldu mu?

- ☐ a) Evet ☐ b) Kararsızım ☐ c) Hayır
Çünkü: _____

12. Yaptığınız çalışmalarla ilgili arkadaşlarınızdan aldığınız geribildirimler çalışmalarınızı yürütürken size yardımcı oldu mu?

- ☐ a) Evet ☐ b) Kararsızım ☐ c) Hayır
Çünkü: _____

13. Öğretmenlik Uygulaması derslerinin teorik ve pratiği birleştiren bir unsur olarak staj dosyası hazırlama sürecinde Dijital Portfolyo kullanımının uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

- ☐ a) Evet ☐ b) Kararsızım ☐ c) Hayır
Çünkü: _____

14. Öğretmenlik Uygulaması dersinde yürüttüğümüz Dijital Portfolyo çalışmalarını ileride siz de öğretmenlik yapacağınız sınıflarda uygulamayı düşünür müsünüz?

- ☐ a) Evet ☐ b) Kararsızım ☐ c) Hayır
Çünkü: _____

BÖLÜM 3: LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARA CEVAP VERİNİZ.

15. Dijital Portfolyo oluşturma sürecinde sizi en fazla mutlu eden şey ne oldu?

16. Dijital Portfolyo oluşturma sürecinde yaşadığınız en önemli 3 aksaklık ne oldu?

- 1.
- 2.
- 3.

17. Portfolyo çalışmalarını dijital ortamda geliştirme ve bunu uygulama sürecinde kendinizde ne gibi değişiklikler oldu?

18. Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğrendiklerinizi daha iyi nasıl ifade edebileceğinize inanıyorsunuz?

19. Aşağıdaki tabloyu sorulara cevap vererek doldurunuz.

Portfolyo uygulamasının güçlü tarafları sizce nelerdir? 1. 2.	Portfolyo uygulamasının zayıf tarafları sizce nelerdir? 1. 2.
Portfolyo uygulamasının size sunacağı iki fırsatı belirtiniz? 1. 2.	Portfolyo uygulamasında sizce tehdit unsuru var mı? 1. 2.

EK 11

EGD Öğretmen Görüşme Soruları

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI UYGULAMASI ÖĞRETMEN GÖRÜŞME SORULARI

Elektronik Gelişim Dosyası= EGD		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	EGD , öğrencinin kendini değerlendirme becerisi geliştirmesini sağlar.					
2	EGD , öğrencinin sorumluluk bilincinin gelişmesini sağlar.					
3	EGD , öğrencinin yeteneklerini sergilemesini sağlar.					
4	EGD , öğrenciler arasında öğretim materyallerinin ve tekniklerinin paylaşımına elverişli bir yöntemdir.					
5	EGD , öğretmenlere, öğrencinin gelişim aşamalarını bir bütün olarak takip edebilme olanağı verir.					
6	EGD , öğrenme süreci içerisinde öğrencinin harcadığı zamanı, performansı, eksiklik ve düzeltmeleri ayrıntılı bir şekilde gösterir.					
7	EGD , günümüz koşullarında, uygulanması kolay bir yöntemdir.					
8	EGD nın uygulanabilmesi uzun bir zaman gerektirmektedir.					
9	EGD uygulaması sırasında öğrenciye düzenli dönüt vermek zor bir iştir.					
10	EGD , öğrencinin geleneksel değerlendirme yöntemlerinin kullanılmadığı alanlardaki öğrenimlerinin belgelenmesini sağlar.					
11	EGD , öğrencinin çok yönlü gelişiminden diğer öğrencilerin de haberdar olmasını sağlar.					
12	EGD , her öğrenciye “başarma fırsatı” verecek ortam oluşturur.					
13	EGD oluşturma süreci içerisinde öğrenci, kendisine ilişkin ileriye dönük hedefler belirleme fırsatını elde eder.					
14	EGD , öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli bir yöntemdir.					
15	EGD , öğrenciye “toplum içinde konuşma ve sunum yapma” becerisi kazandırır.					
16	EGD ile her öğrenciye “biricik” birer insan muamelesi yapılır.					
17	Öğretmenlik Uygulaması dersinin teorik ve pratiği birleştiren bir unsuru olarak, staj dosyası hazırlama sürecinde, EGD kullanımının uygun olduğunu düşünüyorum.					

EK 12

EGD Öğrenci Örnek Tasarımları
(CD ROM)

ELEKTRONİK GELİŞİM DOSYASI (DİJİTAL PORTFOLYO) İNCELEME TALİMATI:

Bu CD’ de; Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi – BÖTE Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaptıkları Staj Dosyası hazırlama çalışmalarından bazı Dijital Portfolyo örnekleri yer almaktadır.

Tez çalışması sırasında oluşturulan 39 Dijital Portfolyo çalışması arasından 11 tanesine yer verilmiştir. Burada amaç, en iyi 10 taneyi sunmak değil genel bir fikir edinmek amacıyla çeşitli başarı derecelerindeki çalışmaları ve bu şekilde ortaya çıkan farklılıkları görebilmektir.

Her bir dosya çalışmayı yapan öğrencinin kendi adıyla isimlendirilmiştir. Her dosyanın içinde **exe.** dosyası görevini gören **“Portfolyom”** adında bir ana dosya ve bu dosyaya bağlı çalışan eklentiler yer almaktadır.

Dijital Portfolyo çalışmalarını, olması gerektiği gibi, düzenli inceleyebilmek için **“Portfolyom.ppt”** veya **“Portfolyom.exe”** uzantılı ana dosyaları açarak ve bu dosyalar üzerinden bağlantıları kullanarak ilerleyiniz.

Zeynep Kazan
Ank. Üniv. Eğitim Teknolojileri Bölümü
YL. Tez Çalışması, 2006.